

โครงการสร้างสรรค์ การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์ กับห้วงคำนึง

ชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบัน

**The Blends of Forms and Symbols : Remembrance
to the Waterfront Community from Past to Present**

โดย

นายศักดิ์ชาย บุญอินทร์

ได้รับทุนสนับสนุนงานสร้างสรรค์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประจำปีงบประมาณ 2558

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

**The Blends of Forms and Symbols : Remembrance
to the Waterfront Community from Past to Present**

**BY
MR. SAKCHAI BOON-INTR**

FUNDED CREATION BY BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

BUDJET YEAR 2015

COPYRIGHT OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

ชื่องานสร้างสรรค์ การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์ กับห้วงคำนึงชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ชื่อผู้สร้างสรรค์ นายศักดิ์ชาย บุญอินทร์

คำสำคัญ ผสมผสาน แปรสภาพ การเกี่ยวโยง รูป สัญลักษณ์ นัยยะ ห้วงคำนึง บริบท
ชุมชน อดีต ปัจจุบัน

ปีงบประมาณ 2558

บทคัดย่อ

การจัดวางสิ่งเคารพบูชา รูปถ่ายบรรพบุรุษ รูปคนในครอบครัว และเครื่องรางของขลัง ที่บ้านของคนในชุมชนริมน้ำเป็นลักษณะของสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อเรื่องโชคลาง รวมถึงการเคารพบรรพบุรุษที่แสดงถึงความศรัทธาต่อหลักความดีและความกตัญญูเป็นลักษณะของความรักความผูกพันซึ่งกันและกัน ทั้งต่อผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ สัญลักษณ์ดังกล่าวยังสะท้อนเนื้อหาและนัยยะทางงานจิตรกรรม ในลักษณะการเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ การแปรสภาพของรูปทรง สี พื้นผิว บรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึก รูปและสัญลักษณ์ในชุมชน ยังสะท้อนการจัดวางติดตั้ง ในเชิงพิธีกรรมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิต จากสาระที่กล่าวมาข้างต้นเป็นมิติที่ขาดหายไปในสังคมสมัยใหม่ เป็นคุณค่าทางนามธรรมที่สามารถสร้างสรรค์และแสดงออกด้วยงานจิตรกรรมสื่อผสมในลักษณะการผสมผสานสัญลักษณ์ขึ้นใหม่และจัดวางติดตั้งในบริบทที่สัมพันธ์กับชุมชนทั้งสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน ที่สะท้อนและห้วงคำนึงถึงอดีต จิตวิญญาณของชุมชนและนัยยะในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันโดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยเชิงคติชนวิทยาและชุมชนมีส่วนร่วมของข้าพเจ้าที่ผ่านมาเป็นข้อมูลประกอบในการสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

งานสร้างสรรค์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความเอื้อเฟื้อ และการให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้คนในชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้ หรือชุมชนหลวงพรตท่านเลี่ยม รวมถึงขอบคุณทีมงานในชุมชนที่มีจิตสาธารณอย่างสูง ทั้งด้านการให้ข้อมูล การพูดคุยสัมภาษณ์ การอนุญาตให้เข้าไปเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ในสถานที่พัก และการสนับสนุนในทุกๆด้าน

ขอกราบขอบพระคุณ นักวิชาการ นักวิจัย ผู้แต่งตำรา ผู้เขียนหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ครูอาจารย์ ทางศิลปกรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึงขอขอบคุณผู้รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลลงในสื่อออนไลน์

ทั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการสร้างสรรค์ในการดำเนินการสร้างสรรค์ครั้งนี้

หากประโยชน์อันใดที่จะเกิดขึ้นจากงานสร้างสรรค์ฉบับนี้ขออุทิศกรรมนี้จงอุทิศแด่บูรพาจารย์ และบรรพชนที่ได้สืบทอดศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ยึดถือปฏิบัติและเป็นแนวทางเพื่อพัฒนางานด้านวิจัยและสร้างสรรค์ต่อไป

คำนำ

งานสร้างสรรค์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสร้างสรรค์ที่ได้รับทุนสร้างงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ชื่อโครงการ การผสมผสาน รูปสัญลักษณ์ กับห้วงคำนึงชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบันเป็นการเรียบเรียงข้อมูล เอกสาร หลักฐานการศึกษา ถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการสร้างสรรค์ วัตถุประสงค์และขอบเขตในการสร้างสรรค์ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการสร้างสรรค์ครั้งนี้ รวมถึงแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยและสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ และผลการสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ตลอดจนวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ที่แสดงวิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ รูปแบบการสร้างสรรค์ การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล อันจะนำมาซึ่งผลของการสร้างสรรค์และสรุปผลการสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต ผู้เขียนหวังอย่างยิ่งว่างานสร้างสรรค์ฉบับนี้จะสามารถสะท้อนภาพรวมของอันนำมาซึ่งความก้าวหน้าและคุณภาพในการตอบวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี

นายศักดิ์ชาย บุญอินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
คำนำ.....	จ
บทที่1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	2
ขอบเขตการสร้างสรรค์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
นิยามศัพท์.....	4-7
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานสร้างสรรค์ วิจัย ที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
ปรัชญาในพุทธศาสนา.....	8
ทฤษฎีคติชนวิทยา.....	9
ทฤษฎีสี่ และหลักฮวงจุ้ยสี่.....	9
ทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์และหลักฮวงจุ้ย.....	11
ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์.....	12
เนื้อหาสาระในการสร้างสรรค์.....	13
การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี.....	13
อัตลักษณ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนริมนี้.....	18
นัยยะ ของรูป สัญลักษณ์ และความเชื่อ.....	23
รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนความศรัทธาและความเชื่อ.....	24
รูปสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับความผูกพันและความรู้สึก.....	31
รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อน วิธีการดำรงชีวิต.....	31
การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์กับ การแสดงออก ด้านความรู้สึกในงานจิตรกรรม.....	40
ความสัมพันธ์ของจิตรกรรมสื่อผสม กับบริบทของชุมชน.....	43
งานสร้างสรรค์และวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน.....	61
ระเบียบวิธีการสร้างสรรค์.....	61
ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์.....	62
วิธีการเก็บข้อมูล.....	62
วิธีการและกระบวนการทางศิลปกรรม.....	68
การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	69
การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรม 2,มิติ.....	74
การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม.....	75
การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม.....	78
การทดลองวัสดุกับสภาพแวดล้อมชุมชน.....	80-83
การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับลิ้นชัก โดยการนำแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปใช้ ทดลองทางรูปทรงและโครงสร้างในโครงการ LINE-ไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ เป็น ผู้ออกแบบ.....	84-88
การสร้างสรรค์ผลงานจริง ทั้ง จิตรกรรม2 มิติและจิตรกรรมสื่อผสม.....	89
การสร้างสรรค์งานสื่อผสม และงานทัศนศิลป์ 3มิติ.....	90
วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม สื่อผสม และงานทัศนศิลป์ 3 มิติ.....	90
การสร้างโครงสร้างผลงาน3มิติ.....	91-95
การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรงโครงสร้างงาน ทัศนศิลป์ 3มิติ ในโครงการ Line Thai.....	94
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน(ต่อ).....	97
บทที่4การวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	99
วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมขั้นที่ 1.....	99
วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมขั้นที่ 2.....	102
วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมขั้นที่ 3.....	104

สารบัญ

หน้า

วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4.....	106
รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์.....	108
วิเคราะห์ผลงาน สื่อผสม ชั้นที่1 การนำแนวความคิด รูปทรง และโครงสร้างในการสร้างสรรค์ ไปใช้ใน โครงการ Line Thai.....	114
วิเคราะห์ผลงาน สื่อผสม ชั้นที่ 2 การสร้างสรรค์งานสื่อผสม ที่สัมพันธ์กับชุมชน.....	116
บทที่ 5สรุป.....	121
โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน.....	

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ภาพวงล้อสี่เบญจธาตุ.....	10
ภาพที่ 2 สีในวงจรสี ทฤษฎีสี่ตามหลักวิทยาศาสตร์และทัศนศิลป์ เช่นแม่สีวัตถุ สีสู่ตรงข้าม.....	10
ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลงานของผู้สร้างสรรค์ มีการผสมผสานทางทฤษฎี เช่นนำหลักการเขียนรูปด้วยหลักทัศนียภาพตะวันตกผสมกับหลักฮวงจุ้ย สี.....	11
ภาพที่ 4 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี.....	16
ภาพที่ 5 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี.....	16
ภาพที่ 6 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี.	17
ภาพที่ 7 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี.	17
ภาพที่ 8 ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ (หลวงพรต-ท่านเลี่ยม) เขตตลาดกระบี่ กรุงเทพฯ.....	18
ภาพที่ 9 วิถีชีวิตในอดีตของคนชุมชนริมน้ำ.....	20
ภาพที่ 10 พิธีลอยกระทงเจของชาวไทยเชื้อสายจีน.....	21
ภาพที่ 11 พิธีลอยกระทงเจของชาวไทยเชื้อสายจีน.	21
ภาพที่ 12 บ้านที่อยู่ในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ที่มีลักษณะเฉพาะ.....	22
ภาพที่ 13 บ้านที่อยู่ในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ที่มีลักษณะเฉพาะ.....	22
ภาพที่ 14 รูปสิ่งศักดิ์สิทธิ์.....	26
ภาพที่ 15 รูปยันต์แปดเหลี่ยม โป๊ยช่วยสู้ ยันต์จีน.....	27
ภาพที่ 16 ความเชื่อในเรื่องการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์.....	27
ภาพที่ 17 รูปถ่ายองค์เขียนแป๊ะไคว่ที่คนในชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยมให้ความเคารพและศรัทธา.....	28
ภาพที่ 18 ความเชื่อในเรื่องนางกวัก	29
ภาพที่ 19 ข้อมูลความเชื่อ เรื่องนางสุวรรณมัจฉา.	29
ภาพที่ 20 ความเชื่อในเรื่องการแขวนปลาตะเพียน.	30
ภาพที่ 21 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ.....	33
ภาพที่ 22 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ.....	34
ภาพที่ 23 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ.	35
ภาพที่ 24 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ.	35
ภาพที่ 25 การติดตั้งรูปเคารพ และบรรพบุรุษ.....	36

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 26การจัดวางรูปเคารพและรูปถ่ายบรรพบุรุษเครือญาติและสิ่งของที่แสดงถึงการรำลึกถึงเหตุการณ์ ต่างๆ.....	36
ภาพที่ 27การจัดวางรูปเคารพและ รูปถ่ายบรรพบุรุษตามฝาผนัง.....	37
ภาพที่ 28.ภาพพระหัตถ์ดินน้ำรูป สัญลักษณ์ที่สะท้อน วิธีการดำรงชีวิต.....	38
ภาพที่ 29ภาพพระหัตถ์ดินน้ำรูป สัญลักษณ์ที่สะท้อน วิธีการดำรงชีวิต.....	38
ภาพที่ 30เรือ รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนวิธีการดำรงชีวิต.....	38
ภาพที่ 31รูปการสร้างที่เก็บเรือเป็นรูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนวิธีการดำรงชีวิต.....	39
ภาพที่ 32การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์.....	41
ภาพที่ 33การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์.....	41
ภาพที่ 34งานสื่อผสม ศักดิ์ชาย บุญอินทร์งานจิตรกรรมร่วมกับ ชี้นำบรรจุไว้ในกล่องพลาสติก.....	44
ภาพที่ 35ผลงาน เสียงจากชุมชน การใช้สื่อผสมในงานจิตรกรรมสื่อผสม.....	45
ภาพที่ 36ผลงาน เสียงจากชุมชน การใช้สื่อผสมในงานจิตรกรรมสื่อผสม.....	45
ภาพที่ 37ผลงานของ Pablo Picasso	49
ภาพที่ 38ผลงานของ Pablo Picasso	50
ภาพที่ 39ผลงานของ Pablo Picasso	50
ภาพที่ 40ผลงานของ Pablo Picasso	50
ภาพที่ 41ผลงานจิตรกรรม ของ สุรพล แสนคำ.....	51
ภาพที่ 42ผลงานจิตรกรรม ของ สุรพล แสนคำ.....	52
ภาพที่ 43.ผลงานของมณฑิร บุญมา.....	53
ภาพที่ 44.ผลงานศิลปะ ของ มณฑิร บุญมา	54
ภาพที่ 45ผลงานศิลปะ ของ มณฑิร บุญมา	54
ภาพที่ 46ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์ Living Museumพิพิธภัณฑ์ชีวิต(ระหว่าง)ในลักษณะvideo documentary.....	55
ภาพที่ 47ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์ Living Museumพิพิธภัณฑ์ชีวิต(ระหว่าง)ในลักษณะvideo documentary.....	55

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 48ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์LIVING MUSEUMพิพิธภัณฑชีวิต (ระหว่าง)ในลักษณะ video documentary ที่ตลาดนางเลิ้ง.....	56
ภาพที่ 49ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์LIVING MUSEUMพิพิธภัณฑชีวิต (ระหว่าง)ในลักษณะ video documentary ที่ตลาดนางเลิ้ง.....	56
ภาพที่ 50ผลงานสื่อผสมของ วิโชค มุกดามณี.	57
ภาพที่ 51. ผลงานสื่อผสมของ วิโชค มุกดามณี.	57
ภาพที่ 52ผลงาน เสียงพูดที่ไม่ได้ยิน สมบูรณ์ หอมเทียนทอง.....	58
ภาพที่ 53ผลงาน เสียงพูดที่ไม่ได้ยิน สมบูรณ์ หอมเทียนทอง.....	58
ภาพที่ 54ศิลปิน ดอน ซาลูบายบา (Don Salubayba), POSTURA, วิดีโออาร์ทและการแสดงสด (ภาพ:สุชา ศิลปะ ชัยศรี)สารินทร์ เครืออ่อน(ภัณฑารักษ์).....	59
ภาพที่ 55ผลงาน Gerhard Richter.....	60
ภาพที่ 56ภาพบ้านของ คุณวีระ และ คุณยายยิ่ง ผลงาน ซึ่งอยู่บ้านเลขที่ 252/1 ชุมชนหลวงพรต -ท่านเลี่ยม ตลาดเกหั่วตะเข้ อ. ลาดกระบัง จ. กรุงเทพมหานคร เป็นต้นแบบในการศึกษานบ้านหลัง อื่นๆ.....	62
ภาพที่ 57ภาพคุณยายยิ่ง ผลงาน.....	63
ภาพที่ 58วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน.....	64
ภาพที่ 59บ้านเลขที่ 108 ม.2คุณเอียรชัย.....	64
ภาพที่ 60คุณอ่อนศรี นิมทรงธรรม.....	65
ภาพที่ 61ภาพเสียดัย กับร้านหิ้งจิ้นหลี่.....	65
ภาพที่ 62ภาพคุณเม่นกับหลาน.....	66
ภาพที่ 63ภาพคุณปู่กับศิลปะฐานชุมชน.....	66
ภาพที่ 64ภาพคุณปู่กับศิลปะฐานชุมชน.....	66
ภาพที่ 65ภาพบันทึกชุมชน โดยผู้สนใจ และนักเรียนศิลปะ.....	68
ภาพที่ 66การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	69
ภาพที่ 67การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	70
ภาพที่ 68การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	70
ภาพที่ 69การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	71

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 70การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	72
ภาพที่ 71การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	73
ภาพที่ 72การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	73
ภาพที่ 73การสร้างภาพร่าง (Sketch).....	74
ภาพที่ 74การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรม 2,มิติ.....	74
ภาพที่ 75การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม.....	75
ภาพที่ 76การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม.....	76
ภาพที่ 77การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม.....	77
ภาพที่ 78การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม.....	77
ภาพที่ 79การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม แร่งบันดาลใจจาก sketch โครงการ LINE-ไทย.	78
ภาพที่ 80การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับลื่นชัก.	79
ภาพที่ 81การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับลื่นชัก.	79
ภาพที่ 82ภาพร่างการทดลองวัสดุกับสภาพแวดล้อมชุมชน.....	80
ภาพที่ 83ภาพร่างการทดลองวัสดุกับสภาพแวดล้อมชุมชน.....	80
ภาพที่ 84ภาพร่างการทดลองวัสดุ จิตรกรรมสื่อผสม กับสภาพแวดล้อมชุมชน.....	81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์กันเพื่อ แลกเปลี่ยนแบ่งปันกันในด้าน ประสพการณ์และ ข้อมูลในการมีชีวิตรอด ปลอดภัยจากสภาพธรรมชาติ สภาพแวดล้อม เช่นภัยธรรมชาติ สภาพอากาศ ภัยอันตรายจากสัตว์ร้าย ผ่านลักษณะของปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ลักษณะการอยู่ การกิน เครื่องนุ่งห่ม สมุนไพร ยารักษาโรคภัย ต่างๆ หลายชั่วอายุคนมีการค้นคิด และพบลักษณะ วิธีที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต เช่นการปลูกบ้าน ลักษณะอาหาร การนำมาซึ่งผลผลิต วิธีการสร้างเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น การแบ่งปันยังรวมไปถึงด้านจิตสำนึก ความศรัทธา การชี้แนะแนวคิดและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทั้ง ศาสนา ความเชื่อ การแบ่งปันด้านความรู้สึก เช่นการเอื้ออาทร ความผูกพันต่อกัน นำมาซึ่งค่านิยม แนวคิด และทัศนคติเฉพาะของ สังคมนั้นๆ สังคมไทยมีลักษณะการอยู่ร่วมกัน ในลักษณะครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกที่ ประกอบไปด้วยคนหลายวัย เช่นปู่ ย่า ตา พ่อ แม่ลูก หลาน เกาเขเกี่ยวกันในลักษณะเครือญาติ ถ่ายทอด ความรู้ วิธีคิด จิตวิญญาณในการดำรงชีพแก่กัน ส่งต่อผ่านยุคสมัย จนกลายเป็น รูปแบบ ลักษณะที่ขัดต่อการ จดจำเข้าใจ เห็นค่าในการนำไปใช้ในลักษณะของ ความเชื่อ วิธีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม

บ้านริมน้ำเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของสังคมไทยที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ทั้งภูมิประเทศ และสภาพอากาศ วิถีชีวิต ริมน้ำ มี น้ำเป็นหัวใจหลักในการดำรงชีพทั้งด้านที่อยู่อาศัย การประมงชีวิต การ ประกอบอาชีพ สัตว์จร เดินทาง จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้ มีร่องรอยของความ หลากหลายทางความเชื่อและ วิธีการดำรงชีวิต ทั้งคนไทยเชื้อสายจีน คนพื้นถิ่น รวมถึงคนมอญ ปรากฏให้พบ เห็นได้ในยุคปัจจุบันทั้งจากวัตถุสิ่งของ ตามที่พำอาศัย รวมถึงเรื่องเล่า ประเพณี และพฤติกรรมอันเป็นวิถีปกติ ที่สะท้อนนัยยะ ของความศรัทธา ในพุทธศาสนา ทั้งนิกาย หินยาน และมหายาน และ ความเชื่อเรื่องพิธีกรรม วัตถุมงคล เครื่องราง นำโชคต่างๆ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวของชุมชนได้สร้างความแตกต่างอย่างชัดเจนกับ กระแสวัฒนธรรมใหม่ที่หลั่งไหลสู่สังคมไทย พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงทางวัตถุเทคโนโลยี ความเรียวก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ และนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งโซเชียลเน็ตเวิร์ค ระบบดิจิทัล ในโลกความจริงเสมือน ที่มีการ สื่อสารรวดเร็วและมีพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงสู่วิถีชีวิตและวิถีคิดดั้งเดิมของสังคมไทย

จากงานวิจัยของข้าพเจ้าที่ผ่านมาในหัวข้อ “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถี ชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคติชนวิทยาและชุมชนมีส่วนร่วม โดยจะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ จากการศึกษาและวิจัยเชิงสำรวจที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึง วิถีชีวิต ทั้งรูปแบบการดำรงชีวิต รวมถึง ทัศนคติ ความเชื่อ ที่แสดงออกทางพฤติกรรมด้วยรูปและ

สัญลักษณ์ ในชีวิตประจำวัน ที่มีนัยยะ ทั้งทางตรง ที่สามารถตีความได้ง่ายมีความหมายแฝงที่ลึกซึ้ง ต้องค้นคว้าหาความหมายตามบริบทของชุมชนและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การจัดวางสิ่งเคารพบูชา รูปถ่ายบรรพบุรุษ รูปคนในครอบครัว เครื่องรางของขลัง และการตกแต่งบ้านของคนในชุมชนริมน้ำเป็นลักษณะของสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องโชคลาง รวมถึงการเคารพบรรพบุรุษที่แสดงถึงความศรัทธาต่อหลักความดีและความกตัญญูเป็นลักษณะของความรักความผูกพัน ซึ่งกันและกัน ทั้งต่อผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับเป็นความเกี่ยวโยงกัน ของเครือญาติ วงศ์ตระกูลถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน สัญลักษณ์ดังกล่าวยังสะท้อนเนื้อหาและนัยยะทางงานจิตรกรรม ในลักษณะการเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ การแปรสภาพของรูปทรง สี พื้นผิว บรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ในชุมชน ยังสะท้อนการจัดวางติดตั้ง ในเชิงพิธีกรรมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิต เป็นมิติที่ยังคงมีอยู่ในชุมชนริมน้ำ เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ยุคปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งการให้คุณค่าวัตถุ และความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นอีกหนึ่งกระบวนการแสดงออกทางศิลปะ ที่สามารถสร้างสรรค์และแสดงออกด้วยงานจิตรกรรม 2 มิติ จิตรกรรมสื่อผสม และงานทัศนศิลป์สื่อผสม เช่นงานจิตรกรรมร่วมกับบันทึก บทสัมภาษณ์ ภาพถ่าย วัตถุและการจัดวางติดตั้งในบริบทที่สัมพันธ์กับชุมชนทั้งสภาพแวดล้อมและความต้องการของ ชุมชนได้ จึงเป็นการผสมผสาน รูป สัญลักษณ์ จากชุมชน เพื่อให้เกิดสัญลักษณ์ขึ้นใหม่ ในลักษณะรูปทรงศิลปะ ที่มีนัยสะท้อนสาระและคุณค่าทางนามธรรมที่มีคุณค่า การค้นหาสุนทรียภาพแนวใหม่และมิติของงานจิตรกรรมยังสามารถกระตุ้นให้คำนึงถึง จิตวิญญาณของอดีต ที่ยังคงปรากฏร่องรอยให้เห็นในชุมชนริมน้ำที่มีลักษณะเฉพาะเป็นอัตลักษณ์ ท่ามกลางกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดคำถามถึงการมีอยู่และดำรงอยู่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลง หรือการสิ้นสุดของคุณค่าดั้งเดิมในวิถีชีวิตริมน้ำของสังคมไทย ทั้งทางรูป ลักษณะ และนัยทางนามธรรม

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

เพื่อสร้างสรรค์งานจิตรกรรม และงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่มีแนวเรื่องสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเคารพบรรพบุรุษให้ความสำคัญกับหลักความดีงาม และจิตสำนึกของความผูกพันซึ่งกันและกันของคนทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ รวมถึงความเชื่อในเรื่องโชคลาง ของคนในสังคมไทย โดยมีเนื้อหาและแนวคิดด้านจิตรกรรมเรื่อง การผสมผสาน การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ สัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ การเคลื่อนย้าย ไหลเวียน ในลักษณะรูป สัญลักษณ์ รวมถึงมิติบรรยากาศ ของจิตรกรรมที่สะท้อนมิติอารมณ์แห่งห้วงคำนึงและจิตวิญญาณชุมชนที่อยู่ในสภาวะของความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันและเกิดรูปแบบของงานจิตรกรรมและงานทัศนศิลป์สื่อผสม ในบริบทที่สัมพันธ์กับชุมชน อีกทั้งยังแสดงถึงเทคนิค วิธีการในการสร้างสรรค์จิตรกรรมและงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่มีลักษณะเฉพาะตัว

ขอบเขตการสร้างสรรค์

ขอบเขตด้านเนื้อหาทางสังคม สร้างสรรค์จากเนื้อหาทางมานุษยวิทยา คติชนวิทยา ที่ได้จากชุมชนและคนในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ (หลวงพรต-ท่านเลี่ยม) เขตตลาดกระบี่ กรุงเทพมหานคร ที่ยังปรากฏอยู่ในยุคปัจจุบัน รวมถึงเรื่องเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน ในเรื่องความเชื่อและการมีความศรัทธาในศาสนา นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเคารพบรรพบุรุษให้ความสำคัญกับหลักความดีงาม ความกตัญญูและจิตสำนึกของความผูกพันซึ่งกันและกันของคนทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ รวมถึงความเชื่อในเรื่อง วัตถุมงคล เครื่องราง สิ่งนำโชคด้วยการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดและมีอัตลักษณ์ในลักษณะวิถีการดำรงชีวิต พิธีกรรม ประเพณี

ขอบเขตด้านเนื้อหาทางจิตรกรรม และศิลปะ สร้างสรรค์เรื่อง การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ การแปรสภาพ และผสมผสานและการเปลี่ยนแปลงของรูป สัญลักษณ์ ชีวิต ที่มีบริบทสัมพันธ์กับชุมชนทั้งสภาพแวดล้อม ความต้องการชุมชนรวมถึงมิติบรรยากาศที่สะท้อนอารมณ์ห้วงคำนึงถึงอดีตและจิตวิญญาณชุมชนในสังคมยุคปัจจุบัน

ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรค์ทั้งจิตรกรรม 2 มิติและ งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สร้างสรรค์ร่วมกับวัตถุ บันทึบ สัมผัส และอื่นๆที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับเนื้อหา และมีการติดตั้งที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมชุมชนและสัมพันธ์กับความต้องการของชุมชนทั้งจากการบอกเล่าและการสัมภาษณ์

ขอบเขตด้านเทคนิค และวิธีการ สร้างสรรค์ จิตรกรรมสีอะคริลิก สีน้ำมัน และเทคนิคอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในการสร้างสรรค์ และการใช้ วัตถุ จริง ผสมผสานร่วมกันกับจิตรกรรม 2 มิติในลักษณะสื่อผสม รวมถึงงานทัศนศิลป์สื่อผสม โดยวิธีการจัดวางติดตั้งที่มีลักษณะเฉพาะตัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สร้างจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าวิถีชีวิตอันมีอัตลักษณ์รูปแบบเฉพาะในการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยที่มีลักษณะการสืบทอด ทางวัฒนธรรมทั้งทางรูปแบบและทัศนคติความเชื่อสะท้อนคุณค่าของการเคารพหลักความดี ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและความรักความผูกพันซึ่งกันและกันทั้งต่อผู้ที่มีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ

2. เกิดคุณค่าทางความหมายและปรัชญาทางศิลปะ รวมถึงงานศิลปะ ที่แสดงสาระของธรรมชาติและชีวิตด้วยลักษณะเฉพาะของ งานจิตรกรรม และงานทัศนศิลป์สื่อผสม เช่นการผสมผสาน การแปรสภาพ ความเปลี่ยนแปลงและลักษณะทัศนธาตุ เช่น การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อของรูป สัญลักษณ์

3. สามารถนำเสนอสาระทางจิตรกรรม และงานทัศนศิลป์สื่อผสม ทั้งทางเนื้อหาและรูปแบบจัดทำในรูปแบบงานวิชาการ หนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ เพื่อการเรียนรู้ศิลปะของเยาวชนในชุมชน ทั้งในโรงเรียนและศูนย์บริการชุมชน

4. เกิดลักษณะเฉพาะทางรูปแบบของจิตรกรรม 2 มิติ และงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่แสดงความสัมพันธ์ ของงานศิลปกรรมกับพื้นที่ สภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน

5. นำลักษณะเฉพาะทางรูปแบบของจิตรกรรม 2 มิติ และ งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่แสดงความสัมพันธ์ ของงานศิลปกรรมกับพื้นที่ สภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน

ไปยุคที่ใช้ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความหมายและนัยยะที่มีคุณค่าต่อชุมชนได้

6.เกิดเทคนิคและวิธีการในงานจิตรกรรมและงานทัศนศิลป์สื่อผสม ที่มีลักษณะเฉพาะตน

7.สร้างการเรียนรู้ด้านเทคนิคและกรรมวิธีทางศิลปะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนา ศิลปะฐานชุมชนได้

8.นำคุณค่าทางสุนทรียภาพในแง่ความงามและอารมณ์ความรู้สึก เช่น มิติ สี บรรยากาศที่ แสดงออกถึงความงามและสะท้อนอารมณ์ในห้วงคำนึงถึงอดีต และจิตวิญญาณชุมชน ไปประยุกต์ใช้ให้สัมพันธ์ กับชุมชน เช่นกิจกรรมในชุมชน หรือการประกอบอาชีพ เช่นร้านค้า ของที่ระลึก

9. ใช้ศิลปะสะท้อนการมีอยู่ของรูปแบบวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์และทรงคุณค่าของชุมชนรื้อมนำ รวมทั้งสร้างโอกาสในการสืบสานอนุรักษ์ และเผยแพร่ แสดงความเป็นตัวตนด้วยการปรับประยุกต์นำไปใช้จาก คนในชุมชนให้สัมพันธ์กับการดำรงชีวิต อาชีพ เพื่อให้อัตลักษณ์ยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต

นิยามศัพท์

รูป(picture , form): ภาพแสดง ความเป็นบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือธรรมชาติ

รูปร่าง (Shape): ขอบเขต ของรูปทรง ในทางทัศนศิลป์

รูปทรงศิลปะ(artistic form) : สิ่งที่มีมองเห็นได้ในทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกัน อย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ (ชูลูด นิมเสมอ,2538:18)

สัญลักษณ์(symbol): สิ่งที่ประกอบกันขึ้นและแสดงนัยยะความหมายทั้งทางตรงและเชิงซ้อน ตามบริบท ของสังคมสัญลักษณ์ช่วยจำกัดขอบเขตความคิดทางวัฒนธรรม สมาชิกของวัฒนธรรมต้องพึงพิงสัญลักษณ์ และการแสดงออกทางปัญญาของตน เมื่อจะต้องวางกรอบความคิด (สำราญ ผลดี ,www.thonburi u.ac.th/ce/artandculture.doc)

สัญศาสตร์ (Semiotics): สัญศาสตร์ช่วยให้เราตระหนักถึงความสัมพันธ์อันหลากหลายระหว่างตัวเรากับ “ สิ่ง แทนความ” ด้วยเหตุนี้เราจึงอาจเข้าใจได้ว่าความหมายของภาพใดๆ หรือวัตถุใดๆย่อมมีพลวัต(คือมีการ เปลี่ยนแปลงไหลเลื่อนของความหมายอย่างไม่หยุดนิ่ง) จำเป็นต้องเข้าใจภาพหรือวัตถุใดจากปฏิสัมพันธ์อัน ซับซ้อนระหว่างผู้รับสารกับภาพหรือวัตถุและปัจจัยอื่นๆ เช่น วัฒนธรรม หรือ สังคม” (ดร.เกกิง พัฒโนภาส ,www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/qyYaZ1mab3Sun103124.pd)

สุนทรียศาสตร์(Aesthetics): สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยเรื่องคุณค่าวิทยาหรือทฤษฎี คุณค่า (axiology) ร่วมกับทฤษฎีตรรกศาสตร์ (Logic) และจริยศาสตร์(ethics) เพื่อค้นหาคุณค่าพื้นฐาน ของมนุษย์ในด้านความจริงความดีและและความงาม(พระมหาดร.จิตติภัทรจรธมโมพระดร.หัสติกิตตินนโท)

สุนทรียภาพ ความงาม (aesthetic):ความงามทางศิลปะ มีความสะท้อนอารมณ์ และประเทืองปัญญา ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในความหมาย และสัจธรรมของชีวิต(ชูลูด นิมเสมอ,2538:7)

การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ : เป็นลักษณะการเชื่อมโยงกันทางสัญลักษณ์ และรูปทรงทางศิลปะในงานจิตรกรรมที่มี ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

การแปรสภาพ : เป็นสภาวะหรือลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสัญลักษณ์ และรูปทรงทางศิลปะในงานจิตรกรรม ไม่ว่าจะจากเก่าไปใหม่ จากความซับซ้อนไปสู่ความเรียบง่าย จากความสมบูรณ์ ไปสู่ความเสื่อมสลาย หรือ จากลักษณะรูปทรงหนึ่งไปเป็นอีกรูปทรงหนึ่ง เป็นต้น

การผสมผสาน: การนำลักษณะใดลักษณะหนึ่งในทางศิลปะมารวมกันให้เกิดลักษณะใหม่และมีความเป็นหนึ่งเดียว ตามวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

คติชนวิทยา(Folklore) : ถือเป็นวิชาการแขนงหนึ่ง ที่ว่าด้วยเรื่องของการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมอันหมายถึงระเบียบวิธีคิด หรือแบบแผนทางความคิดคติความเชื่อ ระบบอุดมการณ์ทางสังคม ตลอดจนแบบวิถีการดำเนินชีวิตชุมชนหนึ่งๆ ที่มีอยู่ร่วมกัน (ประไพพรรณ กวีเกษม [www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา\(2-2549\).doc](http://www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา(2-2549).doc))

วัฒนธรรม(culture): คำว่า "culture" ในภาษาอังกฤษ ที่แปลว่าวัฒนธรรมนั้น มาจากภาษาละติน คำว่า "cultura" ซึ่งแยกมาจากคำ "colere" ที่แปลว่า การเพาะปลูก ส่วนความหมายทั่วไปในสากล หมายถึงรูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ (สำราญผลดี www.thonburi-u.ac.th/ce/artandculture.doc)

ชุมชนริมน้ำ(waterfront community): กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน โดยพึ่งพาน้ำเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต เช่นการสร้างบ้าน การกินอยู่ การประกอบอาชีพ รวมถึงการมีประเพณี วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับน้ำ

อัตลักษณ์ : ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความงามมีคุณค่าทั้งทางด้านรูปแบบ และ เนื้อหา เช่น สถาปัตยกรรม ศิลปะหรือรูปแบบของพฤติกรรมใน วิถีชีวิตที่สะท้อน หลักคิด ความเชื่อ และความศรัทธา เป็นต้น

ห้วงคำนึง(remembrance): ช่วง ขณะ เวลา ที่มีการระลึก นึกถึง หรือระบบความจำที่มีส่วนประกอบ ของความรู้สึกร และ อารมณ์ เช่นความทรงจำ ความผูกพัน เป็นต้น

ฮวงจุ้ยสี่ :หลักฮวงจุ้ยสี่ สัมพันธ์กับความเชื่อ พลังจักรวาล รวมถึงพุทธศาสนา ที่สัมพันธ์กับธาตุดิน น้ำ ไฟ ไม้ โลหะฤดูกาล ทิศ และร่างกายมนุษย์ จึงมีความหมายของสี่ และการให้คุณค่าที่แตกต่างกัน(อานวยชัย ปฎิพัทธ์ เฝ้าพงศ์,2540: 43)

องค์ประกอบศิลป์(composition art): วิชา หรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างรูปทรงในงานทัศนศิลป์

เอกภาพ(Unity) :สภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสอดคล้องกลมกลืนกัน การประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่างๆ เพื่อสร้างผลรวมอันเป็นหนึ่งเดียวที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้

ทัศนธาตุ(visual elements) : เป็นสื่อสุนทรีย์ภาพที่ศิลปินนำมาประกอบกันให้เข้ารูปทรง เพื่อสื่อความหมายตามแนวเรื่อง หรือแนวความคิดที่เป็นจุดหมาย อันได้แก่ เส้น น้ำหนักอ่อนแก่ ของแสงและเงา ที่วาง ลักษณะผิว รูปทรง(ชูลูด นิยมเสมอ,2538:27)

จิตรกรรม 2มิติ(two dimension painting) : เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้สี แสง เงา และแผ่นภาพที่แบนราบเป็นสองมิติ (ชูลุด นิยมเสมอ,2538:3)

จิตรกรรมสื่อผสม(mixed media :painting):การแสดงผลออกทาง แนวเรื่อง เนื้อหา ด้วย ทัศนธาตุ และเทคนิควิธีการบนระนาบ กว้างx ยาว ผสม กับ สื่อศิลปะแขนงอื่นๆ เช่น ประติมากรรม ภาพพิมพ์ หรือ สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมหรือด้านอื่นๆ เช่น เสียง ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงผสมผสาน กับศาสตร์ด้านอื่นๆ เช่น มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ศิลปะสื่อผสม(Mixed media art): การนำเทคนิคใหม่ๆ มาผนึกเข้ากับกลไกที่มีอยู่เดิม (co-opt) เพื่อเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกลองเครื่องมือในการสร้างงานศิลปะให้สมบูรณ์และทันสมัยขึ้น สามารถเลือกใช้สื่อรูปแบบใหม่ในการทำลายชนบเก่าๆ เพื่อความเป็นอิสระ หรือฝ่าฝืน(transgress)กฎเกณฑ์ที่พวกเขามองว่าล้าสมัยและไม่เท่าเทียมโดยทดลองนำเสนอแง่มุมทางสุนทรียศาสตร์ใหม่ๆ ผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ (จณัญญา เตรียมอนุรักษ์, ผู้แปล,2554:125) หรือศิลปะที่ใช้สื่อในการแสดงออกหลายทาง เช่น สี ปริมาตร เสียง แสง

สัญชาตญาณ(instinct): ความรู้สึกที่มีมาแต่กำเนิด ประสาทสำนึกที่มีประจำตัว ความโน้มเอียงตามธรรมชาติ หรือความตลใจที่มีมาแต่กำเนิด ที่จะให้ประพฤติกรรมหรือกระทำไปทางใดทางหนึ่งโดยไม่ต้องใช้ความคิด ประสพการณ์ หรือการเรียนรู้*

การเห็นแจ้ง(intuition): การรู้หรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างทันที โดยไม่ต้องมีการสำนึกถึงเหตุผล การหยั่งรู้ สหัชญาณ อัชฌัตติกญาณ*

การแสดงออก(expression): การแสดงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความหมาย ออกมาให้ปรากฏเป็นรูปแบบด้วยถ้อยคำหรือสัญลักษณ์*

การสร้างสรรค์(creation): การทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น การสร้างสิ่งที่เริ่มต้นแบบขึ้น การกระทำที่ตรงข้ามกับการเลียนแบบ*

*(ชูลุด นิยมเสมอ,2538: 289)

การวิจัยชุมชนแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research): การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมมือกัน (collaboration) การกระทำ(action)และการไตร่ตรอง (reflection)”(สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ,2557)

ศิลปะจัดวาง(Installation art):ศิลปะที่ ทำให้ผู้ชมถูกห้อมล้อมไปด้วยงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นมาภายในห้อง หรือการใช้ห้องทั้งห้อง กระทั่งแกลเลอรีทั้งแกลเลอรี เป็นส่วนหนึ่งของงานแสดง นัยยะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและงานศิลปะกลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็น(จณัญญา เตรียมอนุรักษ์, ผู้แปล,2554:125)

ศิลปะการจัดวางเฉพาะเจาะจงกับพื้นที่:(site-specific Installation)ศิลปะการจัดวางติดตั้งในพื้นที่เฉพาะ โดยความหมายและคุณค่าของงานศิลปะจะต่างไปหากนำไปแสดงติดตั้งในสถานที่อื่น เพราะตัวศิลปวัตถุ และนัยยะของศิลปะจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อติดตั้งตามสถานที่ที่ศิลปินได้ระบุไว้เท่านั้น

ความจริงเสมือน และระบบดิจิทัล (Digital and Virtuality): ทั้งรูปภาพ (Picture) กราฟิก (Graphic) ข้อความ (Text) เสียง (Sound) สื่อเหล่านี้ถูกทำให้เป็นรหัสดิจิทัลที่มีค่าเป็นกลาง แล้วแปลค่าเหล่านั้นให้กลายเป็นสารสนเทศ (Information) ที่หลากหลายรูปแบบ ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์ในลักษณะ Non-linear เริ่มที่จุดใดก็ได้ ดูปัดไปกลับมาได้ (อุทิศ มานะ ,v1.midnightuniv.org/midnighttext/000911.doc)

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานสร้างสรรค์ วิจัย ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรคงานในหัวข้อ การผสมผสาน รูปสัญลักษณ์ กับห้วงคำนึงชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีที่มาแรงบัลดาลใจในการสร้างสรรค์ จากอิทธิพลของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อสมัยใหม่ ในสังคมยุคปัจจุบัน ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญกับวิถีชีวิตดั้งเดิมและปัจจุบันของชุมชนไทยริมน้ำ ที่มีลักษณะเฉพาะและอัตลักษณ์ทั้งทางด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม ที่พักอาศัย วิถีชีวิต และลักษณะความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม ที่สะท้อนความหลากหลาย ผ่านวิธีการ และพิธีกรรมทางสังคมและกลุ่มคนในชุมชน นำมาซึ่งรูปแบบ และสัญลักษณ์ ที่แฝงไปด้วยสาระทางนามธรรมอันมีคุณค่า การสร้างสรรค์ผลงานยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ แนวความคิด ทฤษฎี และศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งด้านศิลปกรรม งานวิจัย ทฤษฎีมานุษยวิทยา คติชนวิทยา ปรัชญา ตะวันตกและ พุทธศาสนา รวมถึงศาสตร์ของหลักฮวงจุ้ย อีกทั้งยังมีบริบทร่วมสมัยกับผลงานและแนวคิดทางศิลปกรรมของศิลปิน และประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่สามารถอ้างอิงถึงความเกี่ยวข้องสอดคล้องสัมพันธ์ในลักษณะพลวัตสะท้อนสังคมไทยยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดีโดยสามารถจำแนก แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปรัชญาในพุทธศาสนา

ในการสร้างสรรค์ได้แสดงเนื้อหาของความศรัทธาในศาสนาของคนในชุมชน ซึ่งแสดงออกด้วย วิถีชีวิตที่สะท้อนลักษณะความกตัญญู ความเชื่อในเรื่องบุญกรรม การเคารพ บรรพชนและการรำลึกถึงผู้ล่วงลับ หลักธรรมคำสอนสำคัญที่สัมพันธ์สอดคล้องคือ เรื่องเหตุและปัจจัย การทำดีส่งผลต่อการกระทำในแง่ของกรรม และส่งผลสืบเนื่องจากภพอดีตและส่งผลต่อไปในอนาคตด้วยเหตุและปัจจัยในปัจจุบัน เป็นลักษณะกงกรรมกงเกวียนและ การเวียนว่ายตาย เกิดจากผลกรรมและการยึดติด ในวิญญูณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ และเวทนา ตามอำนาจแห่งตัณหา อุปาทาน และการยึดมั่น ถือมั่นในสังขารและตัวตน หลักธรรมดังกล่าวได้เขียนไว้ในหนังสือ อภิธัมมัตถสังคหาลี ว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่าเหตุ 5 อย่างที่เกิดขึ้นในภพอดีตเป็นปัจจัยแก่ผลในปัจจุบัน ตามอำนาจแห่งอวิชชาและ สังขาร ทั้ง2เหตุในอดีต 5ตามอำนาจแห่งตัณหา อุปาทาน และภพทั้ง 3 ที่ท่านถือเอา ผล 5 อย่างซึ่งมีวิญญูณ เป็นต้น ซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันนี้จากปัจจัยคืออดีตเหตุ เหตุในปัจจุบัน 5 อย่าง เป็นผลปัจจัยในอนาคต ตามอำนาจแห่งเหตุทั้ง 3 มีตัณหา เป็นต้น ขาติขรามณะ ซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคตจากปัจจัยคือปัจจุบันเหตุ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย,2539:365)

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิจากหลักธรรมดังกล่าว รวมถึงเนื้อหาความศรัทธาในหลักศาสนาของคนในชุมชน ในการนำไปสร้างรูปแบบในการสร้างสรรค์ด้วย เช่น การสร้าง รูปทรงระหัดวิดน้ำประกอบรูปถ่าย และจิตรกรรมใน

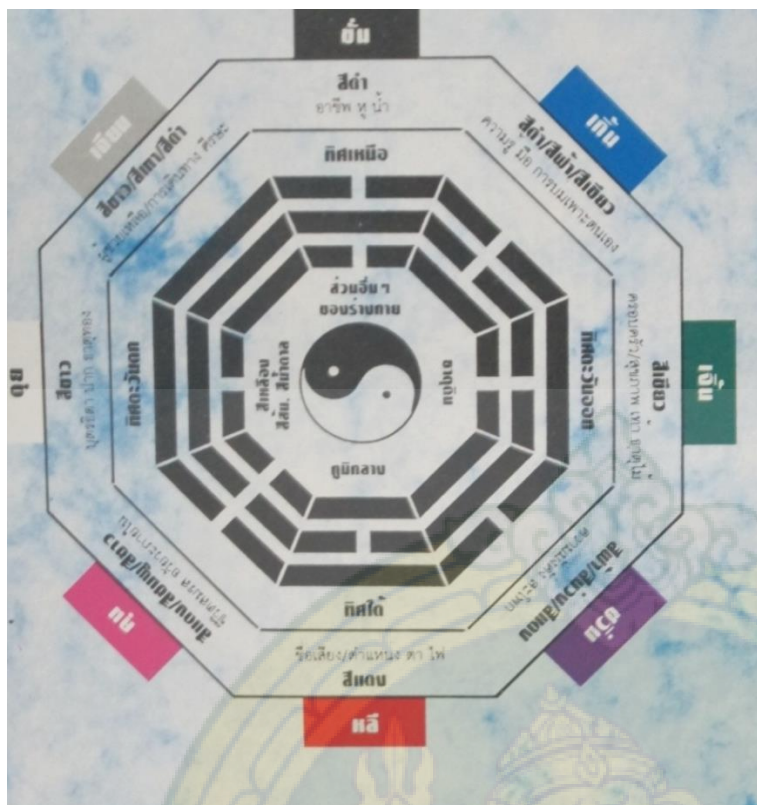
ลักษณะ วงกลม วงรีที่มีลักษณะหมุนวนต่อเนื่องไม่สิ้นสุด รวมถึงการวางตำแหน่งภาพต่อเนื่องของภาพบุคคลที่ สืบต่อเนื่อง จากรุ่นสู่รุ่น จากบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ทวด สู่คนรุ่น ลูก หลานในยุคปัจจุบัน ในลักษณะวงกลม หรือ วงรีหมุนลื้อไปตามซี่ ไม้ ของระหัดวิดน้ำ ที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ทฤษฎีคติชนวิทยา

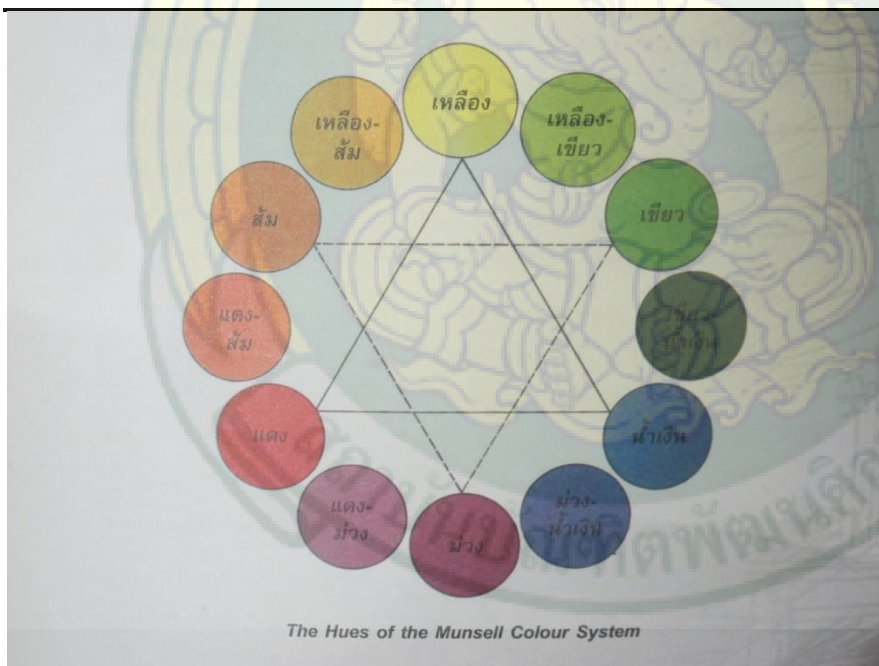
การสร้างสรรคได้ใช้ข้อมูลจากงานวิจัยของข้าพเจ้า ในเรื่อง “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิต และความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้” อันเป็นการวิจัยเชิงสำรวจชุมชนและท้องถิ่น โดยใช้หลัก ทฤษฎีคติชนวิทยา และการวิจัยแบบชุมชนมีส่วนร่วม รวมทั้งการหาข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งจากการคิดร่วมกับคนใน ชุมชน การสัมภาษณ์ เพิ่มเติม การทำข้อมูลในเชิงสารคดี การใช้ศิลปะฐานชุมชน การสร้างกิจกรรม ร่วม กัน เหล่านี้ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ วิถีชีวิต คติธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ อัตลักษณ์ และปรากฏการณ์ชุมชน เพื่อนำไปประกอบในการสร้างสรรค์ “คติชนวิทยา ถือเป็นวิชาการแขนงหนึ่ง ที่ว่าด้วยเรื่องของการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรมอันหมายถึงระเบียบวิธีคิด หรือแบบแผนทางความคิดคติความเชื่อ ระบบอุดมการณ์ทาง สังคม ตลอดจนแบบวิถีการดำเนินชีวิตชุมชนหนึ่งๆ ที่มีอยู่ร่วมกัน การศึกษาเพื่อที่จะทำความเข้าใจและ สามารถอธิบายถึงลักษณะทางเนื้อหาที่แท้จริงของปรากฏการณ์ และระเบียบวิธีคิดต่อเรื่องต่างๆ ในวิถี ชีวิตประจำวันของกลุ่มชนต่างๆ เหล่านั้นและช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงต่อการให้ความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจและด้านสังคม” (ประไพพรรณ ก้วเกษม [www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา\(2-2549\).doc](http://www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา(2-2549).doc))

ทฤษฎีสี่ และหลักฮวงจุ้ยสี่

การผสมผสานข้ามศาสตร์ในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้ายังสร้างงานจิตรกรรมที่ใช้หลักทฤษฎีสี่ในทัศนศิลป์ ที่มี ความหมายในเชิงการมองเห็นและหลักจิตวิทยาด้านอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงการประสานกันของสีใน บรรยากาศตามเหตุผลของ สีและคลื่น แสงในหลักการวิทยาศาสตร์และความรู้ด้านฟิสิกส์ แต่หลักฮวงจุ้ยสี่ สัมพันธ์กับความเชื่อ พลังจักรวาล รวมถึงพุทธศาสนา ที่สัมพันธ์กับธาตุดิน น้ำ ไฟ ไม้ โลหะฤดูกาล ทิศ และ ร่างกายมนุษย์ จึงมีความหมายของสี และการให้คุณค่าที่แตกต่างกันเช่น สีนํ้าตาลในทางทัศนศิลป์ให้ความรู้สึก หนักแน่น มั่นคง แต่ตามหลักฮวงจุ้ยสี่ สัมพันธ์กับธาตุ ดิน กลางฤดูใบไม้ร่วง สัมพันธ์กับม้าและปอด สีขาว ในหลักทฤษฎี อาจอาจความรู้สึกสะอาด สงบ ผ่อนคลาย แต่หลักฮวงจุ้ย สี่ สีขาว สัมพันธ์กับธาตุทอง(โลหะ) ฤดูใบไม้ร่วง ปอด และถุงน้ำดี (อานวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์,2540: 43)

ภาพที่1วงล้อสีเบญจธาตุ ข้อมูลภาพจากหนังสือ ฮวงจุ้ยสี เขียนโดยอำนวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์

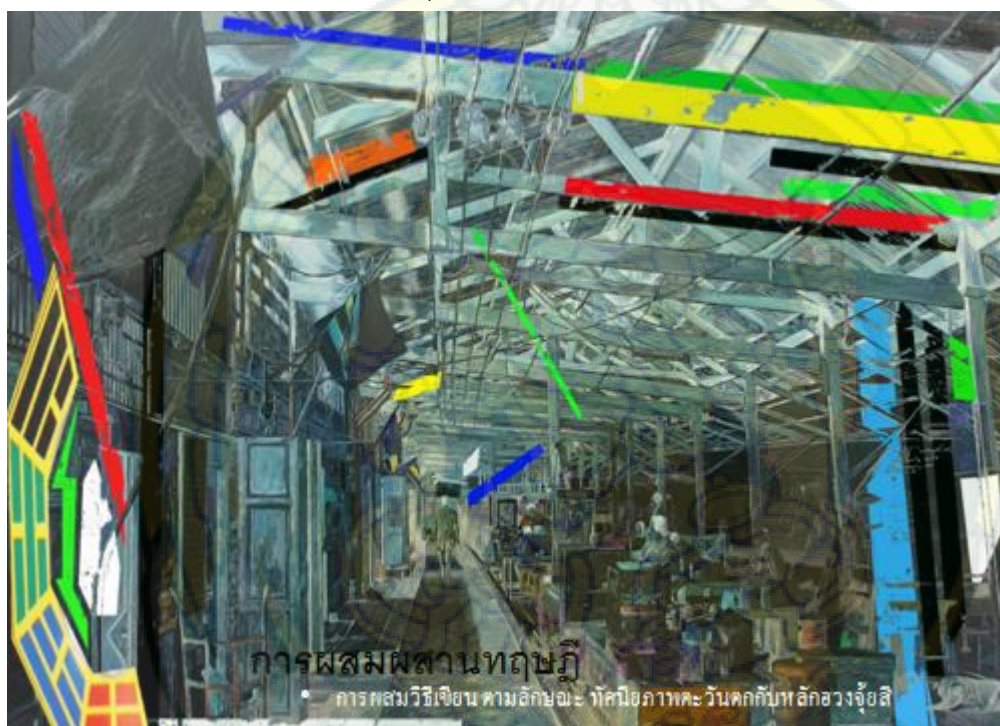
ภาพที่ 2 สีในวงจรัสสี ทฤษฎีสีตามหลักวิทยาศาสตร์และทัศนศิลป์ เช่นแม่สีวัดธาตุ สี่คู่ตรงข้าม ข้อมูลภาพจาก หนังสือ องค์ประกอบศิลป์ เขียนโดย กุลนิตา เหลือจจำเริญ

การสร้างสร้งงานจิตรกรรมบางชิ้นจึงนำทฤษฎีทั้งสองส่วนแสดงออกในพื้นที่ที่กำหนดขอบเขตในภาพที่แตกต่างกัน โดยนำแรงบันดาลใจจากสีที่มีอยู่จากความเป็นจริงและทฤษฎีในทางทัศนศิลป์ ผสมผสานการแสดงออกในเชิงจิตรกรรม กับทฤษฎีสีในเรื่องฮวงจุ้ยสี เช่น สีจากยันต์แปดเหลี่ยมบนโครงสร้างรูปเรขาคณิต

หรือรูปทรงที่มีนัยยะด้านความเชื่อ มีขอบเขตที่ชัดเจน ตัดกัน ในภาพเดียวกันกับรูปทรง ที่มีสีตามหลักทัศนศิลป์ ซึ่งแสดงอารมณ์และความรู้สึก เป็นต้น

ทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์และหลักฮวงจุ้ย

โครงสร้างและการจัดวางองค์ประกอบในภาพจะใช้หลักทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ และ ความหมายในการออกแบบโครงสร้างบางส่วนของภาพร่วมกับ หลัก perspective ในแบบตะวันตก และหลักเอกภาพในการเขียนภาพผสมกับ หลักฮวงจุ้ย เช่น การวางตามมุมและองศา ตามความเชื่อของหลักฮวงจุ้ย เช่น การใช้รูปยันต์แปดเหลี่ยมติดตั้งตรงทางสามแพร่งเพื่อสะท้อนสิ่งไม่ดี ออกไปจากตัวบ้าน หรือตัวอย่างเรื่องการตีรูปถ่ายบรรพบุรุษ คนในครอบครัวสะท้อนความกตัญญู ต่อบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย หลักฮวงจุ้ยยังได้พูดถึงการตีรูปครอบครัวไว้ในห้องนั่งเล่นอย่างน้อย 9 รูป จะทำให้เกิดความก้าวหน้า ความเชื่อเหล่านี้สามารถนำมาเป็นแนวคิดในการจัดวางติดตั้งงานศิลปะในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลงานของผู้สร้างสรรค์ มีการผสมผสานทางทฤษฎี เช่นนำหลักการเขียนรูปด้วยหลักทัศนียภาพตะวันตกผสมกับหลักฮวงจุ้ย

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

การสร้างสรรคงานจิตรกรรมในลักษณะ 2 มิติ และจิตรกรรมสื่อผสม บนระนาบของงานจิตรกรรมที่เน้นการแสดงออกเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ห่วงคำนึง นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานของเอกภาพ (unity) ซึ่งจะต้องสร้างความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว ทางรูปทรงศิลปะแล้วยังต้องอาศัยหลักสุนทรียศาสตร์ในด้านความงาม ซึ่ง ชะลูด นิ่มเสมอกล่าวไว้ว่า “สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ว่าด้วยความงามที่ศิลปิน แสดงออกในงานศิลปะ ข้อความที่ว่าศิลปินไม่ได้จำลองความงามแต่สร้างความงามขึ้น นั้น ใช้กันมาตั้งแต่สมัยเรอเนซองค์ และยังใช้ได้จนถึงทุกวันนี้” (ชะลูด นิ่มเสมอ, 2538, 8) ความงามในทางปรัชญาจึงมี

มากมายหลายทฤษฎี เกี่ยวข้องกับ คุณค่า (value) ทั้งด้านวัตถุวิสัย(objective value) หรือความงามอยู่ที่ตัววัตถุ และด้านจิตวิสัย(subjective value)เริ่มจากจิตใจ ความพึงพอใจ ความงามทางศิลปะ จึงมีความสะท้อนอารมณ์ และประเทืองปัญญาก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในความหมาย และสัจธรรมของชีวิต ชลูด นิ่มเสมอ กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “ งานศิลปะที่ดีจะให้ความพอใจในความงามในขั้นแรก และจะให้ความสะท้อนใจที่คลี่คลายขยายกว้างขวางยิ่งขึ้นด้วยอารมณ์ทางสุนทรียภาพของงานศิลปะนั้นในขั้นต่อไป หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า งานศิลปะที่ดีจะให้ความพึงพอใจจากการประสานสัมพันธ์กันในรูปทรงเป็นประการแรก ถ้าปราศจากคุณสมบัติในข้อนี้เสียแล้วเท่ากับเป็นการปิดประตูเสียตั้งแต่ต้น คนดูไม่สามารถที่จะค้นหาความหมายที่อาจมีอยู่ภายในงานนั้นได้ต่อไป” (ชลูด นิ่มเสมอ,2538, 7) ซึ่งสัมพันธ์กับบทความของพระมหาดร.จิตติภัทร จลธมฺโมพระดร.หัตถิกิตตินนโทที่ว่า “สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยเรื่องคุณค่าวิทยาหรือทฤษฎีคุณค่า (axiology) ร่วมกับทฤษฎีตรรกศาสตร์ (Logic) และจริยศาสตร์(ethics) เพื่อค้นหาคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์ในด้านความจริงความดีและและความงาม”

การสร้างสรรคงานจิตรกรรมสื่อผสมของข้าพเจ้าซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับด้านความจริง ความดี และความงามโดยตรง ทั้งด้านแนวเรื่องของความผูกพัน คำนิ้งถึง การรำลึกถึงบรรพชนและผู้ล่วงลับ ผ่านพิธีกรรมความเชื่อ อีกทั้งยังแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนด้วยวิถีชีวิตดั้งเดิมอันงดงาม ทำให้การผสมผสาน รูปและสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดรูปทรงที่เป็นเนื้อหาทางศิลปะ จำเป็นอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงหลักสุนทรียศาสตร์ที่สัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับ แนวเรื่องทางศิลปะอีกส่วนหนึ่งคือ ลักษณะความผันแปร การเกี่ยวโยงการเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ การเคลื่อนย้าย ไหลเวียน ของลักษณะรูป และสัญลักษณ์ที่สะท้อนสาระของชีวิตและธรรมชาติในฐานะผู้สร้างสรรค์ จึงต้องใช้ประสบการณ์ทางสุนทรีย์ แสดงออกให้บรรลุผลตามความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องดังกล่าว กระบวนการนี้ในการสร้างสรรค์ จึงมีทฤษฎีรองรับไว้ แต่เพียงกว้างๆ ให้ครอบคลุมและมีขอบเขตที่ไม่ตายตัวจนเกินไป ในขั้นตอนและกระบวนการทำงานอาจค้นพบทฤษฎีหรือวิธีการใหม่ เพื่อยืนยัน หรือตอบโต้หักล้างความคิดในขั้นเริ่มต้น ขึ้นอยู่กับสภาวะการเห็น รู้สึกจริง การตอบปัญหาทั้งความสงสัยและสมมติฐานในการสร้างสรรค์ที่ตั้งไว้ตอนต้นเพื่อสร้างความเข้าใจหรือความพึงพอใจในขั้นสุดท้าย การสร้างสรรค์ยังเกี่ยวเนื่องกับการแสดงออก การทดลองทางเทคนิค วัสดุ วิธีการ และการทดลองทางความคิด สามารถบูรณาการกระบวนการทำงาน ประยุกต์ขั้นตอนจากเริ่มต้นไปสู่กระบวนการสุดท้ายได้การสร้างสรรค์จึงมีส่วนอย่างมากกับการดึงความรู้ ประสบการณ์ การเห็นแจ้งภายใน (intuition) ออกมา ให้สัมพันธ์ กับ ความงาม สำนึกด้านจิตใจ มโนธรรม อารมณ์และความรู้สึก รวมทั้งการตอบโต้กับความรู้จากการคิด และหลักตรรกะเหตุผล และทฤษฎี รวมถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งรูปแบบและนัยยะความหมายรวมถึงบทบาทและหน้าที่ของตัวศิลปะเองที่ต้องมีบริบทสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับ ผู้คน สังคม และวัฒนธรรมศิลปะที่รับรู้ผ่านการมองเห็น(visual art)หรือทัศนศิลป์จึงเกิดขึ้นมากมายหลากหลายรูปแบบและแนวคิด ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมของโลกยุคปัจจุบัน

เนื้อหาสาระในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่สะท้อนเนื้อหาทั้งทางสังคมและทางศิลปกรรมโดยจะแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยโดยเฉพาะแง่มุมทางประเพณีวัฒนธรรม มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์อย่างแยกไม่ออกกับความเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านธรรมชาติสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การติดต่อทางการค้ากับประเทศอื่นๆ รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงด้านวิศวกรรม การสร้างคิดค้นประดิษฐ์เครื่องมือ อุปกรณ์ การค้นพบทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ในแต่ละยุคสมัยได้ส่งอิทธิพลกับมุมมองต่อวิถีชีวิตของตนเองและประเพณี วัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมของสังคม นำมาซึ่งค่านิยมและโลกทัศน์ใหม่ๆ ของคนไทยในการดำเนินชีวิต

นับตั้งแต่การตกลงทำสนธิสัญญาเบาว์ริง กับประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2398 การติดต่อกับตะวันตกในครั้งนั้นเป็นเหตุให้กระแสวัฒนธรรมตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทย การเปลี่ยนแปลงทางความคิดของคนไทยเริ่มต้นขึ้นเมื่อ อิทธิพลของโลกตะวันตกด้านวิทยาการและเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ในหมู่คนไทยที่ได้รับความรู้ผ่านจากหมอสอนศาสนา และสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงของตะวันตกได้ ต่อมาระบบการศึกษาใหม่ตามแบบตะวันตกทำให้กลุ่มคนไทยเริ่มรับรู้วิทยาการใหม่ๆ ความคิด ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี รัฐบาลพยายามกระจายการศึกษาไปสู่สามัญชนมากขึ้นไม่เฉพาะแต่กลุ่มชั้นนำเท่านั้น ทำให้สามัญชนได้รับความรู้ และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาความคิด และเปลี่ยนทัศนคติในการมองสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,2552:151,166)

ยุคสมัยได้เปลี่ยนผ่านไปตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและสังคม แต่ตรรกะและโลกทัศน์ในการมองความสมัยใหม่ของคนไทยยังคงสืบเนื่องต่อมา ในรอบไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาเกิด การคิดค้นเครื่องจักรในทางเกษตรกรรม ก่อให้เกิดผลผลิตจำนวนมาก เกินความต้องการในการบริโภค นำมาสู่การนำผลผลิตที่เหลือเข้าสู่รูปแบบของสหกรณ์ และระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมในท้ายที่สุด ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการกสิกรรม ได้ถูกลดบทบาทในการเป็นศูนย์กลางทางความเชื่อเรื่องความอุดมสมบูรณ์ เหตุผลและตรรกะทางด้านอุปสงค์และอุปทาน เทคนิคและความเชี่ยวชาญจากการวิจัย การค้นพบกลยุทธ์และกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ได้เข้ามาแทนที่พิธีกรรมและการบวงสรวง วิถีชีวิตที่มักสะท้อนวัฒนธรรมในการกิน อยู่ อาศัย ได้ปรับระบบเพื่อให้สอดคล้องความเป็นจริง การเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรกรรม ไปสู่สังคมใหม่เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยกลไกและระบบโลกการค้าตลาดเสรี และความเป็นโลกาภิวัตน์ที่ต้องอาศัยความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเร็วเพียงพอด้วยระบบโซเซียมเน็ตเวิร์ก เพื่อการแข่งขันและการอยู่รอดทางการค้า นำมาสู่การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเพื่อความสะดวกสบาย เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีการสร้างครอบครัวเดี่ยวที่มีลักษณะเล็กลง เช่นการอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร แทนหมู่บ้านแบบเดิมในชนบท การอยู่ห้องเช่า หรืออพาร์ทเมนต์ ในตัวเมือง แทนการอยู่ร่วมกันในบ้านหลังใหญ่ที่เคยมีสมาชิกครอบครัวจำนวนมาก ทั้ง ปู่ย่า ตาทวด พ่อแม่ พี่น้อง และเครือญาติ ที่อยู่ในละแวกใกล้กัน ทำให้ความใกล้ชิดและการอยู่ร่วมกันลดน้อยลงไปตามลำดับ อีกทั้งการอยู่ร่วมกันในลักษณะประเพณีและพิธีกรรมทางสังคม ต้องอาศัยวันหยุด ตามเทศกาล เพื่อให้คนที่อยู่ในเมืองได้สามารถกลับไปมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมได้อีกครั้งในลักษณะชั่วคราว การเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผ่านยังรวมไปถึงระบบคิดและความเชื่อ ค่านิยมและแนวคิดในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมไทย ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารความต้องการในการใช้เทคโนโลยีถูกตอบสนองมากขึ้นด้วยระบบ ดิจิตอล ที่มีความคมชัดและมีความเสมือนจริง ทั้งความเร็วและมีปริมาณข้อมูลมหาศาลถูกบรรจุอยู่ในพื้นที่ขนาดเล็ก ทำให้ความต้องการการบริโภคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความต้องการในความทันสมัยมีอิทธิพลเหนือวิถีชีวิตแบบเก่า วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมถูกลดบทบาทความสำคัญจากเดิมที่เคยมีอำนาจและอิทธิพลต่อจิตใจถูกแทนที่ด้วยการให้คุณค่าทางวัตถุ นิยมในการบริโภคที่สะดวกสบายแสดงฐานะจุดยืนในสังคมด้วยวัตถุ และราคา แสดง ความทันสมัยด้วยอำนาจในการใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ราคาแพงที่เหมาะสมกับเทคโนโลยีนั้น คุณค่าทางจริยธรรมที่เคยเป็นสาระสำคัญในการดำรงชีวิตในอดีตได้ถูกสร้างขึ้นใหม่เป็นเพียงแค่วิถีชีวิตแบบความฉาบฉวยและมีความสะดวกรวดเร็ว สัมพันธ์กับบริบทใหม่ของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ดังที่อุทิศมานะได้กล่าวไว้ในบทความศิลปะและสุนทรียภาพหลังสมัยใหม่ ไว้ว่า “เมื่อราว 20 ปีที่ผ่านมา โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลเทคโนโลยี การเกิดขึ้นของสื่อแบบไฮเปอร์เทค (Hyper-text) ซึ่งโดยปกติ สื่อที่ผ่านมา ทั้งรูปภาพ (Picture) กราฟิก (Graphic) ข้อความ (Text) เสียง (Sound) ต่างแยกกันอยู่ แต่ในยุค New media หรือ Hyper-text สื่อเหล่านี้ถูกทำให้เป็นรหัสดิจิทัลที่มีค่าเป็นกลาง แล้วแปลค่าเหล่านั้นให้กลายเป็นสารสนเทศ (Information) ที่หลากหลายรูปแบบ เป็นความจริงเสมือน (Virtuality) ที่ง่ายต่อการส่งต่อแบ่งปันกันทั่วโลก ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์ในลักษณะ Non-linear เริ่มที่จุดใดก็ได้ ดูกลับไปกลับมาได้

สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของผู้คนได้อย่างง่ายดายทั่วโลก อิทธิพลของสื่อสารมวลชนหรือวัฒนธรรมของแต่ละประเทศถูกลดการผูกขาดและความสำคัญลง(อุทิศ มานะ ,v1.midnightuniv.org/midnighttext/000911.doc)

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังคงมีชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้ เขตตลาดกระบะ กรุงเทพมหานคร ที่มีความเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยโดยยุคปัจจุบันดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ยังคงมีคุณรุ่นเก่าและบ้านบางหลังที่ยังอยู่และคงวิถีชีวิตและความเชื่อแบบดั้งเดิมเช่น การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการเคารพบรรพชน การนับถือโชคกลาง ด้วยการตักแตงที่อยู่อาศัย และมีพิธีกรรมต่างๆ นำมาซึ่งคำถามถึงการมีอยู่ของชีวิตและวัฒนธรรม และลักษณะปัจเจกและลักษณะเฉพาะที่กำลังแสดงตัวตนอยู่ และกำลังจะสูญสลายไปท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านอีกครั้งสู่โลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ในลักษณะเสมือนจริง ทำให้เกิดคำถามที่สอดคล้อง กับบทความเรื่อง สภาวการณ์-มนุษย์-เมืองของสาครินทร์ เครืออ่อนที่ว่า “เรื่องราวหลายเรื่องอาจนำมาซึ่งคำถามว่าเรากำลังอยู่ที่จุดใดของวิวัฒนาการทางสังคมมนุษย์ หรือสภาวการณ์ของเมืองใหญ่ได้ทำหน้าที่เป็นเป้าหมายจิตใจของเราให้ดีขึ้นหรือไม่เพียงใด และคำตอบอันหลากหลายอาจทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงการมีตัวตนของผู้อื่น” (สาครินทร์ เครืออ่อน, <https://pitchanans.wordpress.com/.../บทสนทนาในถ้ำ-dialogue-in-the-ca.2>) การมีอยู่ และอัตลักษณ์ดั้งเดิมดังกล่าวของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ได้เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาและสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าซึ่งจะกล่าวละเอียดในบทต่อไป

ภาพที่ 4-5 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี

ภาพที่ 6-7 การเปลี่ยนผ่านยุคสมัยทางสังคมไทยและ ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี

อัตลักษณ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำ

ภาพที่ 8 ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ (หลวงพรต-ท่านเลี่ยม)เขตตลาดกระบ้ง กรุงเทพฯ

ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้เป็นชุมชนบ้านไม้ห้องแถวริมน้ำดั้งเดิมที่มีความผูกพันกับอาชีพกสิกรรม ทั้งด้านการทำนา และการทำประมง ซึ่งปรากฏร่องรอยของอาชีพที่เคยมีในอดีต เช่น อาชีพการทำระหัดวิดน้ำไม้ ซึ่งใช้วิดน้ำเข้านา อาชีพ การต่อเรือ ร้านลับเคียวเกี่ยวข้าว ซึ่งในปัจจุบันอาชีวดังกล่าวได้สูญหายไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้บริโภค หลักฐานการมีบ้านริมน้ำของคนไทยสมัยก่อนซึ่งสัมพันธ์กับ วิถีการดำรงชีวิต แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์และลักษณะเฉพาะดั้งเดิม ดังที่ เสถียร โกเศศ กล่าวไว้ในชีวิตชาวไทยสมัยก่อนว่า “คลองที่ขุดไปต่อเชื่อมกับแม่น้ำ เพื่อชักน้ำเข้าไปใช้ให้ถึงพื้นที่ซึ่งทำการเพาะปลูก หรือเพื่อตั้งบ้านเรือนอยู่ต่อไปเพื่อความสะดวกอาจขุดคลองให้ทะลุไปติดต่อกับคลองอื่นหรือแม่น้ำสายอื่นได้ เมื่อพื้นที่ในละแวกนั้นขยายตัวมีเรือสวนไร่นาและบ้านเรือนมากขึ้น ตามธรรมดา หมู่บ้านซึ่งอยู่ริมแม่น้ำ ก็ย่อมปลูกเรือนเรียงรายกันไปตามริมน้ำจนยาวยืดยาว ถ้ามีคนตั้งบ้านเรือนอยู่กันมากขึ้นย่านนั้นก็ต้องยาวออกไปไกล ตอนหลังบ้านมักทำเป็นสวน ถัดสวนออกไปก็เป็นทุ่งนา” (เสฐียรโกเศศ ,2531),หน้า 306

ในชุมชนยังมีคนไทยเชื้อสายจีน และมอญ อาศัยอยู่ด้วยอาชีพค้าขายซึ่งสัมพันธ์กับสินค้าที่มีระบบขนส่งทางน้ำเป็นหลัก การสร้างที่อยู่อาศัยในลักษณะตลาดห้องแถวไม้ก็เป็นสิ่งบ่งบอกถึงการเคยเป็นร้านค้า ร้านตัดผม ร้านรับจ้างต่างๆซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นกสิกรรม ดังที่กล่าวมา ความเปลี่ยนแปลงที่ขยายตัวทั่วสังคมไทย ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อลักษณะดั้งเดิมของชุมชนทั้งทางด้านกายภาพ และวิถีชีวิตความเชื่อดั้งเดิม สภาพรอบๆ

ชุมชน มีการตัดถนนสร้างระบบขนส่ง เกิดตลาดใหม่ ร้านค้าสะดวกซื้อนำมาซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมายมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัย และมีการสร้างสนามบินนานาชาติในละแวกใกล้เคียง ความเปลี่ยนแปลงในบริบทดังกล่าว ทำให้ชุมชนตลาดเก่าโดนแวดล้อมไปด้วยความเจริญและความทันสมัย อาชีพบางอย่างปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลง คนรุ่นเก่าบางบ้านมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน และเลิกอาชีพดั้งเดิม มีคนรุ่นใหม่และอาชีพใหม่เข้ามาแทน ความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยี เริ่มมีให้พบเห็นมากขึ้นตามโครงสร้างอาคารและในที่พัก เช่นการติดตั้งจานดาวเทียม ระบบอินเทอร์เน็ต wifi การสื่อสารระบบดิจิทัล ที่มีความเร็วและคมชัดสูง รวมถึงเกิดค่านิยมใหม่ๆดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ยังมีคนรุ่นเก่าที่อาศัยอยู่ในบ้านบางหลังที่เป็นกรณีศึกษาถึงวิถีดั้งเดิม มีลักษณะของความสงบ สมถะ ไม่เร่งรีบแข่งขันตามลักษณะความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตที่ไม่ฟุ้งเฟ้อและมีค่านิยมทางวัตถุและการบริโภคเกินความจำเป็น สะท้อนการจัดบ้านที่เรียบง่ายและประดับตกแต่งด้วยรูปเคารพ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รูปบรรพบุรุษแสดงถึงความเคารพต่อหลักความดีและความกตัญญูเป็นลักษณะของความรักความผูกพัน ซึ่งกันและกัน ทั้งต่อผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ เป็นการให้คุณค่าสาระทางจริยธรรม และการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนาเช่น การมีพิธีแห่ناقทางน้ำ พิธีลอยกระทงเจของชาวไทยเชื้อสายจีน ตัวอย่างรูปแบบดังกล่าวเป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเจริญงอกงามในแง่ของวัฒนธรรมดังที่ สาราญ ผลดี กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมว่า คำว่า "culture" ในภาษาอังกฤษ ที่แปลว่าวัฒนธรรมนั้น มาจากภาษาละติน คำว่า "cultura" ซึ่งแยกมาจากคำ "colere" ที่แปลว่า การเพาะปลูก ส่วนความหมายทั่วไปในสากล หมายถึงรูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญมีการกล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็น "หนทางทั้งหมดแห่งการดำเนินชีวิต" ซึ่งรวมถึงกฎกติกาแห่งกิริยามรรยาท การแต่งกาย ศาสนา พิธีกรรม ปทัสถานแห่งพฤติกรรม เช่น กฎหมายและศีลธรรม ระบบของความเชื่อรวมทั้งศิลปะ (สำราญผลดี, www.thonburi-u.ac.th/ce/artandculture.doc)

ภาพที่ 9 วิถีชีวิตในอดีตของคนชุมชนริมน้ำ

ภาพที่ 10-11 พิธีลอยกระทงของชาวไทยเชื้อสายจีน

ภาพที่12-13 บ้านที่อยู่ในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ที่มีลักษณะเฉพาะ

นัยยะ ของรูป สัญลักษณ์ และความเชื่อ

มนุษย์มีการสืบทอดเชื่อสายเผ่าพันธุ์จากบรรพบุรุษ ต้นตระกูล ปู่ ย่า ตา ทวด มาสู่รุ่นพ่อ แม่ ลูกหลาน เป็นลักษณะเครือญาติ วงศ์ตระกูล ส่งผ่านลักษณะทั้งทางกายภาพ และ ความเชื่อ ค่านิยม สืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย แสดงความเป็นตัวตน การมีอยู่ การเล็งเห็นถึงความมั่นคงและปลอดภัยในวิถี ผ่านรูปแบบของพิธีกรรม และประเพณี เกิดสัญลักษณ์ ที่ง่ายต่อการเข้าใจและทรงอำนาจ รวมถึงเกิดขอบเขตที่ชัดเจน แยกแยะให้เห็นอัตลักษณ์ที่ชัดของกลุ่มและพวกสัญลักษณ์จึงควรมีคุณสมบัติที่มีความลุ่มลึก แฝงไปด้วยความจริงที่ลึกซึ้งเหมาะสมสัมพันธ์กับคน และสามารถสืบทอดได้อย่างกว้างขวาง และในระยะเวลาที่ยาวนานดังที่สำราญ ผลดีได้กล่าวไว้ในบทความ ศิลปวัฒนธรรม,สัญลักษณ์ช่วยจำกัดขอบเขตความคิดทางวัฒนธรรม สมาชิกของวัฒนธรรมต้องพึงพิงสัญลักษณ์ และการแสดงออกทางปัญญาของตน เมื่อจะต้องวางกรอบความคิด สัญลักษณ์ทำให้วัฒนธรรมมีความเป็นไปได้ แพร่หลาย อ่านได้ง่าย สัญลักษณ์เป็น “ สายใยแห่งความมีนัย(web of significance) (สำราญ ผลดี ,www.thonburi-u.ac.th/ce/artandculture.doc)

ในวิถีชีวิตริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้ได้ปรากฏร่องรอยทางวัตถุให้สืบค้นจากการจัดวาง ประดับสถานที่ ทั้งการวางหิ้ง บูชา รูปเคารพเครื่องรางของขลัง แสดงความหมายที่แฝงไว้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านนัยยะตรง และนัยยะซ้อนที่ต้องอาศัยบริบทแวดล้อมในการตีความอีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น คน การนำไปใช้ เวลา เหตุการณ์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะดังที่ดร.เถกิง พัฒโนภาสได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องสัญลักษณ์ไว้ว่า “สัญลักษณ์ช่วยให้เราตระหนักถึงความสัมพันธ์อันหลากหลายระหว่างตัวเรากับ “ สิ่งแทนความ” ด้วยเหตุนี้เราจึงอาจเข้าใจได้ว่าความหมายของภาพใดๆ หรือวัตถุใดๆย่อมมีพลวัต(คือมีการเปลี่ยนแปลงไหลเลื่อนของความหมายอย่างไม่หยุดนิ่ง) จำเป็นต้องเข้าใจภาพหรือวัตถุใดจากปฏิสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างผู้รับสารกับภาพหรือวัตถุและปัจจัยอื่นๆ เช่น วัฒนธรรม หรือ สังคม ” (ดร.เถกิง พัฒโนภาส, www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/qyYaZ1mab3Sun103124.pdf)

ในที่นี้จะแสดงถึง รูป สัญลักษณ์ ในชุมชน ที่ แสดงถึงนัยยะ ที่กล่าวมาพอเป็นสังเขปโดยใช้ข้อมูลจากผลงานวิจัยของผู้สร้างสรรค์ เรื่อง “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้”(ศักดิ์ชาย บุญอินทร์, 2557: 42, 43)โดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้

รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนความศรัทธาและความเชื่อ

หิ้งพระพุทธรูป มีวัตถุบูชา

หิ้ง ที่มีความหลากหลายทางวัตถุมงคลเช่นฤๅษี ยักษ์พญานาค พระพิฆเนศ เจ้าแม่กวนอิม สัญลักษณ์

ครองราชย์ 9 พระพิฆเนศวร

หิ้งนางกวัก

ยันต์ ธง (จีน)

ฮู้ หรือยันต์เป็นหนึ่งในลักษณะของเครื่องรางที่ได้รับความนิยม และใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศจีน และประเทศไทย โดยมีด้วยกัน 2 รูปแบบคือ 1.ตัวอักษร เช่นชื่อเทพเจ้า, คำอวยพร ฯลฯ 2.รูปภาพ เช่น รูปเทพเจ้า, สัตว์ศักดิ์สิทธิ์, 8 เหลี่ยม, หยิน-หยาง ฯลฯ ทำจากกระดาษ, ผ้า, โลหะ, ไม้แกะสลัก ฯลฯ เชื่อว่าจะช่วยคุ้มครองป้องกันภัย บำบัดรักษาโรคและให้โชคลาภแล้วแต่สรรพคุณของยันต์แต่ละชนิด

รูปสิงโต รูปสิงห์คาบกันหิ้นพร้อมกับรูปยันต์แปดเหลี่ยม โป๊ยช่วย

เอาไว้ตรงปากทางที่เล็งประตูบ้าน เป็นการป้องกันหรือแก้เสนียดจัญไรลงแห่งที่ใช้กระจกมาแขวนไว้ บ้านหนึ่งเพื่อผีหรือสิ่งชั่วร้ายเห็นเป็นแหววบแหวววาก็ไม่กล้าเข้ามา ความเชื่อเรื่อง ฮวงจุ้ย เครื่องราง ชุมเจ้าที่ยันต์หน้าประตู ซึ่งเสฐียรโกเศศ ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ประเพณีเนื่องในการสร้างบ้านปลูกเรือนว่า ประตูเป็นของสำคัญศัตรูจะเข้ามาก็ทางนั้น ต้องป้องกันให้แข็งแรง นี่กล่าวเฉพาะ ศัตรูธรรมชาติซึ่งมองเห็น ความหวาดสะดุ้งหวาดกลัวต่อภัยที่มองไม่เห็นตัวมีอยู่ทุกที่ทุกห้วงแห่ง ก็มีอยู่ทางเดียวคือหาทางแก้ด้วย

ภาพรูปสิงโต รูปสิงห์คาบกันหิ้นพร้อมกับรูปยันต์แปดเหลี่ยม โป๊ยช่วย

ยันต์รูปนางเงือก(นางสุพรรณมัจฉา)นางสุพรรณมัจฉาตามตำรามหาเวทย์ถือว่าเป็นธาตุน้ำ เป็นเมตตามหานิยมหญิงเห็นหญิงชม ชายเห็นชายรักค้าขายดีมาก เราจึงเห็นวัดวาอารามต่างๆ สร้างองค์จีน เป็นรูปนางสุพรรณมัจฉาหรือนางเงือก และนิยมนำไปปลุกเสกแล้วแขวนไว้หน้าบ้าน หน้าร้าน หรือหน้าบริษัทเชื่อว่าจะทำให้ทำมาค้าขึ้น ค้าขายของดี(เข้าถึงข้อมูลโดย <http://board.palungjit.org>)

การแขวนปลาตะเพียน

การกำเนิดของปลาตะเพียนว่าเกิดขึ้นเมื่อใดยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้แต่เชื่อกันว่ามีมาแล้วหลายร้อยปีแล้ว เพราะมีการค้นพบปลาตะเพียนโบราณที่ทำด้วยวัสดุหลากหลายชนิด อาทิ ฝ้า ไม้มุงคล ไม้จักสาน โลหะและหลากหลายขนาดขึ้นอยู่กับครูบาอาจารย์แต่ละท่านที่จะจัดสร้างขึ้นในวาระนั้น ๆ ส่วนในเรื่องความนิยมเครื่องรางที่เป็นปลาตะเพียนนั้นจะไม่หือหาเหมือนเครื่องรางประเภทอื่น ๆ

เนื่องจากเป็นเครื่องรางที่ดูผิวเผินแล้วเหมือนกับไม่มีอะไรไม่มีฤทธิ์หรือว่าแต่ในความเป็นจริงปลาตะเพียนจะมีฤทธิ์มีเดชแบบค่อยเป็นค่อยไปดังภาษิตที่ว่า “น้ำซึมบ่อทราย” แล้วยังให้พุทธคุณในเรื่องความร่มเย็นเป็นสุขช่วยพวยงและเสริมฐานะค่อยเป็นค่อยไปแก่ผู้บูชาด้วยซึ่งหาได้ยากในหมู่เครื่องรางด้วยกัน (เข้าถึงข้อมูลโดย<http://horoscope.thaiza.com>)

รูปและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ตามบ้านในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้เหล่านี้ เป็นแรงบันดาลใจสำคัญต่อการสร้างสรรค์ เป็นการตอบโต้กับความสงสัยและความรู้สึกในการพบเห็น เช่นรูป ยันต์แปดเหลี่ยม ที่มีนัยยะหลากหลายมิติ รูปทรงปลาตะเพียนแสดงถึงความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่อง รูปทรงบนหิ้งวัดมุงคลแสดงถึงความหลากหลาย ของรูปทรงและราวและประวัติความเป็นมา และสะท้อนมิติด้านอารมณ์ความรู้สึกด้านความความกลัว ความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิต รูปทรงบางประเภทยังสะท้อนแนวคิดและค่านิยมเรื่องโชคลางและระบบเศรษฐกิจของสังคม เช่น นางกวัก รูปนางสุวรรณมัจฉา รูปกระดิ่งลมที่มีความหมายถึงการช่วยเหลือเวียนของระบบการเงินในบ้านให้ดีขึ้น เป็นต้น

ภาพที่ 14 รูปสิงห์คาบแก้ว

ภาพที่ 15 รูปยันต์แปดเหลี่ยม โป๊ยช่วยฮู้ ยันต์จีน

ภาพที่ 16 ความเชื่อในเรื่องการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ภาพที่ 17 รูปถ่ายองค์เซียนแปะโค้วที่คนในชุมชนหลวงพุด-ท่านเลี่ยมให้ความเคารพและศรัทธา

ภาพที่ 18 ความเชื่อในเรื่องนางกวัก

ภาพที่ 19 ข้อมูลความเชื่อ เรื่องนางสุวรรณมัจฉา

ภาพที่ 20 ความเชื่อในเรื่องการแขวนปลาทะเพียน

รูปสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับความผูกพันและความรู้สึก รูป สัญลักษณ์ ยังแสดงถึงความเคารพรัก การคิดคำนึงถึง การติดตั้งรูปถ่ายคนในครอบครัว ผู้ลี้ภัย และบรรพบุรุษตามฝาผนัง ด้วยการประดับประดาตามความงามแบบเรียบง่าย แต่มีคุณค่า สูงต่ำตามความเหมาะสม การตกแต่งรูปถ่าย และสิ่งของต่างๆ ในตู้ไม้ที่มีกระจกใสแสดงถึงการรำลึกและความทรงจำในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตก็พบเห็นได้ในห้องแถวหลายหลัง ทำให้เกิดรูป และสัญลักษณ์ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ เช่น รูปกรอบสี่เหลี่ยมที่มีหลากหลายทั้งขนาด รูปแบบ และลวดลาย ที่มีลักษณะความเก่าของภาพ ทั้งขาวดำ น้ำตาล และสี อยู่ภายใน รวมถึงเงาสะท้อนของกระจกที่สะท้อนเรื่องราวของสภาพแวดล้อม และแสงเงา นอกจากนั้นพิธีกรรมการรำลึกถึงบรรพบุรุษ เช่น ประเพณีตรุษจีน การเซ่นไหว้ ด้วยอาหาร สิ่งของของคนไทยเชื้อสายจีน ก็สะท้อนนัยยะตรงของรูปทรง เช่น รูปทรง หัวหมู เป็ด ไก่ ขนมห ผลไม้ รูป เทียน กระดาษสี ที่มีลวดลาย และนัยยะซ้อนที่แสดงถึงความกตัญญู เชื่อมต่อสื่อสาร เชื่อมโยงถึงบรรพชน สะท้อน ความผูกพันและห่วงคำนึงถึง รวมทั้งยังให้ความหมาย ถึงการมีอยู่ของประเพณีความเชื่อที่สามารถแปรสภาพ เปลี่ยนแปลงผันแปรตามเวลา ควบคู่กับวิถีชีวิต และอายุขัยของมนุษย์ เป็นไปตามสาระของความจริงทางธรรมชาติและปรัชญาศาสนาใน เรื่องการเวียนว่ายตายเกิดและความเชื่อในเรื่องบุญกรรม

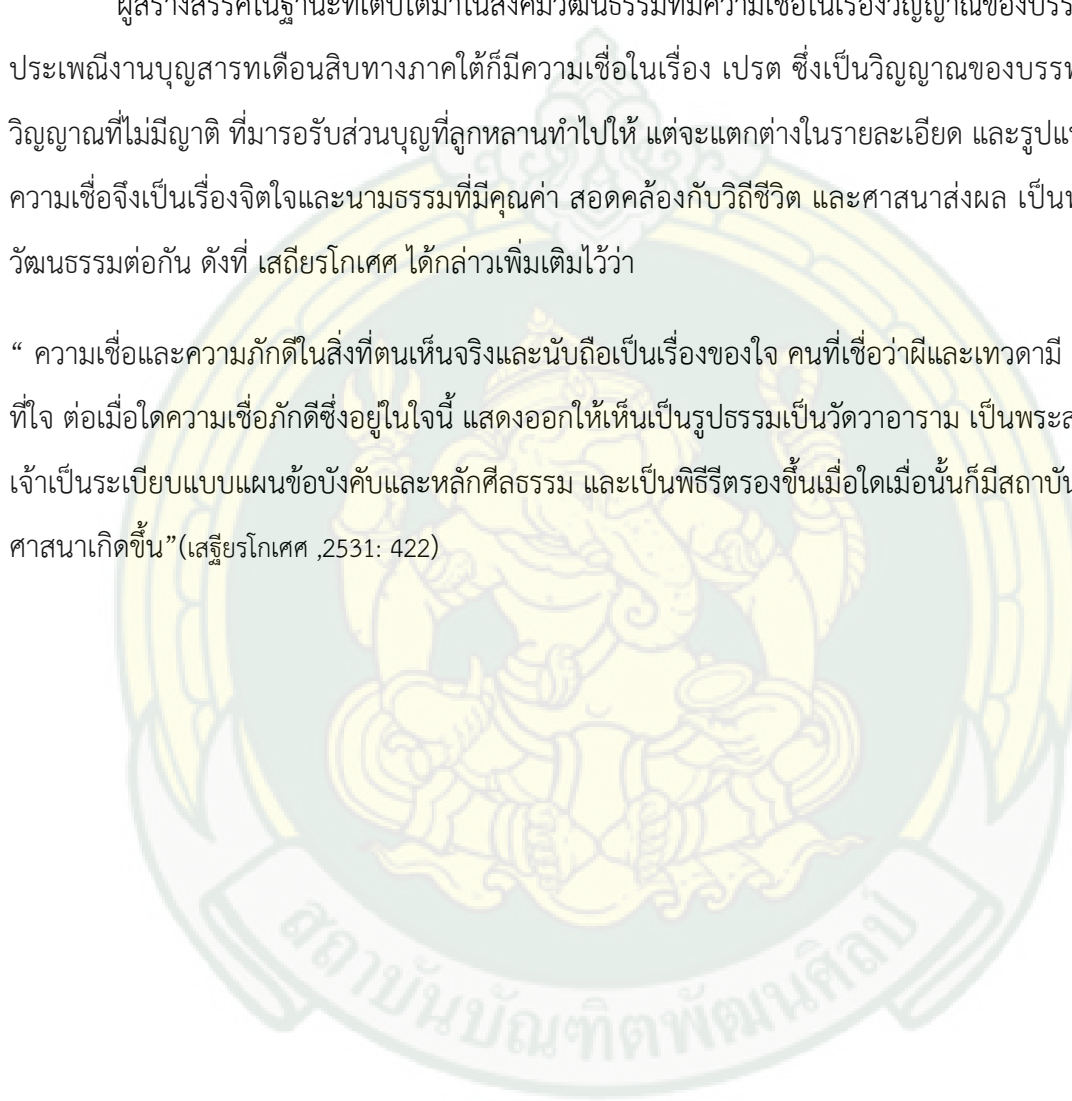
รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อน วิธีการดำรงชีวิต

การจัดวางสิ่งของในบ้านยังสะท้อนอาชีพ วิธีการดำรงชีวิต เช่น ร้านค้าของชำ ที่อาศัยการขนส่งสินค้าทางน้ำในอดีต ร้านตัดผม ร้านรับจ้างทำระหัด และลับเคียวเกี่ยวข้าวในอดีต การเก็บเรือไว้ที่หน้าบ้าน และลักษณะของที่จอดเรือ การตกแต่งบ้านของทนายความ ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า นำมาซึ่งรูปและสัญลักษณ์ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ เช่น รูปทรง บ้าน มุมต่างๆ รูปทรงสินค้าของชำ รูปทรงกระจก และเก้าอี้ตัดผมโบราณ รูปทรงเรือพาย ระหัดวิดน้ำ รูป ทรงต่างๆ เหล่านี้เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมาย ทั้งตามการเห็นและความเข้าใจตามความหมายทั่วไป และความหมายของการตีความตามบริบทที่เปลี่ยนไป เช่น รูปทรงระหัดวิดน้ำ มีลักษณะเป็นซี่ไม้ ท่างกันอย่างเป็นระบบ แสดงถึงการไหลเวียน หมุนวน การเชื่อมต่อ เปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้สร้างสรรค์ตีความตามลักษณะกายภาพและสภาพการเปลี่ยนแปลงของอาชีพการทำระหัดวิดน้ำ เข้ามาที่หมดไปพร้อมระบบเกษตรกรรมดั้งเดิม แทนที่ด้วยเครื่องสูบน้ำและเครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรม รูปและสัญลักษณ์ดังกล่าวไม่ได้เป็นเนื้อหาหลักในการสร้างสรรค์ แต่เป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง กับภาพอดีต ความทรงจำอัน และสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ ความผูกพันกันของคนที่อยู่ด้วยกัน ทั้งในลักษณะชุมชน และครอบครัว ทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว นำมาซึ่งบริบทในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม ด้วยรูปทรง สี และ พื้นผิว ในลักษณะสัญลักษณ์ทางศิลปะที่มีนัยยะเชิงซ้อนสะท้อนห่วงคำนึงและจิตวิญญาณชุมชน

จากหลายละเอียดที่กล่าวมาในข้างต้นสะท้อนความหลากหลายของรูป สัญลักษณ์และความเชื่อ และวิถีชีวิตซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยอดีต ดังที่เสถียร โกเศศ กล่าวไว้ว่า คนชาวไทย หรือกล่าวอย่างทั่วไป ไม่ว่าคนที่เจริญแล้วและยังไม่เจริญ ย่อมมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์เป็นส่วนมาก จะแตกต่างกันในทางเปรียบเทียบ ก็ที่มีความเชื่อมาก หรือเชื่อน้อยกว่ากันเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นคนชาติภาษาใด ก็ถือผีเป็นสรณะมาก่อนด้วยกันตลอดจนถือของขลังศักดิ์สิทธิ์และโชคลางด้วย (เสฐียรโกเศศ ,2531: 402)

ผู้สร้างสรรค์ในฐานะที่เติบโตมาในสังคมวัฒนธรรมที่มีความเชื่อในเรื่องวิญญาณของบรรพชน เช่น ประเพณีงานบุญสารทเดือนสิบทางภาคใต้ก็มีความเชื่อในเรื่อง เปรต ซึ่งเป็นวิญญาณของบรรพชน หรือวิญญาณที่ไม่มีญาติ ที่มารอรับส่วนบุญที่ลูกหลานทำไปให้ แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียด และรูปแบบเท่านั้น ความเชื่อจึงเป็นเรื่องจิตใจและนามธรรมที่มีคุณค่า สอดคล้องกับวิถีชีวิต และศาสนาส่งผล เป็นพลวัตทางวัฒนธรรมต่อกัน ดังที่ เสฐียรโกเศศ ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่า

“ ความเชื่อและความรักดีในสิ่งที่ตนเห็นจริงและนับถือเป็นเรื่องของใจ คนที่เชื่อว่าผีและเทวดามี ก็คือมีอยู่ที่ใจ ต่อเมื่อใดความเชื่อรักดีซึ่งอยู่ในใจนี้ แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรมเป็นวัดวาอาราม เป็นพระสงฆ์องค์เจ้าเป็นระเบียบแบบแผนข้อบังคับและหลักศีลธรรม และเป็นพิธีรีตรองขึ้นเมื่อใดเมื่อนั้นก็มีสถาบันทางศาสนาเกิดขึ้น”(เสฐียรโกเศศ ,2531: 422)

ภาพที่ 21 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ

ภาพที่ 22 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ

ภาพที่ 23 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ

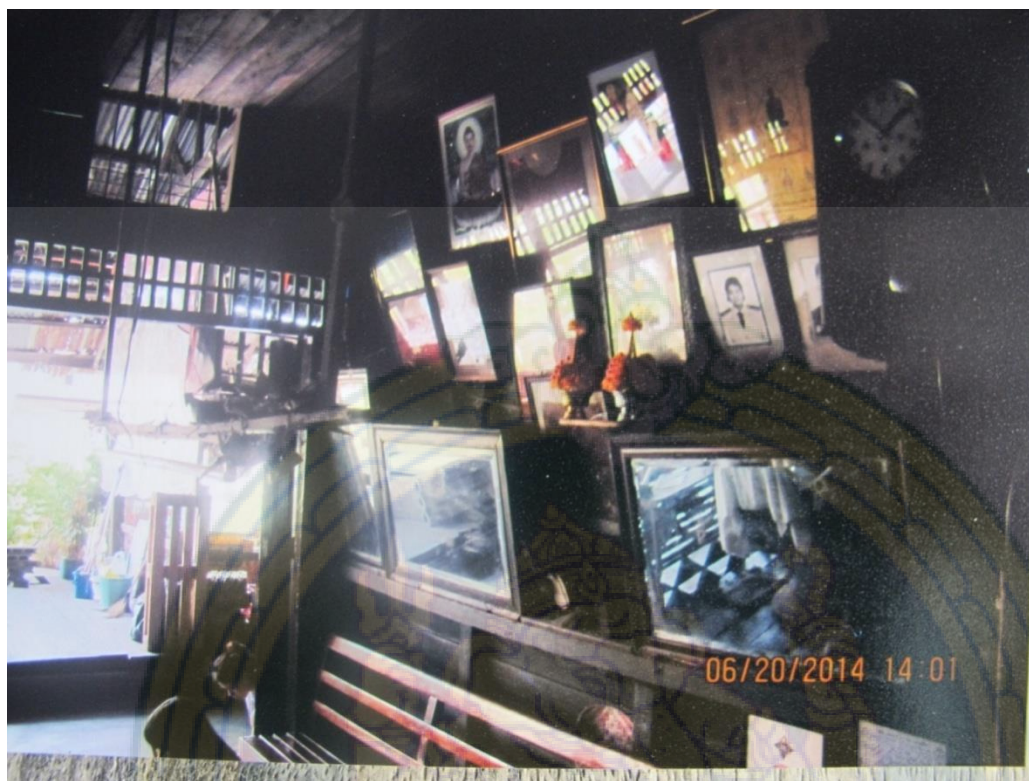
ภาพที่ 24 ข้อมูลประกอบเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับ บรรพบุรุษ

ภาพที่ 25 การติดตั้งรูปเคารพ และบรรพบุรุษ

ภาพที่ 26 การจัดวางรูปเคารพและ รูปถ่ายบรรพบุรุษเครือญาติ และสิ่งของที่แสดงถึงการรำลึกถึงเหตุการณ์ต่างๆ

ภาพที่27การจัดวางรูปเคารพและ รูปถ่ายบรรพบุรุษตามฝาผนัง

ภาพที่ 28 -29 ภาพระหัดวิดน้ำรูป สัญลักษณ์ที่สะท้อน วิธีการดำรงชีวิต

ภาพที่ 30 เรือ รูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนวิธีการดำรงชีวิต

ภาพที่ 31 รูปการสร้างที่เก็บเรือเป็นรูป สัญลักษณ์ที่สะท้อนวิถีการดำรงชีวิต

การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์กับ การแสดงออก ด้านความรู้สึกในงานจิตรกรรม

แนวเรื่องในทางสร้างสรรค์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนมีน้ำที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเคารพบรรพบุรุษให้ความสำคัญกับหลักความดีงาม ความกตัญญูและจิตสำนึกของความผูกพันซึ่งกันและกันของคนทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ และมีความเชื่อในเรื่องในเรื่องโชคลาง ที่แสดงออกผ่านวิถีชีวิต พิธีกรรม ประเพณี ในลักษณะวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ เป็นลักษณะเฉพาะ ผู้สร้างสรรค์มองว่าสาระข้างต้นจำเป็นต้องแสดงออกผ่านกระบวนการจิตรกรรม เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รูปและสัญลักษณ์ รวมถึงการแสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึก และใช้ภาวะไร้สำนึก และการหยั่งรู้ประกอบการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดเนื้อหาที่ผ่านรูปทรงศิลปะดังที่ชูลูด นิมเสมอ กล่าวไว้ว่า เนื้อหา คือความหมายของงานศิลปะที่แสดงออกผ่านรูปทรงทางศิลปะ(Artistic Form) รูปทรงที่แสดงเนื้อหาของศิลปะได้ จะต้องเป็นรูปทรงที่เป็นศิลปะเท่านั้นหมายถึงศิลปินได้สร้างขึ้นจากทัศนธาตุต่างๆอย่างมีเอกภาพ ให้เนื้อหาที่ประกอบไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึกทางสุนทรีภาพ และอารมณ์อื่นๆตามเรื่องที่ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจมา (ชูลูด นิมเสมอ,2538:22) การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจึงต้องใช้รูปทรงและสัญลักษณ์ทางศิลปะ อันประกอบไปด้วย เส้น สี รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่าง และความเป็นหนึ่งเดียว หรือเอกภาพ ให้เห็นถึงลักษณะ การผสมผสาน การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ สัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ การเคลื่อนย้าย ไหลเวียนที่สะท้อนสาระของชีวิตและธรรมชาติ อันเป็นแนวเรื่อง อีกนัยยะหนึ่งผ่านเนื้อหาหรือรูปทรงทางศิลปะที่มีมิติและบรรยากาศในงานจิตรกรรมสะท้อน ห่วงคำนึงและจิตวิญญาณของชุมชน

ซึ่งกรรมวิธีทั้ง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงออกทางจิตรกรรมที่ใช้รูปและ สัญลักษณ์ในการผสมผสาน เกิดขึ้นได้หลายวิธี เช่น การประกอบกันของรูปทรงการซ้อนกัน การลดเพิ่มขนาด การตัดทอน รายละเอียด เช่น การสร้างสรรค์จากรูปทรง ของปลาตะเพียนที่มีขนาดใหญ่กว่ารูปทรงอื่นๆ ในภาพ การเปลี่ยนพื้นผิวใหม่ เป็นลักษณะการเคลื่อนไหวของสี แทน ลวดลายเดิมในลักษณะศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น

การสร้างรูปทรงขึ้นใหม่ก็อีกกระบวนการหนึ่งที่ใช้กรรมวิธี ทั้งทางตรรกะเหตุผล และการแสดงออกทางอารมณ์ และจิตไร้สำนึกเพื่อให้เกิดรูปทรงที่เป็นเนื้อหาทางศิลปะ เช่น การผสมรูปสัญลักษณ์ของระหัดวิดน้ำ กับรูปถ่ายคนในครอบครัว เรียงไปตามซี่ไม้ ในลักษณะหมุนเวียนต่อเนื่อง ตามหลัก เวียนว่ายตายเกิดของพุทธศาสนา ก็เป็นการผสมรูปและสัญลักษณ์ ที่ใช้ทั้งหลักวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในเชิงตรรกะเหตุผล และ

การแสดงจากสภาวะไร้สำนึก เพราะเป็นการตรวจสอบข้อมูล ที่เกิดจากการสังเกตจิตใจ และความรู้สึกตนเอง ประกอบการสร้างสรรค์ เช่นการนึกถึงรูปทรง ระหัดน้ำ และรูปถ่ายครอบครัวยุ่อย่างสม่ำเสมอ และมีจินตภาพของรูปทรงเกิดขึ้นในอารมณ์ของห้วงคำนึงซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของอดิศักดิ์ ทองบุญ ในหนังสือปรัชญาอินเดียว่า “การเห็นจากประสบการณ์ทางญาณทรรศนะเป็นการหยั่งรู้เรื่องจิตวิญญาณอย่างเป็นระบบ ในลักษณะนี้เป็นการเห็นแจ้งการความจริงแท้ซึ่งเกิดผุดขึ้นเองในใจโดยทันที” จากประสบการณ์ทางใจดังกล่าว ข้าพเจ้านำมาผสมผสานประยุกต์กระบวนการดังกล่าวขึ้น ด้วยวิธีสเก็ต (sketch) ภาพร่าง และทดลองทางเทคนิคและวัสดุ และแสดงออกจริงในงานจิตรกรรมครั้งนี้

ภาพที่ 32-33 การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์

การผสมผสาน รูปและสัญลักษณ์ยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับลักษณะเฉพาะและรูปแบบ หรือ สไตล์ (style) ในงานศิลปะของศิลปินดังที่ชูลูด นิ่มเสมอกล่าวเพิ่มเติมในเรื่องเนื้อหาว่า “เนื้อหาอาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือเนื้อหาภายในคือเนื้อหาทางรูปทรง กับเนื้อหาภายนอก หรือเนื้อหาทางเรื่องราวหรือสัญลักษณ์ เนื้อหาภายในเป็นเนื้อหาที่เกิดจากการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุในรูปทรงเป็นเนื้อหาของรูปทรงโดยตรง เนื้อหาประเภทนี้ให้อารมณ์ทางสุนทรีภาพแก่ผู้ดู เป็นอารมณ์ทางศิลปะที่บริสุทธิ์ ไม่มีอารมณ์อื่นๆ ในประสบการณ์มนุษย์มาเกี่ยวข้องด้วย เป็นลักษณะจิตวิสัยของศิลปิน เป็นพลังความรู้สึกส่วนตัว เป็นบุคลิกภาพหรือรูปแบบการแสดงออกของศิลปิน ส่วนเนื้อหาภายนอกซึ่งมรอยู่เฉพาะในศิลปะแบบรูปธรรมที่มีเรื่องเช่น คน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ หรือเหตุการณ์นั้น เป็นเนื้อหาที่สืบเนื่องจากเนื้อหาภายใน เป็นความหมายของเรื่องและแนวเรื่องที่แปลออกมาโดยรูปทรง” (ชูลูด นิ่มเสมอ,2538:22)

จากนัยยะของสัญลักษณ์ดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้การนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจึงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในชุมชน บางอย่างได้ถูกตีค่าเป็นงานศิลปะพื้นบ้านไปแล้วก็มี เช่น ปลาตะเพียน หรือเป็นศิลปะที่สัมพันธ์กับศาสนาเช่น ยันต์จีน แปดเหลี่ยม การสร้างสรรค์งานศิลปะจึงสัมพันธ์อย่างมากกับทั้งกระบวนการตามหลักตรรกะเหตุผล การแสดงออกทางอารมณ์ และหลักสุนทรีศาสตร์ รวมถึงภาวะไร้สำนึก และการหยั่งรู้ ทำให้เกิดนัยยะทั้งทางตรงและซ่อน ความหมายตามตัวจึงมักถูกกละเลย หรือกล่าวอ้างในระดับเบื้องต้นเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสรรค์ภายใต้แนวเรื่องที่มีพลวัต ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมสูง เกิดนัยยะซับซ้อนไปตามบริบทที่หลากหลาย ระบบสัญลักษณ์จึงมีอิทธิพล

อย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ ดังที่ อุทิศ อดิมานะกล่าวไว้ในบทความศิลปะและสุนทรียภาพหลังสมัยใหม่: ในบริบทสื่อศิลปะ การศึกษาศิลปะขั้นสูงกับสื่อศิลปะว่า

“โลกวิชาการช่วง 40 ปีที่ผ่านมา มีการปรับตัวสู่กระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่ โดยเฉพาะปรัชญาหลังโครงสร้างนิยม (Post-Structuralism) เกิดศาสตร์ที่เรียกว่า”สัญศาสตร์”(Semiotics)ขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนศิลปะ ซึ่งทำให้เราเข้าใจภาษาและการสื่อสารความหมายทั้งที่เป็นทางการในสื่อประเภทต่างๆ ในผลงานศิลปะ และในชีวิตประจำวันผ่านการถอดรหัส รวมทั้งการวิเคราะห์โครงสร้างและความหมายแฝงต่างๆ (Connotation Level) ของแต่ละสังคมวัฒนธรรม ที่อยู่เบื้องหลังสิ่งที่รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ โดยเฉพาะความหมายที่ซ่อนนัยยะต่างๆ เพื่อให้ศิลปินและผู้คนที่ทั้งหลายสามารถเข้าใจสังคมได้ลึกซึ้งมากขึ้น”(อุทิศ มานะ ,v1.midnightuniv.org/midnighttext/000911.doc)

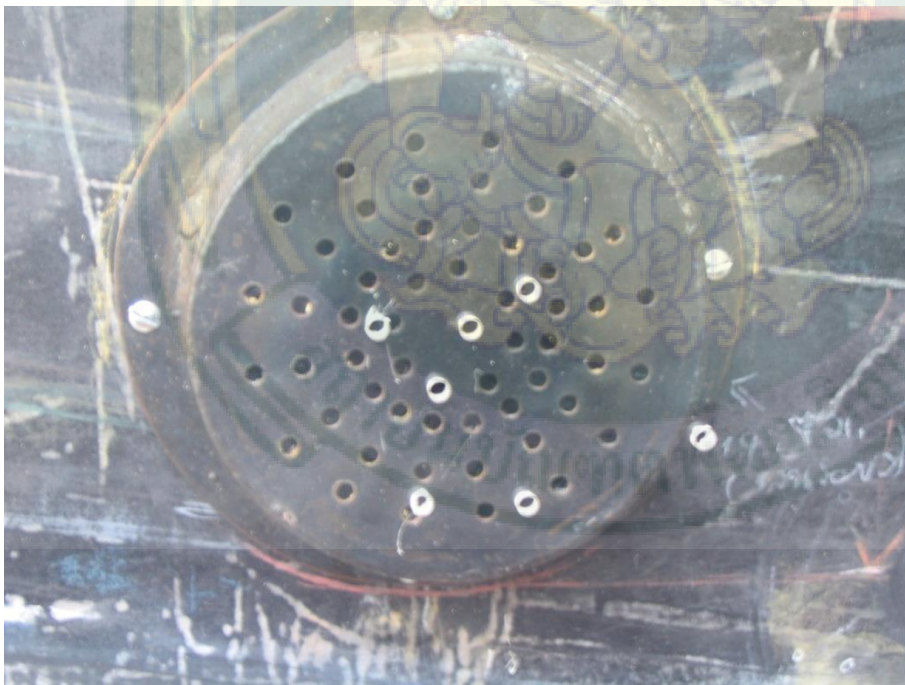
ความสัมพันธ์ของจิตรกรรมสื่อผสม กับบริบทของชุมชน

การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมในช่วงหลายปีที่ผ่านมาข้าพเจ้าได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของโลกความจริงกับ ความผันจินตนาการและการแสดงออกทางศิลปะ โดยการใช้ข้อมูลที่เป็นลักษณะหลักฐาน ร่องรอย จากเรื่อง และเหตุการณ์ที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ประกอบ กับงานจิตรกรรม ทำให้เกิดความหมายร่วมกันระหว่างความจริงศิลปะกับความจริงทางสังคม ทำให้ศิลปะไม่แยกตัวจากผู้ดูและสภาพแวดล้อมทางสังคมจนเกินไป รวมถึงการส่งผลต่อเนื่องให้ความหมายซึ่งกันและกัน ในลักษณะเผชิญหน้า ดังผลงานชื่อ การเผชิญหน้า ของ ชี๊ดเก้าเสียง และจิต(Confrontation:Ash ,Voice, Mind)ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้หลักฐานร่องรอย จากสภาพความเป็นจริง เช่นชี๊ดเก้าจากไฟไหม้ การตรวจสอบและพยายามทำความเข้าใจความเป็นไป ของชุมชน แต่เป็นแค่เพียงการสังเกต และบันทึก และการแสดงออกด้านความรู้สึกร่วม ซึ่งต่างจากการสร้างสรรค์ในโครงการปัจจุบัน ที่ใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research)เป็นกรณีศึกษา“หลักการสำคัญ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมมือกัน (collaboration) การกระทำ(action)และการไตร่ตรอง(reflection)”(สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ,2557)เช่น การสัมภาษณ์ พูดคุย การวางแผนร่วมกับคนในชุมชน การค้นคว้าประวัติความเป็นมา ของชุมชน การศึกษาด้านคติชนวิทยา เป็นต้น อย่างไรก็ตามการสร้างสรรคที่มีบริบทร่วมกับชุมชน น่าจะสอดคล้องกับบทความของจุฬานนท ศิริผล,เรื่อง มานุษยวิทยาและศิลปะชุมชน,ที่ว่า “ นักมานุษยวิทยายพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของชุมชนที่อยู่แวดล้อมนักมนุษยวิทยาออกมาโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ ในขณะที่เดียวกันศิลปินก็จำเป็นจะต้องพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของชุมชนที่อยู่แวดล้อมตัวศิลปิน และนำการวิเคราะห์มาสร้างเป็นผลงานศิลปะต่อไป”(จุฬานนท ศิริผล มานุษยวิทยาและศิลปะชุมชน www.thaicritic.com/wp-content/uploads/2013/10/)

อาจกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าพยายามฝึกและเรียนรู้แง่มุมทางมานุษยวิทยา และนำปรากฏการณ์ของชุมชนทางตัวอักษร มาใช้วิเคราะห์ใช้สร้างสรรค์ รวมถึงพยายามผสมศาสตร์ทั้งสอง เข้าด้วยกันในเชิงสร้างสรรค์ด้วยจิตรกรรมผสม เช่น การนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มา เป็นสื่อผสมในลักษณะ สารคดี หรือ ข้อมูลจริง ในลักษณะ Documentary และการทดลองภาพถ่าย และภาพเคลื่อนไหวเล่าเรื่องกับ ผสมจัดวางติดตั้งในสถานที่จริงของชุมชนเป็นต้น

ภาพที่ 34 งานสื่อผสม ศักดิ์ชาย บุญอินทร์งานจิตรกรรมร่วมกับ ชี้เก้าบรรจุไว้ในกล่องพลาสติก

ภาพที่ 35-36 ผลงาน เสียงจากชุมชน การใช้สื่อผสมในงานจิตรกรรมสื่อผสมของ ศักดิ์ชาย บุญอินทร์ใช้ลำโพง เปิดเสียง เลื่อยไฟฟ้าที่บันทึกไว้ขณะช่างทำระหัด กำลังไผ่ไม้ และอัดระบบ เสียงในลักษณะหมุนวนต่อเนื่อง ประกอบติดงานวาดเส้น

ผลงานในอดีตของข้าพเจ้าอีกหนึ่งชิ้นที่มีลักษณะที่มีบริบทร่วมกันกับชุมชนเป็นการใช้สิ่งของ วัตถุ ที่ได้จากชุมชน หรือวัตถุที่สะท้อนนัยยะร่วมกันกับชุมชน เช่น ระเบิดไม้เก่า เสียงเลื้อยไฟฟ้าที่บันทึกไว้ขณะช่างทำระเบิด กำลังไสไม้ และอัตรระบบเสียงไว้ในลักษณะหมุนวนต่อเนื่อง เปิดในลำโพงที่ประกอบติดกับงานวาดเส้นผลงานดังกล่าวได้เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานจิตรกรรมสื่อผสมชุดปัจจุบัน

ศิลปะ สื่อผสม มีความหมายได้หลายมิติ ทั้งการผสมกันระหว่างสื่อในทางทัศนศิลป์ เช่นสื่อจิตรกรรมผสมกับ สื่อที่เป็นประติมากรรม สื่อภาพพิมพ์ กับ ศิลปะการจัดวาง หรือ การนำวัตถุ สิ่งของ ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน หรือวัตถุที่มีนัยยะตามที่ศิลปินเลือกสรรมาผสมร่วมกับ งานทัศนศิลป์ เช่น การนำ สิ่งของ เครื่องใช้ สื่อสิ่ง พิมพ์ โทรทัศน์ เครื่องจักร เสื้อผ้า เสื่อเรือนโบราณ มา ประกอบร่วมกันกับ งานทัศนศิลป์แบบดั้งเดิม เป็นต้น

ดังที่ David Cottingtonกล่าวไว้ในหนังสือModern Art ซึ่งแปลโดย จณัญญา เจริญอนุรักษ ไว้ว่า ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ขณะที่ศิลปินอวองต์-การ์ด* ยุคแรกกำลังทำความคุ้นเคยกับลักษณะเฉพาะของสื่อรูปแบบใหม่ๆไปพร้อมๆ กับเทคโนโลยีการสื่อสาร พวกเขาได้ศึกษาความเป็นไปได้ใหม่ๆ ที่เทคโนโลยีเหล่านั้นหยิบยื่นให้ด้วยไม่ว่าจะโดยการหลอมรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการค้นหา “ความบริสุทธิ์”(purity)หรือโดยการถกเถียงและคัดค้าน “การผสมผสาน” (hybridity) นีกระบวนการเล่นนี้ดำเนินไปภายใต้แนวคิดสองชุด ซึ่งอาจเรียกว่า “การผนึกกำลัง”(co-option) “และการฝ่าฝืน” (transgression) พวกเขาำนำเทคนิคใหม่ๆ มาผนึกเข้ากับกลไกที่มีอยู่เดิม (co-opt) เพื่อเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกล่องเครื่องมือในการสร้างงานศิลปะให้สมบูรณ์และทันสมัยขึ้น ในขณะที่ศิลปินอีกกลุ่มเลือกใช้สื่อรูปแบบใหม่ในการทำลายขนบเก่าๆ เพื่อความเป็นอิสระ หรือฝ่าฝืน(transgress)กฎเกณฑ์ที่พวกเขาถือว่าล้าสมัยและไม่เท่าเทียมโดยทดลองนำเสนอแง่มุมทางสุนทรียศาสตร์ใหม่ๆ ผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ (จณัญญา เจริญอนุรักษ, ผู้แปล, 2554:125)

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าจะใช้การผสมผสานงานจิตรกรรมกับ วัตถุสิ่งของในลักษณะจิตรกรรมสื่อผสม เช่น นาระทัดวิดน้ำไม้ มาประกอบร่วมกันกับงานจิตรกรรม การใช้วัตถุสิ่งของในชุมชน เช่น เศษไม้ สังกะสี จากซากไฟไหม้ ภาพถ่าย สิ่งพิมพ์ สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านโดยการบริจาคจากชุมชน เพื่อนำมาประกอบร่วมกับผลงาน จิตรกรรม รวมถึงวัตถุสิ่งของที่มีนัยยะในด้านความเชื่อ เช่น เชือก ผ้าเก่า กระดาษ ยันต์ ปลาตะเพียนโมบาย มาผสมผสาน ร่วมกับงานจิตรกรรมในมิติของความหมายที่มีการค้นคิดทดลอง เพื่อค้นหาสุนทรียภาพและการค้นหาคุณค่าทางศิลปะ

*อวองต์-การ์ด ในฐานะคำนามหมายถึงศิลปินหัวก้าวหน้าที่มีหลักเกณฑ์เฉพาะตนในเรื่องความงาม ศิลปินยอมเสี่ยงเพื่ออิสรภาพทางสุนทรียศาสตร์โดยประยุกต์สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์รูปแบบใหม่ขึ้น รวมไปถึงการทำลายคุณค่าแบบเดิมที่มีอยู่เกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 (Modern Art, David Cottington: จณัญญา เจริญอนุรักษ แปล)

แนวโน้มของศิลปินยุคปัจจุบัน ยังได้มีการทดลองในการนำสื่อ ที่ข้ามศาสตร์และสาขาวิชาผสมกัน เช่น การนำสื่อเทคโนโลยี ดิจิตอล และ วิศวะพันธุกรรมมาผสมผสานกัน ขึ้นในลักษณะงานทัศนศิลป์ หรือการใช้ความรู้

ด้านฟิสิกส์ แสดงการขยายตัว ของโมเลกุล ในลักษณะ ดิจิตอล อาร์ตหรือการแสดงงานศิลปะด้วยระบบโซเซียล เน็ตเวิร์ค แบบเรียลไทม์ ร่วมกันระหว่างศิลปิน สองพื้นที่ ที่อยู่ห่างไกลกันข้ามประเทศและข้ามทวีป อีกทั้งยังสามารถกินใจความไปถึงงานศิลปะในลักษณะจัดวางติดตั้ง (installation art) ดังที่ David Cottingham กล่าวว่า “ศิลปะการจัดวาง ทำให้ผู้ชมถูกห้อมล้อมไปด้วยงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นมาภายในห้อง หรือการใช้ห้องทั้งห้อง กระทั่งแกลเลอรีทั้งแกลเลอรี เป็นส่วนหนึ่งของงานแสดง นัยยะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและงานศิลปะกลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นไปเสียแล้ว”

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นข้าพเจ้าจะใช้การผสมผสานข้อมูลทางมานุษยวิทยากับงานทัศนศิลป์ เช่นนำข้อมูลเชิงคติชนวิทยา ประวัติ เรื่องเล่า บทสัมภาษณ์ ภาพสารคดีใน ชุมชน มาสร้างสรรค์ร่วมกับงานจิตรกรรมในลักษณะ สื่อผสม รวมถึงการจัดวางติดตั้งจริง ในชุมชน เช่น การใช้ลิ้นชักที่ได้แรงบันดาลใจจากตู้ยาจีนโบราณสร้างขึ้นซ้อนกัน 3 มิติ เสาค้ำยันจากพื้นถึงหลังคา ภายในบรรจุ ข้อมูล เรื่องเล่า ภาพถ่ายของชุมชน ประกอบกับงาน จิตรกรรม 2 มิติ ส่วนผลงานอีกชิ้นจะใช้ศิลปะฐานชุมชนซึ่งเป็น ลักษณะของศิลปะพื้นบ้าน เช่น การประดิษฐ์ สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ จากหลอดกาแฟ เป็นรูปสัตว์น้ำ ของชาวบ้าน โดยข้าพเจ้าจะออกแบบร่วมกันกับคนในชุมชน ในลักษณะงานจิตรกรรมสื่อผสม และติดตั้งมุมใดมุมหนึ่งในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดในการสร้างสรรค์ ศิลปะการจัดวางติดตั้งยังสามารถแยกย่อยเป็นเป็น จัดวางติดตั้งที่หอศิลป์หรือแกลเลอรีได้ก็ได้ แต่อีกประเภทเป็นการจัดวางติดตั้งเฉพาะที่

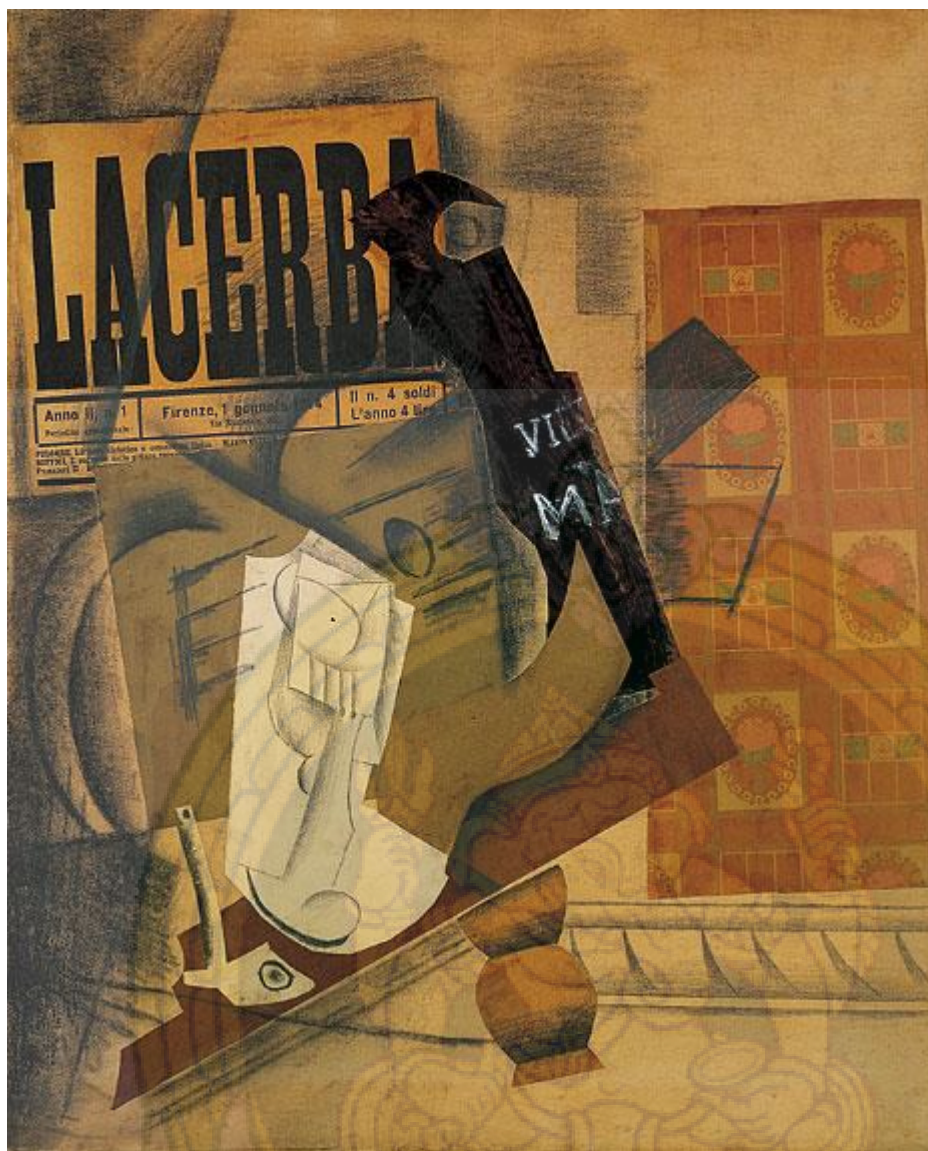
ศิลปะการจัดวางติดตั้งในพื้นที่เฉพาะ (site-specific installation) ในที่นี้ให้ความหมายได้ว่า ความหมายและคุณค่าของงานศิลปะจะต่างไปหากนำไปแสดงติดตั้งในสถานที่อื่น เพราะตัวศิลปวัตถุ และนัยยะของศิลปะจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อติดตั้งตามสถานที่ที่ศิลปินได้ระบุไว้เท่านั้น ดังที่ถีนันท์ โปษยานนท์ ได้กล่าวไว้ในบทความ Art of Change “ศิลปะแห่งการเปลี่ยนแปลง” จาก Bangkok Post ซึ่งแปลบทความโดยจักรพันธ์ วิลาสินีกุล ว่า “นิทรรศการศิลปะในพื้นที่เฉพาะ อย่างเช่นเชียงใหม่จัดวางสังคม เทศกาลศิลปะที่บาเกียว และนิทรรศการที่จัดประจำทุก สองปีที่อยุธยาการได้ชักจูงศิลปินได้ตระหนักเรื่องท้องถิ่นนิยมและความดั้งเดิมวิธีการจัดวาง และวัสดุท้องถิ่นเป็นสื่อที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในฐานะรูปแบบทางศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากพิธีกรรมและงานเฉลิมฉลองของท้องถิ่น” (จักรพันธ์ วิลาสินีกุล ผู้แปล, www.artbangkok.com > Article-Visual Art)

งานสร้างสรรค์และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในโลกแห่งการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมหาศาล ข้อมูลประวัติศาสตร์ศิลปะทุกยุคทุกสมัยถูกเรียบเรียงขึ้นใหม่ อย่างมีระบบ ภาพเขียนและงานศิลปะตามหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ ระดับโลกสามารถเข้าถึงและดูได้ในโลกโซเชียล มีเดีย และ ระบบเน็ตเวิร์คความเร็วสูง การเคลื่อนไหวของวงการศิลปะและกลุ่มศิลปินทั้งใหม่และเก่า สามารถหาชมได้แบบเรียลไทม์ เทคนิคและวิธีการเฉพาะทางจิตรกรรม และศิลปะ ที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษ ถูกถ่ายทอดผ่านทางสื่อyoutubeและ คลิปต่างๆ ให้ผู้สนใจศิลปะได้สังเกตและทดลองปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้ได้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ให้รูปแบบและแนวคิดทางศิลปะถูกตัดออกจากความเป็นปัจเจกและลักษณะเฉพาะ ไหลรวมไปอยู่ในกระแสหลัก คือกระแสแห่งความเชื่อมโยงสัมพันธ์ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในยุคปัจจุบันยากต่อการหลีกเลี่ยงต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อผสมของข้าพเจ้าก็อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ว่านี้ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทั้งแนวคิดและรูปแบบของศิลปะและศิลปินท่านอื่น ๆ ทั้งที่ต่างสมัย และอยู่ร่วมสมัยเดียวกันโดยมีผลงานศิลปินได้ส่งผลและมีอิทธิพลทางความคิดและการแสดงออกทางศิลปะแก่ข้าพเจ้าและก่อให้เกิดความเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางรูปแบบและการแสดงออกทางศิลปะโดยรายละเอียดดังต่อไปนี้

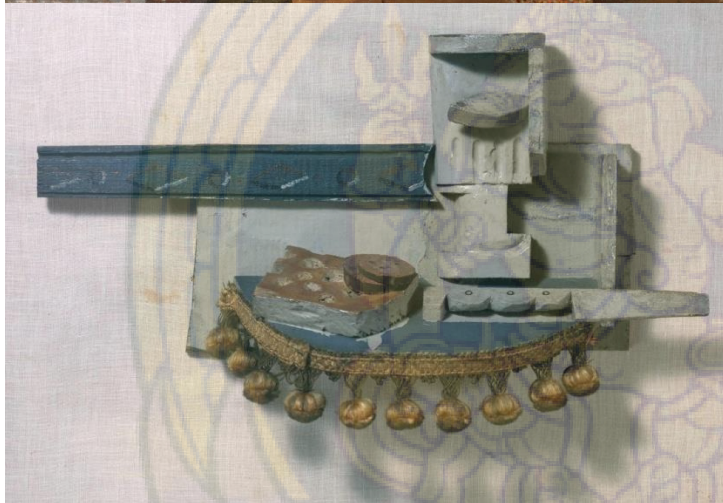
ปิกัสโซ(Pablo Picasso) ศิลปินได้ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์แก่ข้าพเจ้าในด้านการสร้างมิติสัมพันธ์ของมุมมองและความลึก เช่น นำมุมมองในการเขียนรูป ผสมผสานกัน ทั้งด้านหน้า ด้านข้าง และมุมที่แตกต่างกัน เพื่อหนีข้อจำกัดของการเห็น และการสร้างมิติ ปิกัสโซ สร้างผลรวมใหม่ของรูปทรงและมิติ และสุนทรียภาพใหม่ รวมถึงใช้ข้อแตกต่างของวัสดุ ติดปะในการแทนค่าทั้งมิติจริงและลวง เช่นระนาบแบนของวัสดุ แทนมิติจากมุมมองในการเห็น ขณะเดียวกันก็ใช้ความเป็น3 มิติของวัสดุ หลีกหนีข้อจำกัด ของการสร้างภาพลวงตา หลักเกณฑ์การทำท่ายดังกล่าว สอดคล้องคำกล่าวของ David Cottingtonที่ว่า “การทดลองกับสื่อรูปแบบใหม่ที่ท้าทายและทรงอิทธิพลที่สุดทั้งในแง่ของการผสมผสานและการต่อต้านน่าจะเป็นการคิดค้นเทคนิค “คอลลาจ” ของปิกัสโซซึ่งเป็นการนำชิ้นส่วนของสิ่งต่างๆอย่างหนังสือพิมพ์ วอลเปเปอร์ ฟิล์มห่อ และวัสดุอื่นๆ มาสร้างสรรค์ทั้งแบบสองมิติและสามมิติ ในช่วงสองสามปีตั้งแต่ปี 1912 ปิกัสโซไม่เพียงตระหนักถึงแง่มุมในการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์เดิมๆหากยังมองเห็นศักยภาพของคอลลาจในการเป็นเครื่องมือที่จะใช้ทดลองและศึกษาเกี่ยวกับข้อจำกัดของความลวงตา(illusionism)” (จณัญญา เจริญมอญักษ์, ผู้แปล, 2554:125)

การสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ได้ทดลองผสมผสาน รูป และสัญลักษณ์ ด้วยวิธีที่สัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผสมมุมมองและการเห็นของวัตถุ เช่น รูปทรงที่ใช้มิติแสงเงาแบบ หลัก ทศนิยมภาพperspective ร่วมกับการมองเห็นตามความเชื่อของหลักฮวงจุ้ย หรือการผสม รูปแบบ และสไตล์ในการเขียนภาพ เช่น การเขียนภาพแบบๆแบบอุดมคติของศิลปะไทย ผสมกับการแสดงออก แบบ expressionism ที่อาศัยร่องรอยของ ลักษณะพุท้นและการเคลื่อนไหวแสดงออกซึ่งอารมณ์และความรู้สึกภายในให้ปรากฏในภาพเดียวกัน รวมถึงการใช้รูปทรงพื้นผิวที่ได้สาระจากวัตถุ มาแสดงออกให้ต่างกับบนราบและมิติเดียวกัน

ภาพที่ 37 ผลงานของ Pablo Picasso

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Pablo Picasso - Three Musicians, 1921 - Oil on canvas, 204.5 x 188.3 cm. - MoMA collection
© Estate of Pablo Picasso / Artists Rights Society (ARS), New York

ภาพที่ 38-40 ผลงานของ Pablo Picasso

สุรพล แสนคำ ได้ให้อิทธิพลจากสาระของเนื้อหาแก่การสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ศิลปินได้ แสดงแนวเรื่อง ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ ปรากฏชัดในรูปแบบกล่าวคือศิลปิน แสดงออกความเป็นจริง ของโครงสร้าง สถาปัตยกรรมชุมชน รวมถึงการแสดงสาระของวิถีชีวิตและความเชื่อ ด้วยลักษณะความเป็นอยู่ ด้วยแสงเงาที่ สะท้อนความอบอุ่น ความสงบ เรียบง่ายและสมถะ สัมพันธ์กับความเชื่อ และความศรัทธาในหลักธรรมของ ศาสนา ในการดำรงชีวิต

ดังที่ศิลปินได้แสดงความหมายไว้ในผลงานจิตรกรรมว่า “การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมมีศาสนาเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้คนในสังคม เกิดความศรัทธา และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา สร้างสรรค์จิตรกรรมโดยใช้ แสง และเงาเป็นหลักเพื่อสะท้อนให้เห็นรูปแบบของบ้านเรือนในชนบท เพื่อแสดงให้เห็นสภาวะทางจิตใจอัน อบอุ่นและสงบสุข”

ภาพที่ 41 ผลงานจิตรกรรม ของ สุรพล แสนคำ

ภาพที่ 42 ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ สรุพล แสนคำ ความอบอุ่นและความสงบ

มณเฑียร บุญมา เป็นศิลปินอีกท่าน ที่ได้ให้แรงบันดาลใจและอิทธิพลทางความคิดแก่การสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในเรื่องการนำหลักคิดในการนำความเป็น ท้องถิ่น ปรัชญาแบบคนเอเชีย การนำสาระและสัจธรรมทางศาสนามาแสดงออก ด้วยรูปแบบที่ใช้สัญลักษณ์จากแนวเรื่องมานำเสนอ ผ่านกระบวนการคิดอันซับซ้อนและแยบยล ทั้งด้านเนื้อหา การใช้วัสดุ การนำเสนอ การจัดวาง ติดตั้งผลงาน

ภาพที่ 43 ผลงานของมณเฑียร บุญมา

ภาพที่ 44-45 ผลงานศิลปะ ของ มณฑิยา บุญมา

กมล เผ่าสวัสดิ์ ได้ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในเรื่อง การตีความสร้างประเด็นและให้ความหมายของคน สังคมและวัฒนธรรมในลักษณะ ของการนำเรื่อง ข้อมูล (text) มาสร้างการแวดล้อมสัมพันธ์ใหม่ (context) ให้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ในหลายๆ มิติ ทั้งด้าน ข้อมูล ความจริง วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และศิลปะ

รวมถึงให้อิทธิพลด้านการใช้สื่อและนำเสนอข้อมูลในเชิง สารคดี และการใช้สื่อเทคโนโลยี และการนำเสนอมิติใหม่แห่งการอ้างอิงบทบาทและหน้าที่ของงานศิลปะกับชุมชน

กมล เผ่าสวัสดิ์ได้กล่าวว่า “ นางเลิ้งมีความน่าสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ “ระหว่าง” สิ่งต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ Between หมายถึงระหว่าง อยู่กลางสิ่งที่รวมกันหรือสิ่งที่สัมพันธ์กัน ซึ่งเชื่อมโยงกันกับชุมชนนางเลิ้งได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์คนกับอาชีพ ความสัมพันธ์คนกับประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์คนกับวัฒนธรรม คนกับชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน” ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ความคิดในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในแง่มุมมองการตีความชุมชนในแง่บริบทที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น การใช้สัญลักษณ์ระหัดวิดน้ำกับรูปถ่ายคนในชุมชนในงานจิตรกรรม เป็นแง่มุมมองความสัมพันธ์ระหว่างคนกับอาชีพ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงการใช้สื่อ video ในลักษณะ ข้อมูลจริง หรือ documentary สัมพันธ์กับงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในการใช้ บทสัมภาษณ์ ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวเล่าเรื่อง เป็นสื่อผสมร่วมกับงานศิลปกรรมของข้าพเจ้า ”

ภาพที่ 46-47

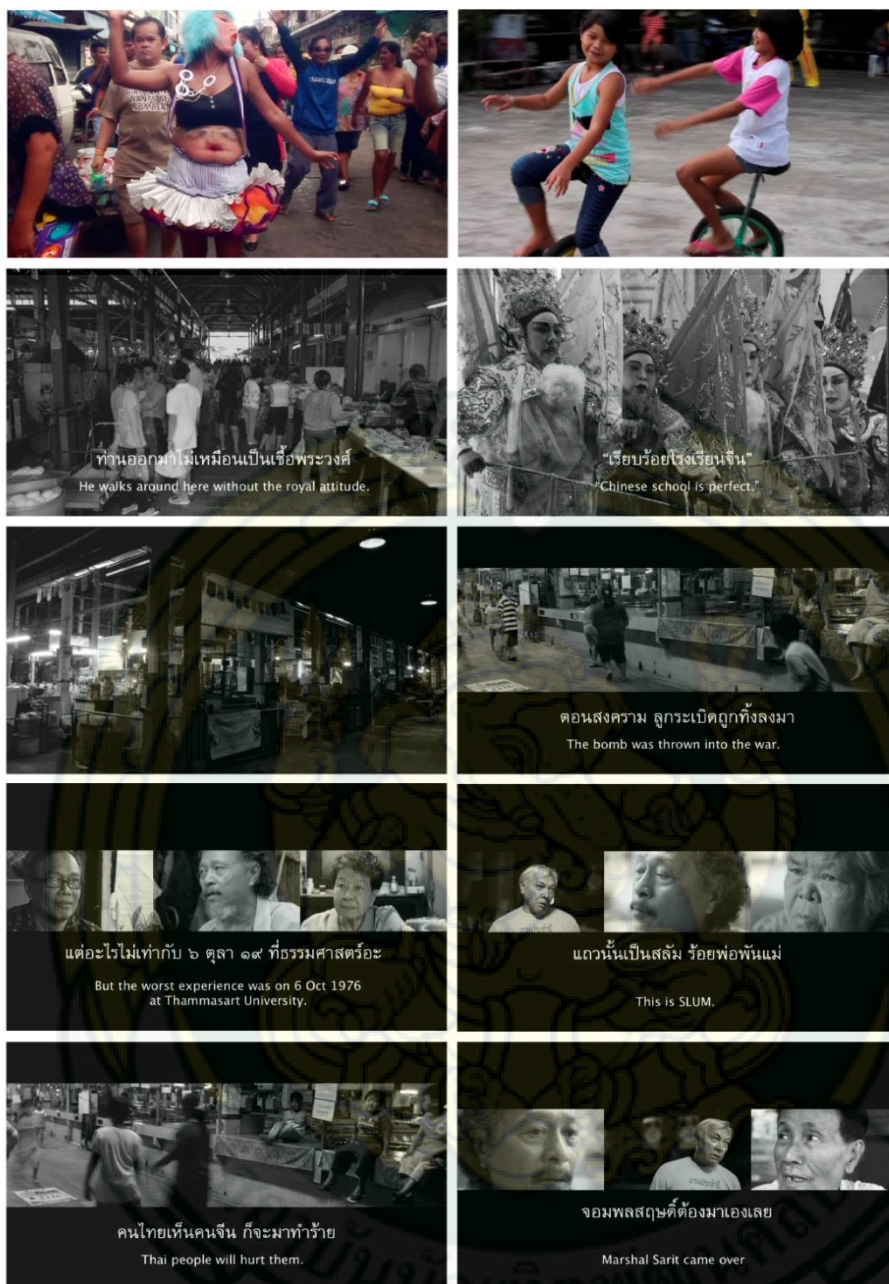
ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์

Living Museum

พิพิธภัณฑ์ชีวิต

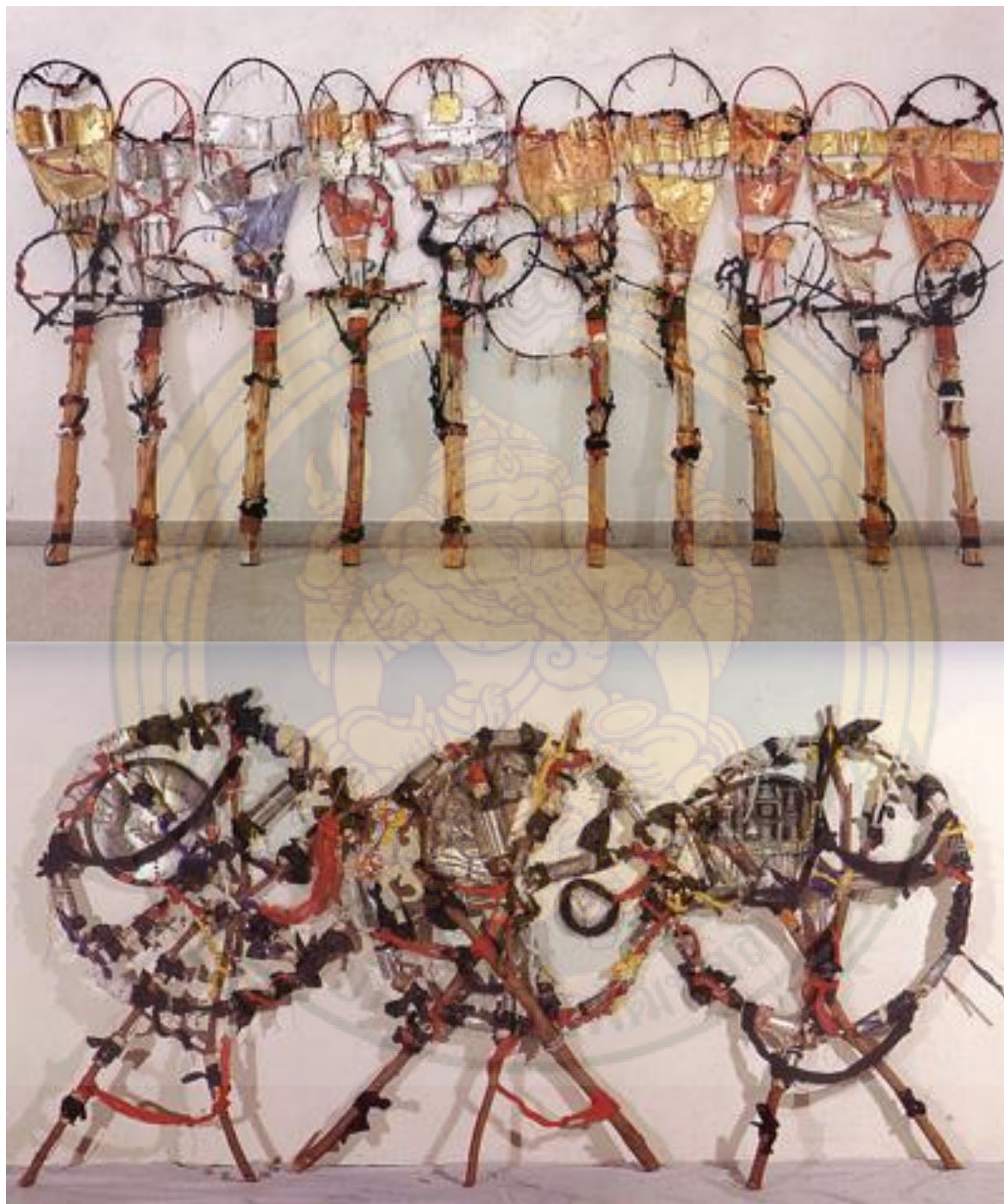
(ระหว่าง)ในลักษณะ

video documentary

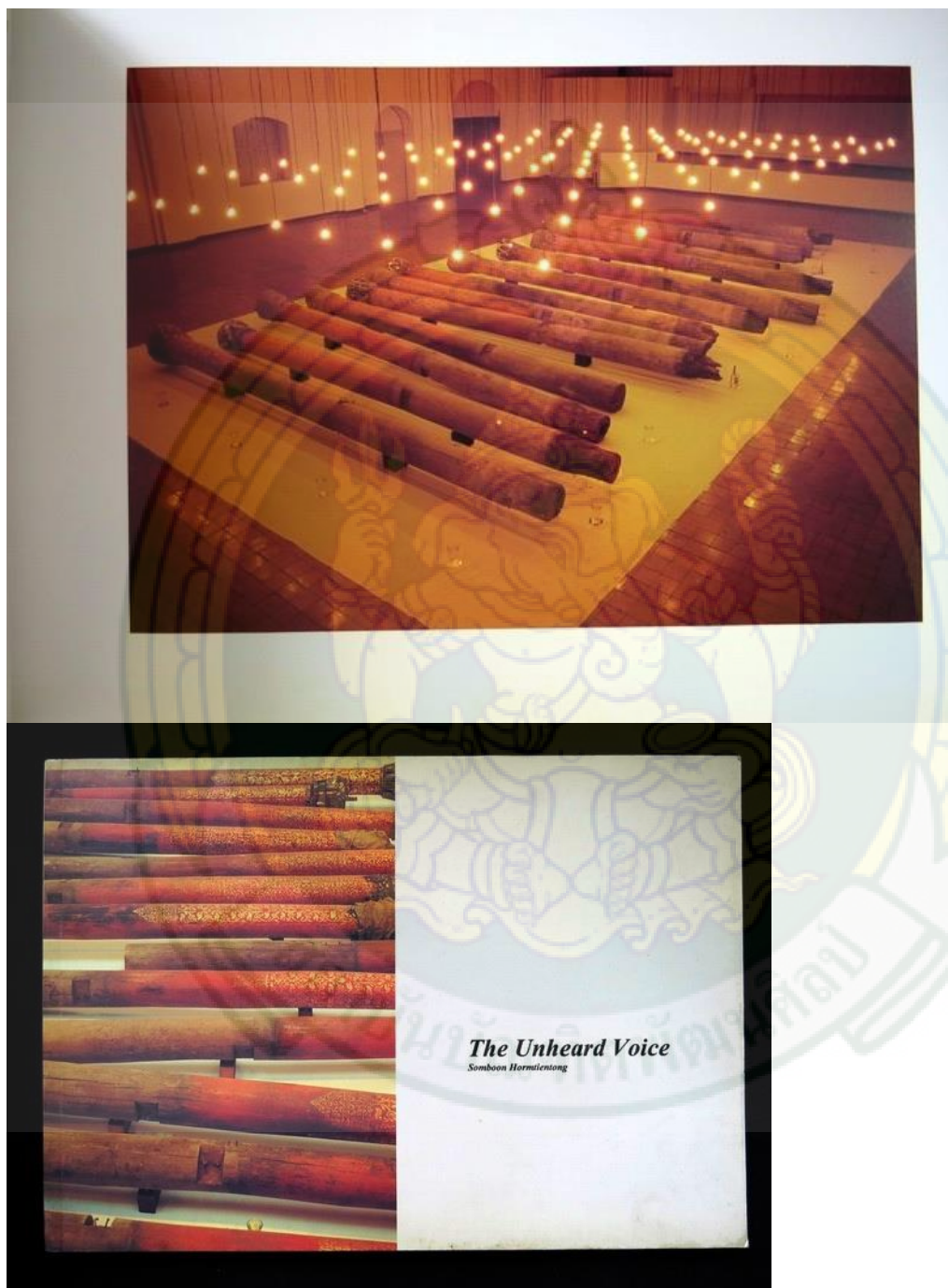
ภาพที่ 48-49 ผลงาน กมล เผ่าสวัสดิ์ LIVING MUSEUM
พิพิธภัณฑ์ชีวิต (ระหว่าง)
ในลักษณะ video documentary ที่ตลาดนางเลิ้ง

วิโชค มุกดามณี ได้ให้แรงบันดาลใจในการแสดงออก ทางจิตรกรรมในลักษณะ จิตรกรรมผสมและสื่อผสม เช่นการแสดงออกลักษณะชุด ชุด แสดงรอยฝีแปรงบนพื้นผิววัสดุ การแสดงความเป็นไปได้ของเทคนิค และวิธีการที่หลากหลาย งานสื่อผสม รวมถึงการเลือกใช้วัสดุ เช่นแผ่นโลหะ ผ้าแพร เชือก เส้าไม้ วัสดุในชีวิตประจำวัน

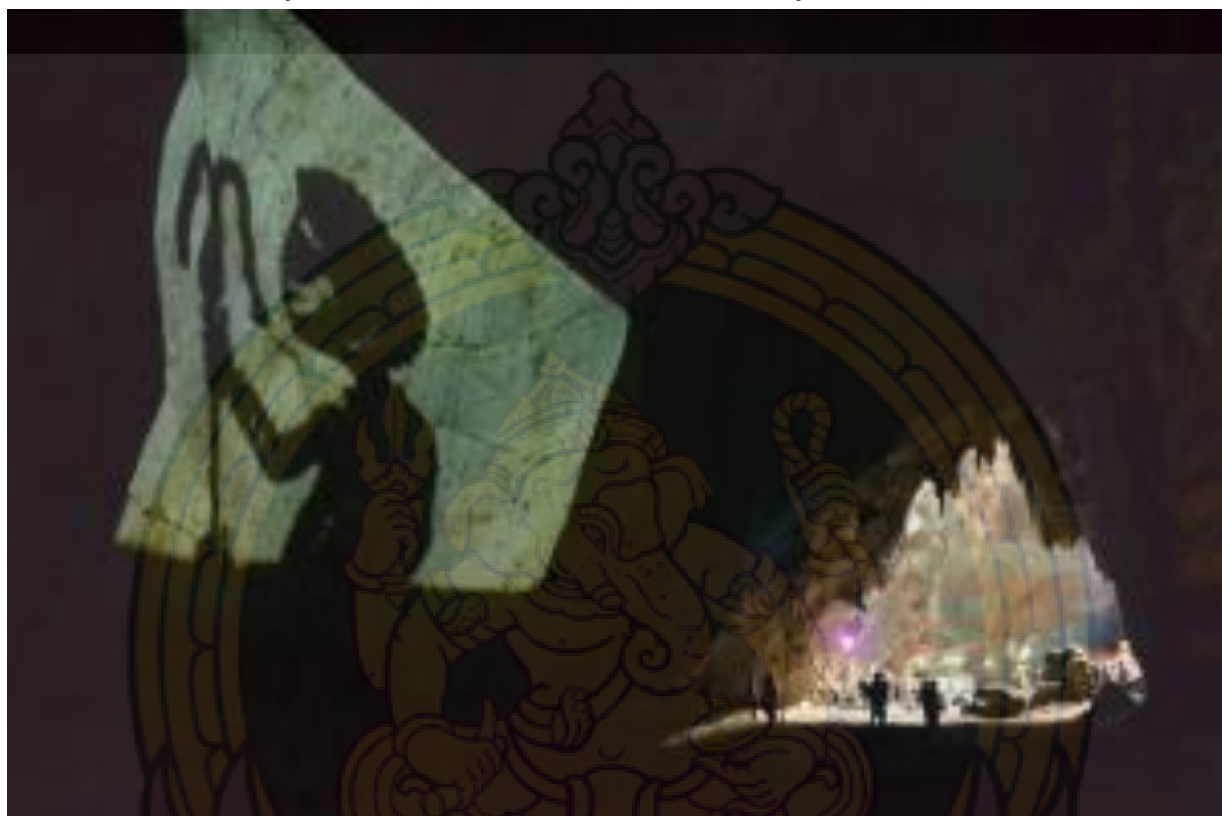
ภาพที่ 50-51 ผลงานสื่อผสมของ วิโชค มุกดามณี

สมบุรณ์ หอมเทียนทอง ให้แรงบันดาลใจในการ เลือกวัตถุที่มีสาระและนัยยะสะท้อนเนื้อหา ทางวัฒนธรรม ได้อย่างชัดเจนและทรงพลัง รวมถึงการจัดวางติดตั้ง ในเชิงพิธีกรรมทางศิลปะ ที่ให้ความหมายได้ในตรงตาม วัตถุประสงค์ในการแสดงออก เช่น การนำ เสาโบราณ ที่มีลวดลายไทยขนาดใหญ่ มาทำพิชปลูกพื้นจิตวิญญาณ ของวัฒนธรรมไทย

ภาพที่ 52-53 ผลงาน เสียงพูดที่ไม่ได้ยิน สมบุรณ์ หอมเทียนทอง

สาครินทร์ เครืออ่อน ให้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในเรื่องการ เปลี่ยนบริบทของสถานที่ และบริบทของศิลปะ ให้เกิดความหมายใหม่และรวมถึงการตั้งคำถามในมุมมองที่ลึกซึ้ง โดยศิลปินซึ่งเปลี่ยน บทบาทเป็นภัณฑารักษ์ และได้นำผลงานศิลปินหลายท่านไปจัดแสดงที่ถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรีเป็นการ เช่น การนำศิลปะจากแกลเลอรี และหอศิลปะซึ่งสามารถดูได้เฉพาะในเมือง หรือคนเมือง กลับไปสู่ถ้ำ ซึ่งเป็น สถานที่แรกของมนุษยชาติในการแสดงออกทางศิลปะ รวมถึงการสร้างบริบทใหม่ในเนื้อหาของศิลปะกับชุมชน คือการนำศิลปะเมืองเข้าสู่ชนบทหรือชุมชน หรือการให้คุณค่าในการมีอยู่ของคนในชุมชนที่ต่างจากสังคมเมือง

ภาพที่ 54 ศิลปิน ดอน ซาลูบายบา (Don Salubayba), *POSTURA*, วิดีโออาร์ทและการแสดงสด (ภาพ:สุชา ศิลปะชัยศรี)
สาครินทร์ เครืออ่อน(ภัณฑารักษ์)

Gerhard Richter ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ จากการผสมนัยยะของ สัญลักษณ์ และรูปแบบ style ที่ต่างกัน ของศิลปินการแสดงออกทางเทคนิคทางจิตรกรรม expression รวมถึงการใช้เนื้อหาเรื่องความสัมพันธ์เรื่องของจิต สภาธิ ที่ต่างกันทั้ง นามและรูป เช่นความเหมือนจริง และความเป็นนามธรรมอยู่ในงานจิตรกรรมชิ้นเดียวกัน

ภาพที่ 55 ผลงาน Gerhard Richter

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน

ระเบียบวิธีการสร้างสรรค์

ศึกษาข้อมูลในการสร้างสรรค์ที่ชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้ อ.ลาดกระบัง จ.กรุงเทพมหานคร รวมถึงการสัมภาษณ์ กับเจ้าของบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชน เช่นคุณวีระและคุณยายยิ่ง ผลงามซึ่งอยู่บ้านเลขที่ 252/1, คุณอ่อนศรี นิมทรงธรรมอดีตประธานชุมชนหลวงพุด ท่านเลี่ยม อยู่บ้านเลขที่112 คุณปุย บ้านเลขที่159 ม.2, คุณเม่น บ้านเลขที่116, คุณเจียรชัย หนายความ ,เสียชัยร้าน หงิจั่นหลี่ บ้านเลขที่ 124-5/2 รวมถึงข้อมูลจากงานวิจัยของข้าพเจ้าที่ผ่านมาในหัวข้อ “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคติชนวิทยาและชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อประกอบการสร้างสรรค์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมชุมชน โดยเริ่มการสร้างสรรค์ทั้งจากข้อมูลที่ได้มาและการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้ง ทดลองเทคนิคและขบวนการทางจิตรกรรม และจิตรกรรมสื่อผสม และสร้างสรรค์จริงในช่วงเวลา ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือน กันยายน พ.ศ.2558

โดยมีรายละเอียดในการศึกษาเก็บข้อมูลในประเด็นเรื่อง วิถีชีวิต ความเชื่อ การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการเคารพบรรพบุรุษ ทั้งจากการสัมภาษณ์ คำบอกเล่าและบันทึกทั้งภาพถ่าย และวิธีทางศิลปะ เช่น วาดเส้น จิตรกรรม ในลักษณะของ บรรยากาศ สิ่งของ วัตถุ การจัดบ้านและ พิธีกรรมที่คนในชุมชนแสดงออกในวิถีชีวิตรวมถึงการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการสร้างสรรค์ ผลงาน และการนำผลงานไปติดตั้งและสอบถามความต้องการจากชุมชน ในช่วงเวลา ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ.2558ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ช่วงที่1ที่เดือน ตค.-ธค.57 จัดทีมผู้ร่วมเก็บข้อมูลและอาสาสมัครร่วมทำเก็บข้อมูลภาคสนามร่วมกับชุมชน ทั้งข้อมูลจากการถ่ายภาพ สัมภาษณ์ บันทึกคำบอกเล่า ความต้องการของชุมชนและข้อมูล โดยวิธีการและขบวนการทางศิลปกรรม เช่น การวาดเส้น และงานจิตรกรรมในประเด็นเรื่อง วิถีชีวิต ความเชื่อ การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการเคารพบรรพบุรุษ ในลักษณะของ บรรยากาศ สิ่งของ วัตถุ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ภาพถ่าย การจัดบ้านและ พิธีกรรมที่คนในชุมชนแสดงออกในวิถีชีวิต เพื่อนำ ข้อมูลดังกล่าว ประกอบกับข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างสรรค์

ช่วงที่2 เดือน มค.-สค.58 ข้อมูลที่ได้จากช่วงที่1มาศึกษา ค้นคว้า สร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ เพื่อแสดงออกตามกรอบความคิด ขอบเขตการสร้างสรรค์รวมถึง สรุปผลการสร้างสรรค์ และการนำผลงานผลงานภาพร่างและผลงานจริงบางชิ้นสอบถามความต้องการของชุมชนเพื่อวางแผนติดตั้งให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชน และจัดทำเอกสารประกอบการสร้างสรรค์

ช่วงที่3 กลางเดือนสค.-ปลายเดือน กย.2558 ติดตั้ง(ชั่วคราว)งานจิตรกรรมสื่อผสมบางชิ้นให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชน สอบถามความคิดเห็นของชุมชนอีกครั้งหลังจากการสร้างสรรค์ได้สำเร็จลง ตรวจสอบข้อมูลการสร้างสรรค์ ด้วยวิธีวิทยา แนวคิดทฤษฎีและการตรวจสอบข้อมูลในเชิงกระบวนการทางศิลปกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิและสรุปการจัดทำเอกสารในการสร้างสรรค์ วางแผนในการเผยแพร่งานสร้างสรรค์ด้วยลักษณะอื่นๆต่อไป

ขั้นตอนและกระบวนการการสร้างสรรค์

1.วิธีการเก็บข้อมูลใช้ข้อมูลจากงานวิจัยของข้าพเจ้าที่ผ่านมาในหัวข้อ “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคติชนวิทยาและชุมชนมีส่วนร่วม เป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์รวมทั้งการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ตรงตามเนื้อหาในการสร้างสรรค์ โดยใช้กรณีศึกษาบ้านของ คุณวีระ และ คุณยายยิ่ง ผลงาม ซึ่งอยู่บ้านเลขที่ 252/1 ชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยมตลาดเก่าหัวตะเข้เป็นกรณีศึกษา บ้านหลังอื่นๆ

ภาพที่ 56 บ้านของ คุณวีระ และ คุณยายยิ่ง ผลงาม ซึ่งอยู่บ้านเลขที่ 252/1 ชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยมตลาดเก่าหัวตะเข้ อ. ลาดกระบัง จ. กรุงเทพมหานคร เป็นต้นแบบในการศึกษานบ้านหลังอื่นๆ

ภาพที่57 ภาพคุณยายยิ่ง ผลงาน

1.1 ใช้เอกสารและวัตถุที่เกี่ยวข้อง

1.2 สังเกต บ้านทีก ลักษณะความเป็นจริงในชุมชน เช่น ลักษณะความเป็น อยู่ อาชีพ วิถีชีวิต ของคนในชุมชน เช่นร้านค้า ร้านตัดผม ร้านก๋วยเตี๋ยว อาชีพรับจ้าง เช่น เย็บผ้า เป็นต้น

ภาพที่ 58 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

1.3 สัมภาษณ์

ใช้ข้อมูลจากบทสนทนาระหว่างผู้สร้างสรรค์กับผู้คนในชุมชนจากผลงานวิจัยของศักดิ์ชาย บุญอินทร์ เรื่อง “การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้” รวมถึงข้อมูลเพิ่มเติมเพิ่มเติมบทสัมภาษณ์สำหรับโครงการสร้างสรรค์ เช่น นำบทสัมภาษณ์ มาประกอบกับงานจิตรกรรม ในลักษณะ เอกสาร ข้อมูล เรื่องเล่า และ สารคดี โดยมีคนในชุมชนที่เป็นกรณีในการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ดังนี้

บ้านเลขที่ 108 ม.2 เขียวชัยนายความ

ภาพที่ 59 บ้านเลขที่ 108 ม.2 คุณเขียวชัย

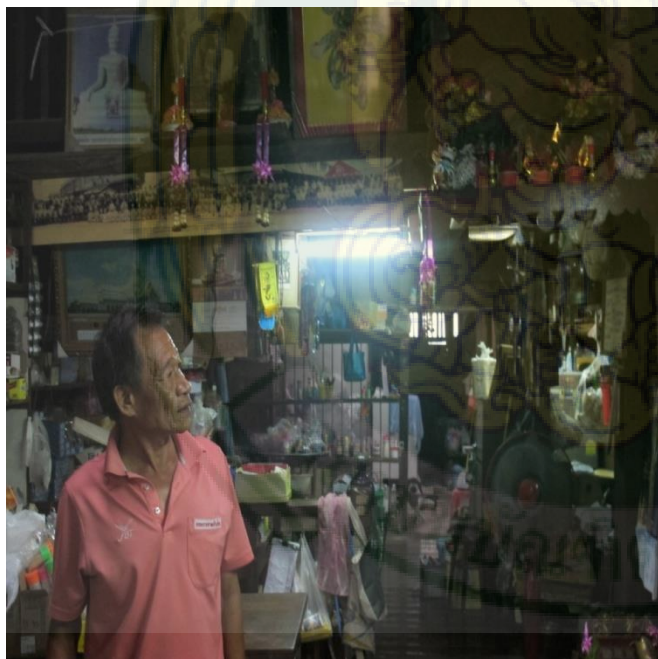

บ้านเลขที่ 112 คุณอ่อนศรี นิ่มทรงธรรม
อดีตประธานชุมชนหลวงพุด ท่านเลี่ยม 5
สมัย

ภาพที่ 60 คุณอ่อนศรี นิ่มทรงธรรม

บ้านเลขที่ 124-5/2

ร้านหิ้งจันทน์ บ้านเฮียชัย

ภาพที่ 61 ภาพเฮียชัย กับร้านหิ้งจันทน์

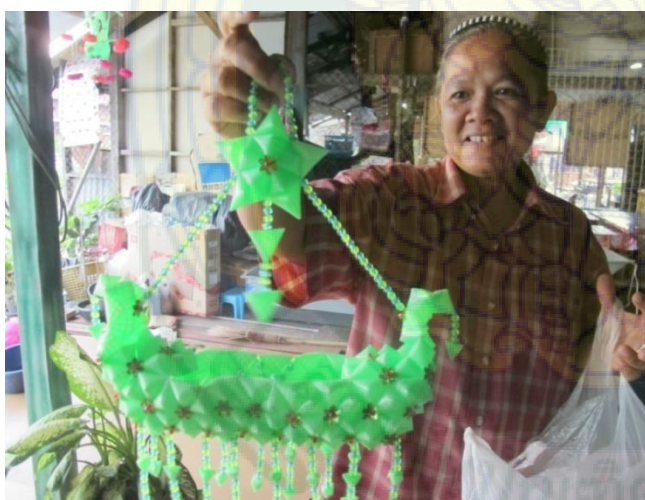
บ้านคุณแม่น บ้านเลขที่ 116

ภาพที่ 62 ภาพคุณแม่นกับหลาน

1.4 ศิลปะฐานชุมชน

บ้านเลขที่ 159 ม.2 บ้านคุณป๋วย

ภาพที่ 63-64 ภาพคุณป๋วยกับศิลปะฐานชุมชน

ศิลปะชาวบ้าน และศิลปะพื้นบ้านซึ่งเป็นหลักฐานสะท้อนทัศนคติ วิถีชีวิต ค่านิยม และการแสดงออก ของคนในชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์โดยผู้สร้างสรรค์จะออกแบบร่วมกันกับคนในชุมชนและใช้ศิลปะฐานชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของงานสร้างสรรค์ เช่น สิ่งประดิษฐ์ งานศิลปะพื้นบ้าน ที่เป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่งบ้านจัดสถานที่ผู้คนในชุมชน ตามลักษณะความชอบส่วนบุคคล และจะนำมาซึ่งการสร้างสรรค์ร่วมกันกับผู้สร้างสรรค์ต่อไป รวมถึงการออกแบบงานสร้างสรรค์ร่วมกับศิลปินในชุมชน

1.5 ภาพถ่ายเล่าเรื่องรวมถึง ภาพเคลื่อนไหว ในลักษณะข้อมูล และสารคดี ที่ใช้ประกอบกับผลงานจิตรกรรม ในลักษณะจิตรกรรมสื่อผสม

1.6 ช่วงเวลาเหตุการณ์และประวัติชีวิตจะ ดำเนินการให้สัมพันธ์กับข้อ 1.5 ในลักษณะข้อมูล และสารคดี ที่ใช้ประกอบกับผลงานจิตรกรรมในลักษณะจิตรกรรมสื่อผสม

1.7 ปฏิทินประจำปีกำหนดเนื้อหาและการจัดวางติดตั้งให้สัมพันธ์กับชุมชน

2 วิธีการและกระบวนการทางศิลปกรรม

2.1 บ้านที่กชุมชน ด้วย วิธี sketch drawing

2 วิธีการและกระบวนการทางศิลปกรรม

- 2.1 บ้านที่กชุมชน ด้วย วิธี sketch drawing
- ภาพบ้านที่กชุมชน โดยผู้สนใจ และนักเรียนศิลปะ

ภาพที่ 65 ภาพบ้านที่กชุมชน โดยผู้สนใจ และนักเรียนศิลปะ

2.2 บ้านที่กชุมชนด้วยวิธีจิตรกรรม

2.3 บ้านที่กชุมชนด้วยวิธี drawing และจิตรกรรมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัตถุเทคโนโลยี

2.4 การสร้างภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 66 การสร้างภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 67-68 การสร้างภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 69 การสร้างภาพร่าง (Sketch)

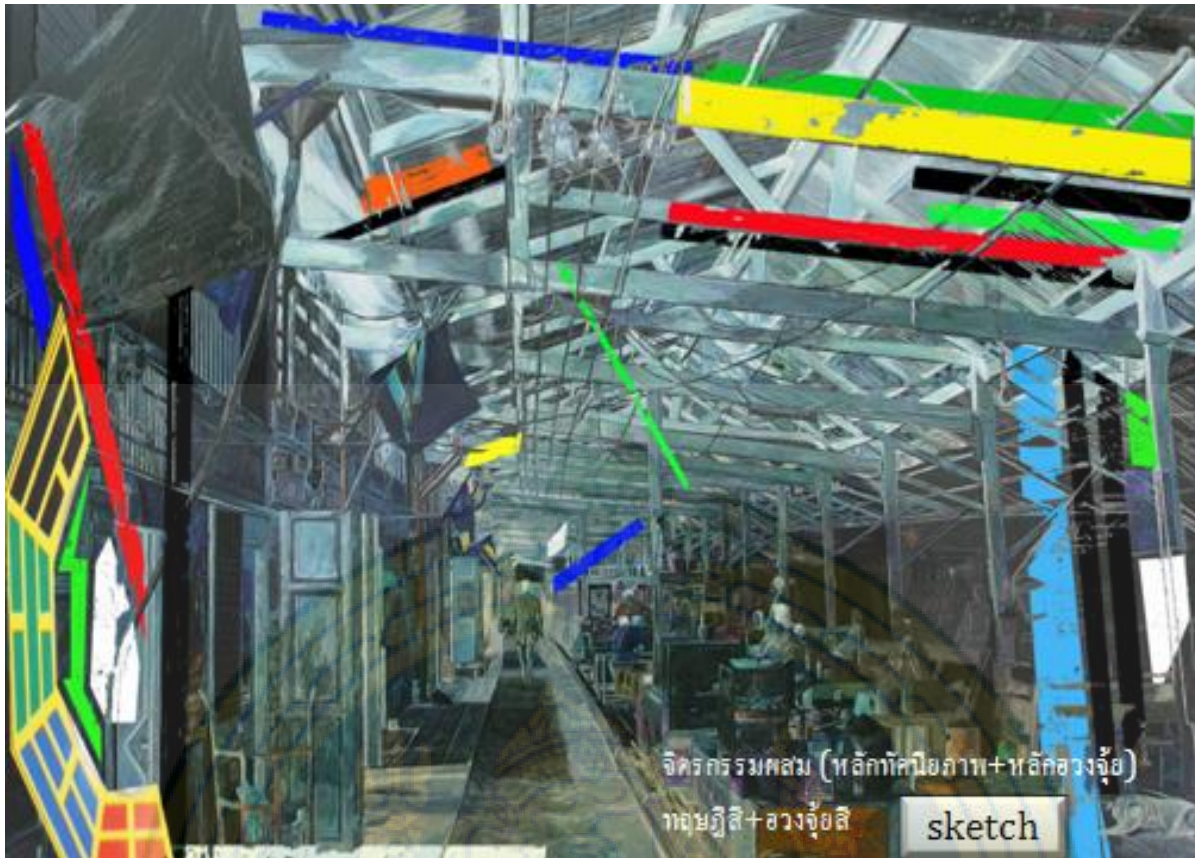

ภาพที่ 70 การสร้างภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 71-72การสร้างภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 73 การสร้างภาพร่าง

2.5 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรม 2,มิติ

ภาพที่ 74 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรม 2,มิติ

2.6 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม

ภาพที่ 75 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม

ภาพที่ 76 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม

ภาพที่ 77-78 การทดลองเทคนิคและกระบวนการทางจิตรกรรมผสม

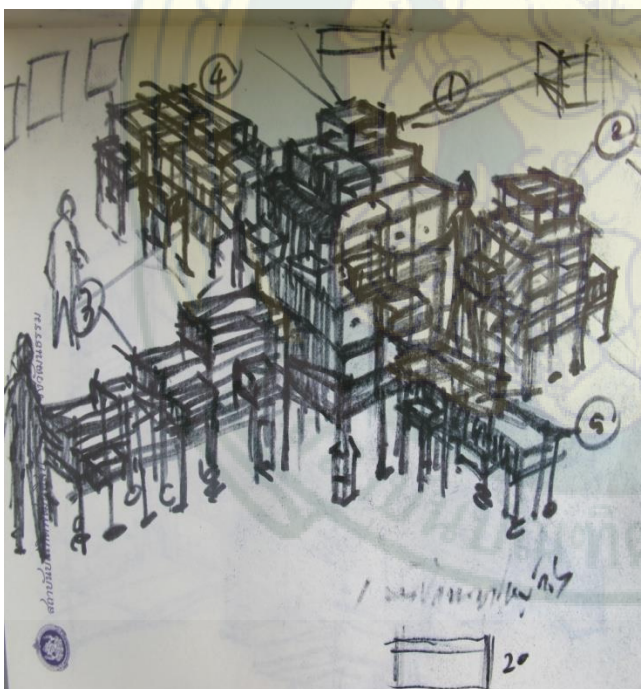
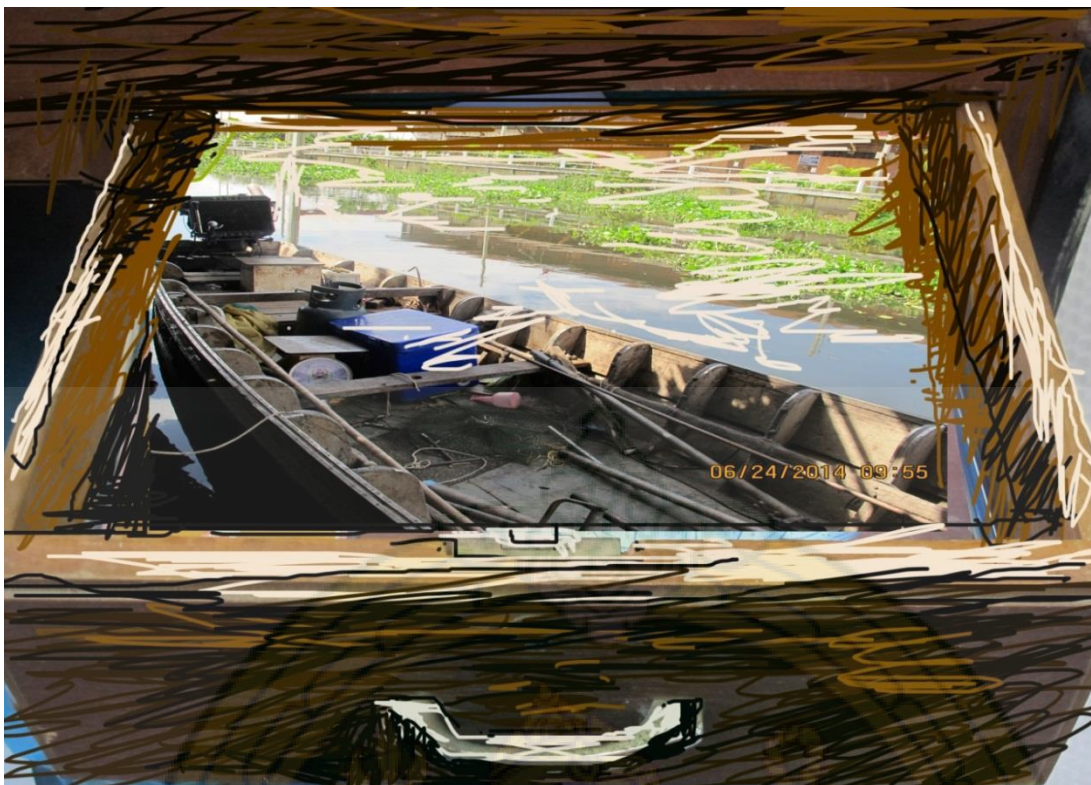

2.7 การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม

ภาพที่ 70-71 การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม โดยการนำแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปใช้ทดลองทางรูปทรงและโครงสร้างในโครงการ LINE-ไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ เป็นผู้ออกแบบ

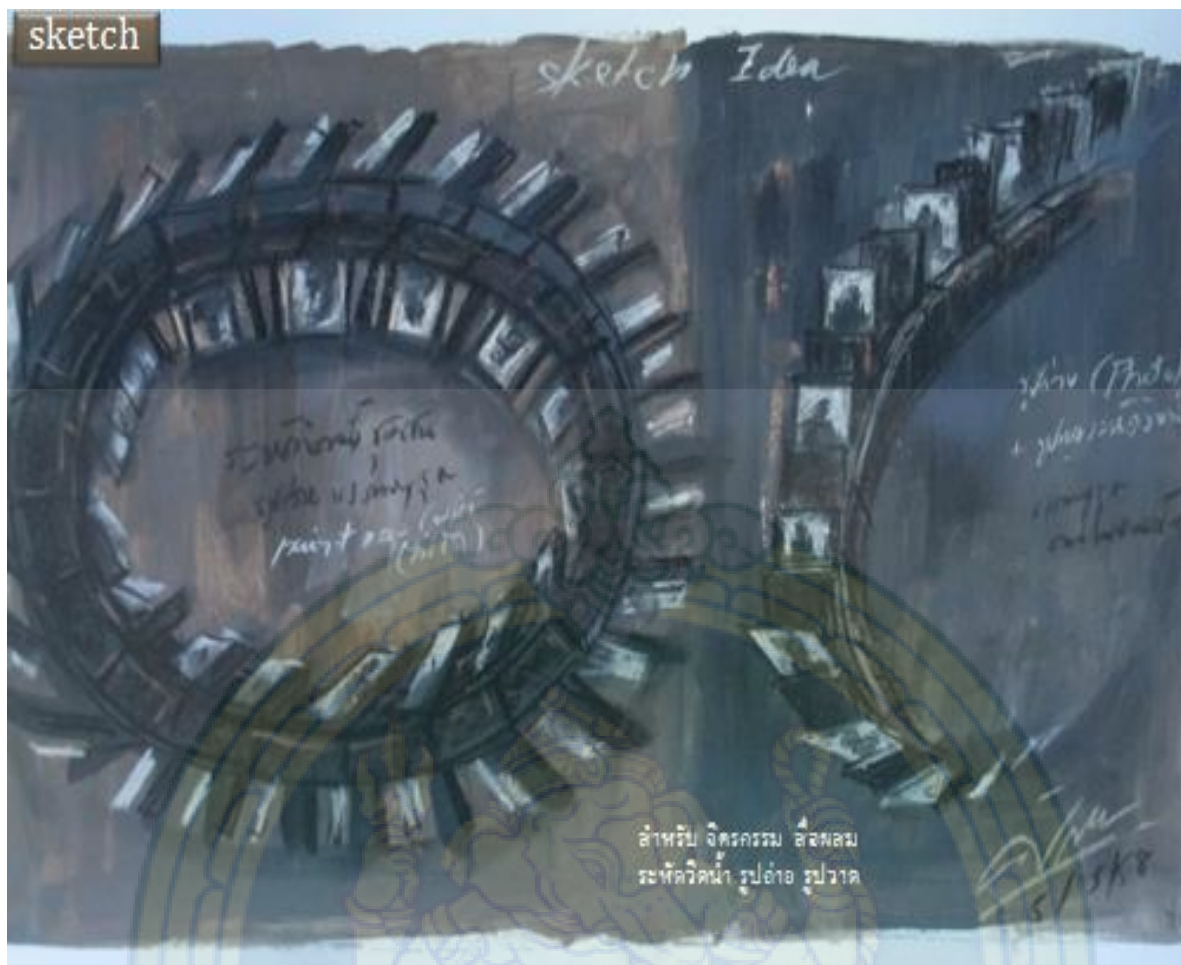

ภาพที่ 72-73 การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับลิ้นชัก โดยการนำแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปใช้ทดลองทางรูปทรงและโครงสร้างในโครงการ LINE-ไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ เป็นผู้ออกแบบ

ภาพที่ 82-83 ภาพร่างการทดลองวัสดุกับสภาพแวดล้อมชุมชน

sketch

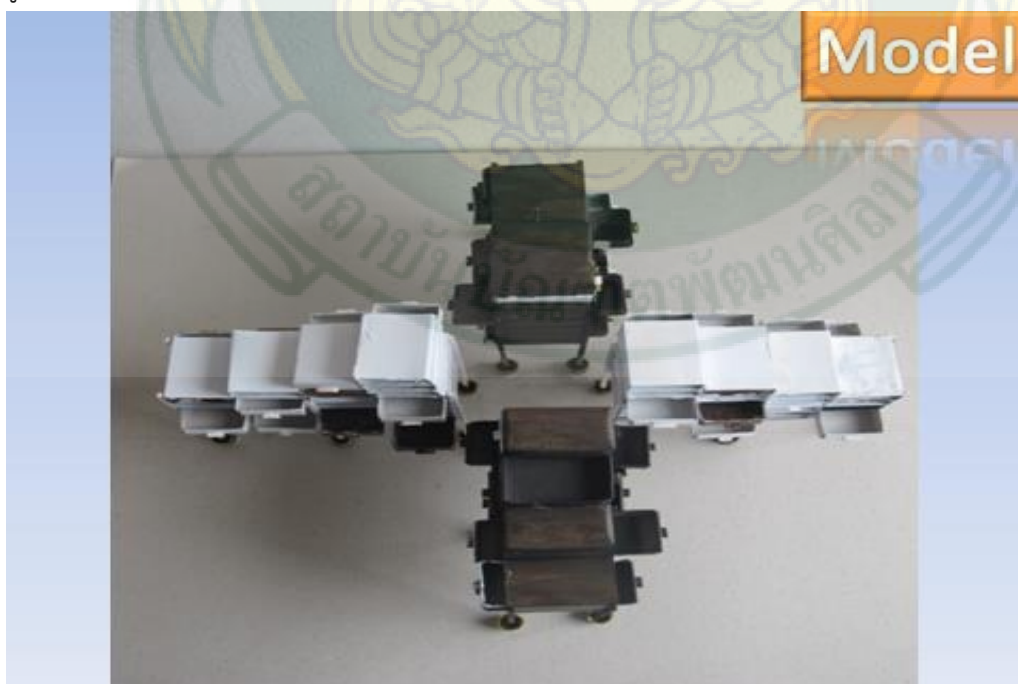

ภาพที่ 74-75 การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับล้นชัก โดยการนำแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปใช้ทดลองทางรูปทรงและโครงสร้างในโครงการ LINE-ไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ เป็นผู้ออกแบบ

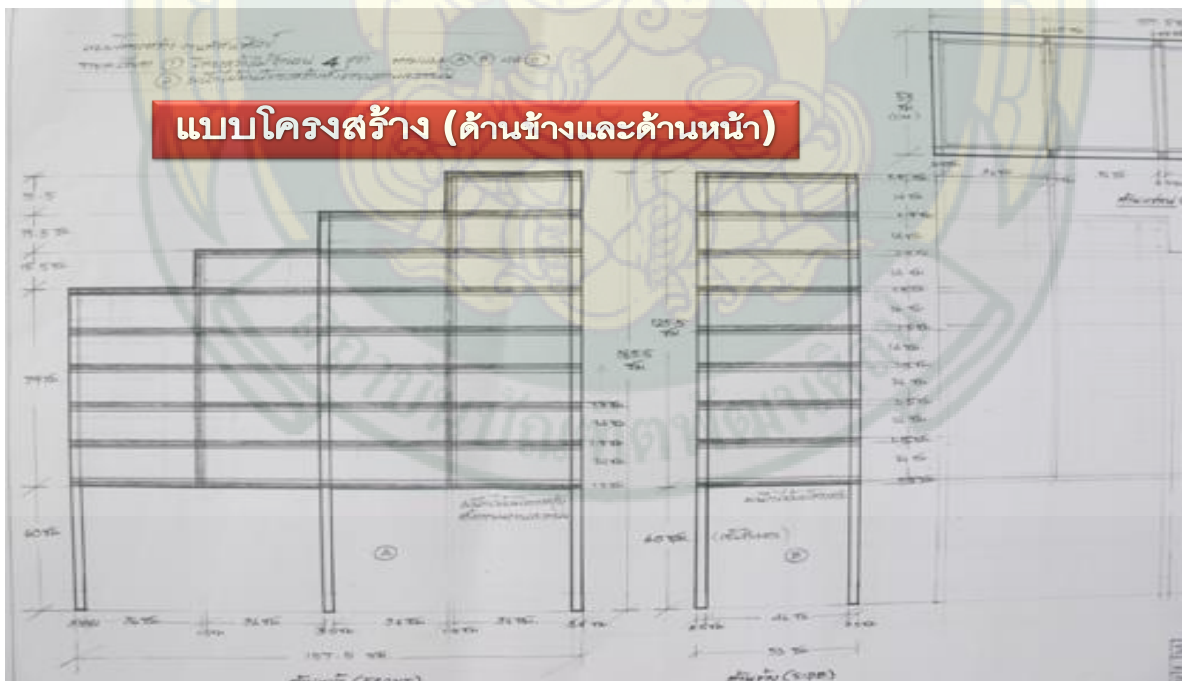
ภาพที่ 76 การทดลองวัสดุในงานจิตรกรรม จิตรกรรมกับลื่นชัก โดยการนำแนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปใช้ทดลองทางรูปทรงและโครงสร้างในโครงการ LINE-ไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ เป็นผู้ออกแบบ

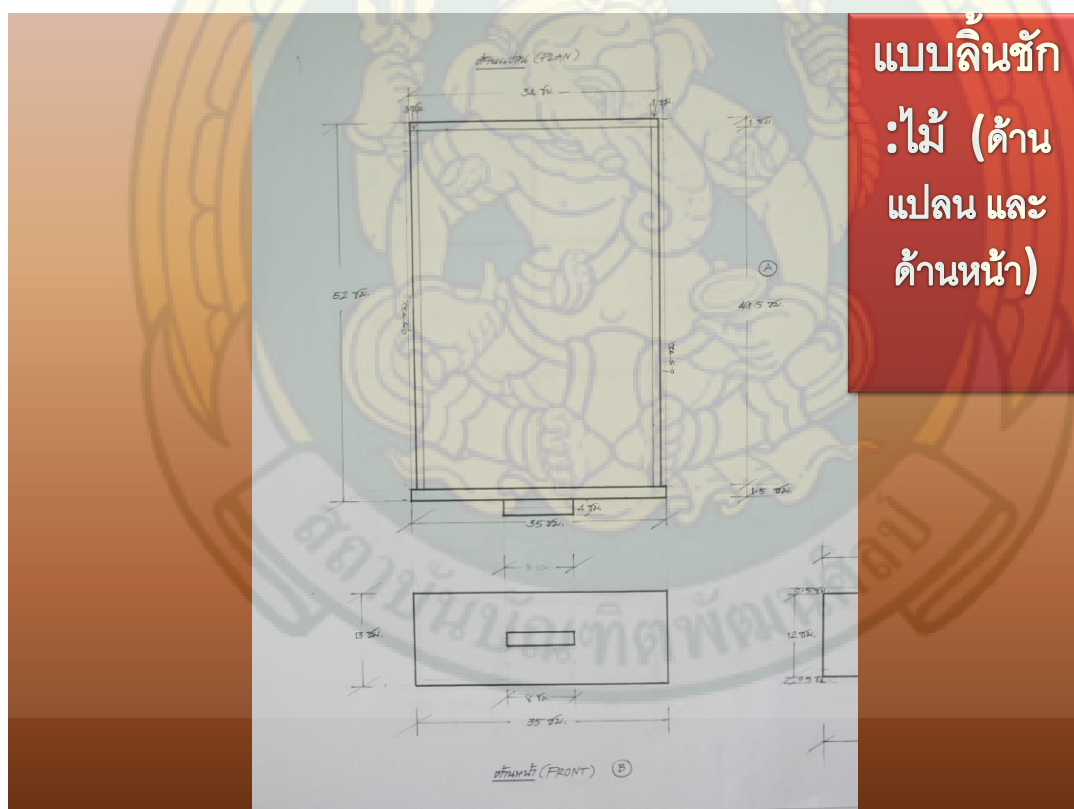
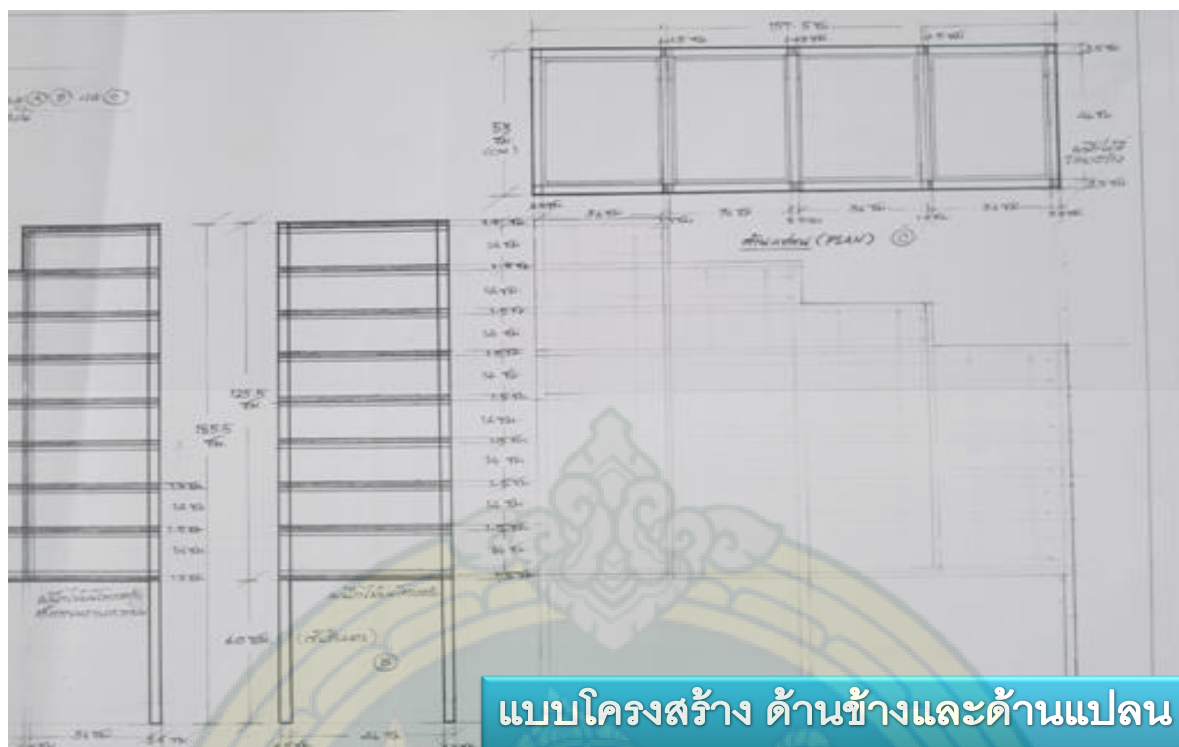
ภาพที่ 77 การสร้าง model จำลองเพื่อใช้ในการสร้างสร้งงาน

ภาพที่ 78 การสร้าง model จำลองเพื่อใช้ในการสร้างสร้งงานจริง

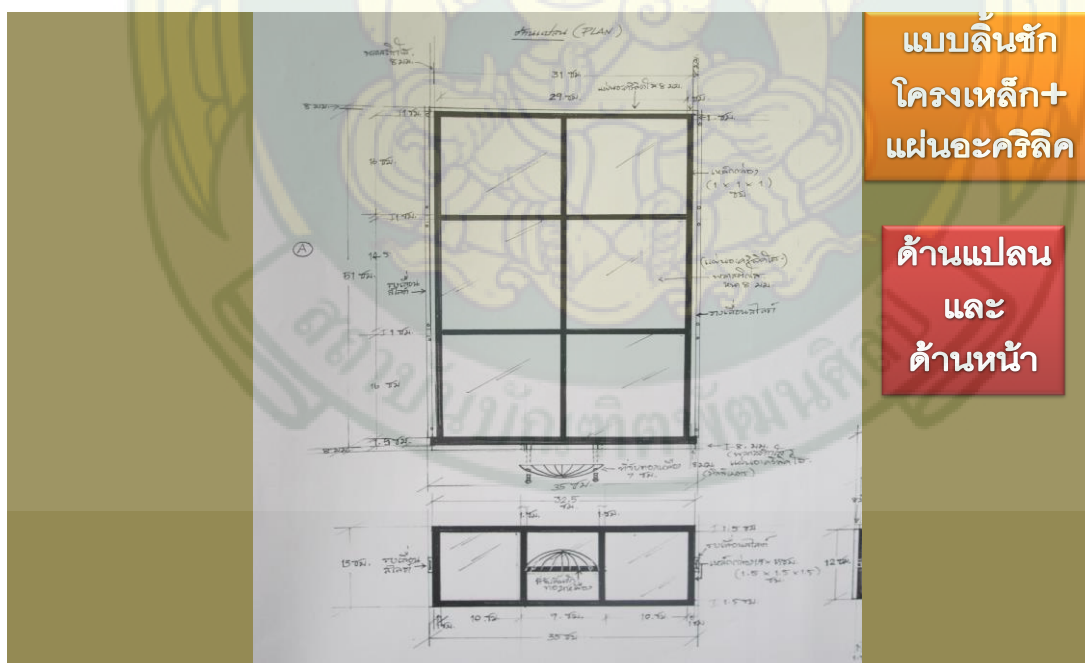
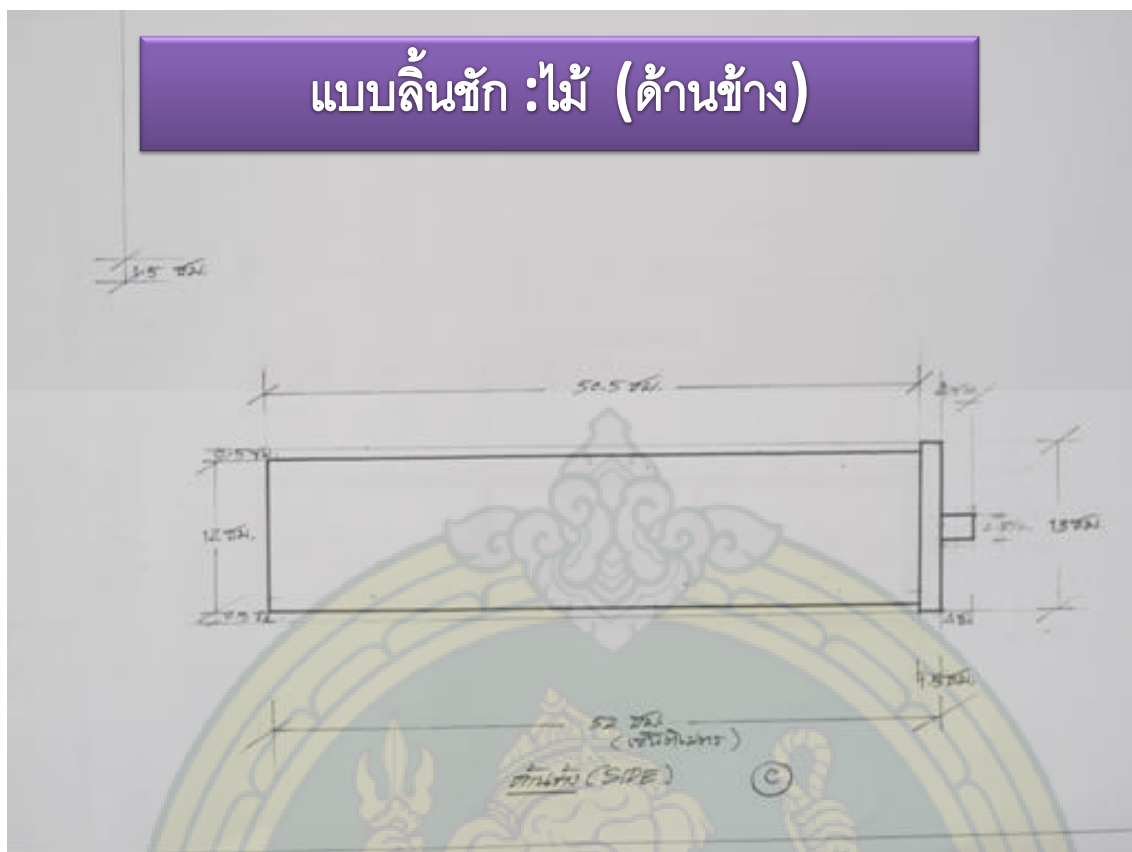

ภาพที่ 79 การเขียนแบบการสร้างโครงสร้าง 3 มิติ ในงานสร้างสร้ง

ภาพที่ 80 การเขียนแบบการสร้างโครงสร้าง 3 มิติ ในงานสร้างสรรค์

แบบลื่นชัก :ไม้ (ด้านข้าง)

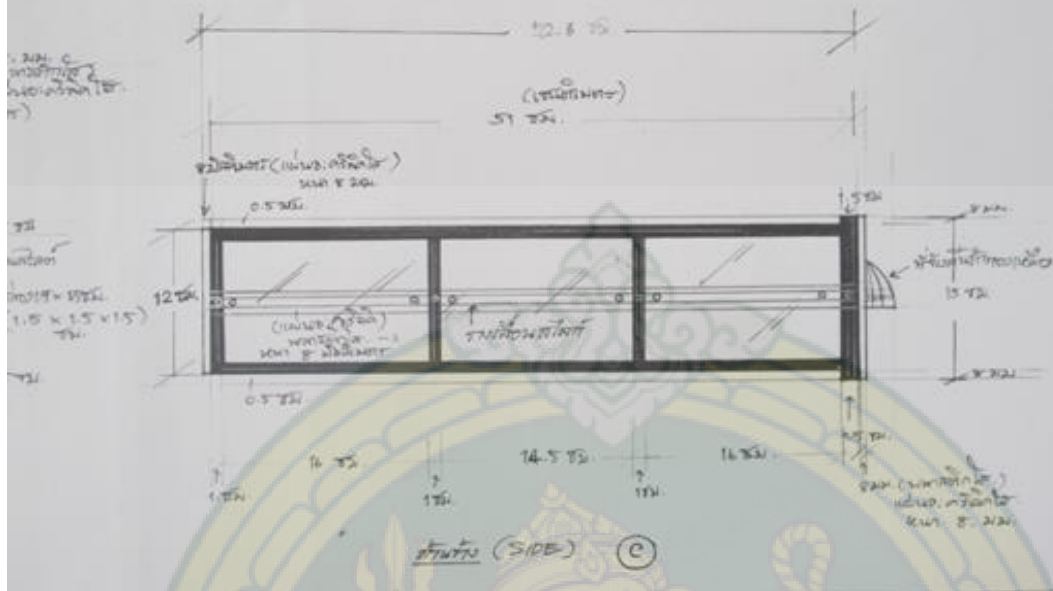

แบบลื่นชัก
โครงเหล็ก+
แผ่นอะคริลิก

ด้านแปลน
และ
ด้านหน้า

ภาพที่ 81-82 การเขียนแบบการสร้างโครงสร้าง 3 มิติ ในงานสร้างสรรค์

แบบลื่นชัก โครงเหล็ก+แผ่นอะคริลิก (ด้านข้าง)

ภาพที่ 83 การเขียนแบบการสร้างโครงสร้าง 3 มิติ ในงานสร้างสรรค์

2.8การทดลองวัสดุกับสภาพแวดล้อมชุมชน

การทดลองวัสดุด้วยโครงสร้างไม้ทั้งเป็นลักษณะของลื่นชักไม้ไผ่และ ลื่นชักอะคริลิกที่มีลักษณะโปร่งใส กับสภาพแวดล้อมชุมชน เช่นการนำโครงสร้างไปทดลองติดตั้งกับสภาพแวดล้อมชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ทั้งด้านรูปแบบและแนวความคิด

2.9 การสร้างสรรค์ผลงานจริง ทั้ง จิตรกรรม 2 มิติ และสื่อผสม

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ

สร้างสรรค์โดยการคัดเลือกแบบภาพร่าง ที่สัมพันธ์กับแนวความคิดที่มีการพัฒนาและได้ผ่านการพูดคุยกับผู้คน ในชุมชน โดยมีกรรมวิธีดังนี้

1. การออกแบบขนาด โครงสร้าง และสร้างเฟรมผ้าใบ
2. การทำพื้นที่มีลักษณะของเทคนิค วิธีการที่เหมาะสมในการสร้างสรรค์ เช่น ลักษณะพื้นผิว ร่องรอย
3. การร่างภาพร่างลงบนผืนผ้าใบ
4. การสร้างสรรค์และแสดงออกด้วยกระบวนการทางจิตรกรรม
5. การพัฒนาผลงานสรุปผลในการสร้างสรรค์แต่ละชิ้น

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม 2 มิติ

1. เฟรมผ้าใบ canvas
2. ดินสอ ปากกาเคมี สีอะคริลิก สีน้ำมัน สีชอล์ค สีน้ำมันกระป๋อง สีสะท้อนแสง สีสเปรย์
3. อุปกรณ์สำหรับทำพื้นผิว เช่น แผ่นระนาบ ไม้บรรทัด
4. ยางพารา กาว
5. สารเคมี เช่น ตัวทำละลาย ส่วนผสม เช่น ลินสิด น้ำมันสน ทินเนอร์
6. ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ เช่น ภาพถ่ายจากการวิจัยชุมชน บทสัมภาษณ์

การสร้างสรรค์งานสื่อผสม และงานทัศนศิลป์ 3 มิติ

โดยการนำแนวความคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้างจริงกับโครงการทัศนศิลป์ Line Thai โดยมีขั้นตอนและกรรมวิธีในการสร้างดังนี้

1. ออกแบบ ร่างภาพ
2. เขียนแบบสำหรับการทำโครงสร้าง ลื่นชัก
3. การสร้างโครงสร้างจริง ทั้งการสร้างด้วย วัสดุ ไม้ แผ่นอะคริลิค โครงเหล็ก แผ่นอะคริลิค
4. การนำผลจากการทดลองด้านรูปทรงและโครงสร้างไปสร้างสรรค์เพิ่มเติม รวมทั้งพูดคุยกับผู้คนในชุมชนสำหรับการติดตั้งผลงานกับชุมชน
5. การประกอบภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว บทสัมภาษณ์ ติดตั้งกับโครงสร้าง
6. ตรวจสอบข้อมูลในการสร้างสรรค์

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม สื่อผสม และงานทัศนศิลป์ 3 มิติ

1. กระดาษ ดินสอ สี อะคริลิค
 2. กล่องไม้ขีด สำหรับสร้าง Model จำลอง กาว ฝาสำหรับทำถ้วยรอง
 3. ไม้ เครื่องมือในการสร้างงานไม้ เช่น เลื่อยไม้ กาว ดินสอพอง เครื่องไส สว่าน
 4. เหล็ก เครื่องมือในการสร้างงานเหล็ก เช่น เครื่อง เชื่อมโลหะ สว่าน เครื่องขัด
 5. แผ่นอะคริลิค เครื่องมือในการสร้างงานอะคริลิค
 6. รางเลื่อน สไลด์ แสตนด์เลส
 7. ที่จับลื่น ทองเหลือง
 8. ถ้วยรอง เซรามิกส์
 9. กล้องถ่ายรูป กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว
 10. TV. มอนิเตอร์ สายไฟ ปลั๊กไฟ
 11. ที่บรรจุข้อมูล เช่น USB
 12. วัสดุสิ่งของที่สัมพันธ์กับชุมชน เช่น ภาพถ่าย บทสัมภาษณ์ สิ่งของ เช่น เชือกเรือ อวนแห เคียว
- ชิ้นส่วน ระหัดวิดน้ำ ปลาตะเพียน ยันต์แปดเหลี่ยม เป็นต้น

การสร้างโครงสร้างผลงาน3 มิติ

ภาพที่ 80-81 การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรง โครงสร้างงาน ทักษะศิลป์ 3 มิติ ในโครงการ Line Thai

ภาพที่ 82-85 การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรง โครงสร้างงาน ทศนศิลป์ 3
มิติ ในโครงการ Line Thai

ภาพที่86-88 การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรงโครงสร้างงาน ทัศนศิลป์ 3มิติ
ในโครงการ Line Thai

ภาพที่ 89 การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรงโครงสร้างงาน ทัศนศิลป์ 3 มิติ ใน
โครงการ Line Thai

ภาพที่90 การนำรูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ไปทดลองสร้าง รูปทรงโครงสร้างงาน ทักษะศิลป์ 3มิติ ใน
โครงการ Line Thai

2.10 การทำภาพร่างผลงานจริงกับ สภาพแวดล้อมชุมชน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน (ต่อ)

- 2.11. นำภาพร่างผลงานจริงกับ สภาพแวดล้อมชุมชนไปพูดคุยกับชุมชนอีกครั้ง
- 2.12. ปรับปรุงแก้ไขให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์และความต้องการของชุมชน
- 2.13. ติดตั้งงานบางชิ้นกับชุมชนเพื่อสอบถามความคิดเห็นอีกครั้ง
- 2.14. ติดตั้งงานแสดงทั้งหมด(ชั่วคราว)ที่อยู่ในแผนงาน พร้อมบันทึกภาพ

3 .การตรวจสอบข้อมูล

3.2 การตรวจสอบข้อมูลเชิงวิทย์วิธี

3.3การตรวจสอบข้อมูลเชิงแนวคิดทฤษฎี

3.4การตรวจสอบข้อมูลกับชุมชน

3.5การตรวจสอบข้อมูลเชิงศิลปกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิ

เช่น การจัดแสดงที่ชุมชน หรือที่อื่นๆตามความเหมาะสม

การวิพากษ์วิจารณ์จากคนทั่วไปและผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ดังนี้

เพื่อสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่มีแนวเรื่องสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนริมน้ำที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเคารพบรรพบุรุษให้ความสำคัญกับหลักความดีงาม และจิตสำนึกของความผูกพันซึ่งกันและกันของคนทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ล่วงลับ รวมถึงความเชื่อในเรื่องโชคลาง ของคนในสังคมไทย โดยมีเนื้อหาและแนวคิดด้านจิตรกรรมเรื่อง การผสมผสาน การเกี่ยวโยง เชื่อมต่อ สัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ การเคลื่อนย้าย ไหลเวียน ในลักษณะรูป และสัญลักษณ์ รวมถึงมิติบรรยากาศ ของจิตรกรรมที่สะท้อนมิติอารมณ์แห่งห้วงคำนึงและจิตวิญญาณชุมชนที่อยู่ในสภาวะของความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน และเกิดรูปแบบของงานจิตรกรรมสื่อผสม ในบริบทที่สัมพันธ์กับชุมชน อีกทั้งยังแสดงถึงเทคนิคและวิธีการในการสร้างสรรค์จิตรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว

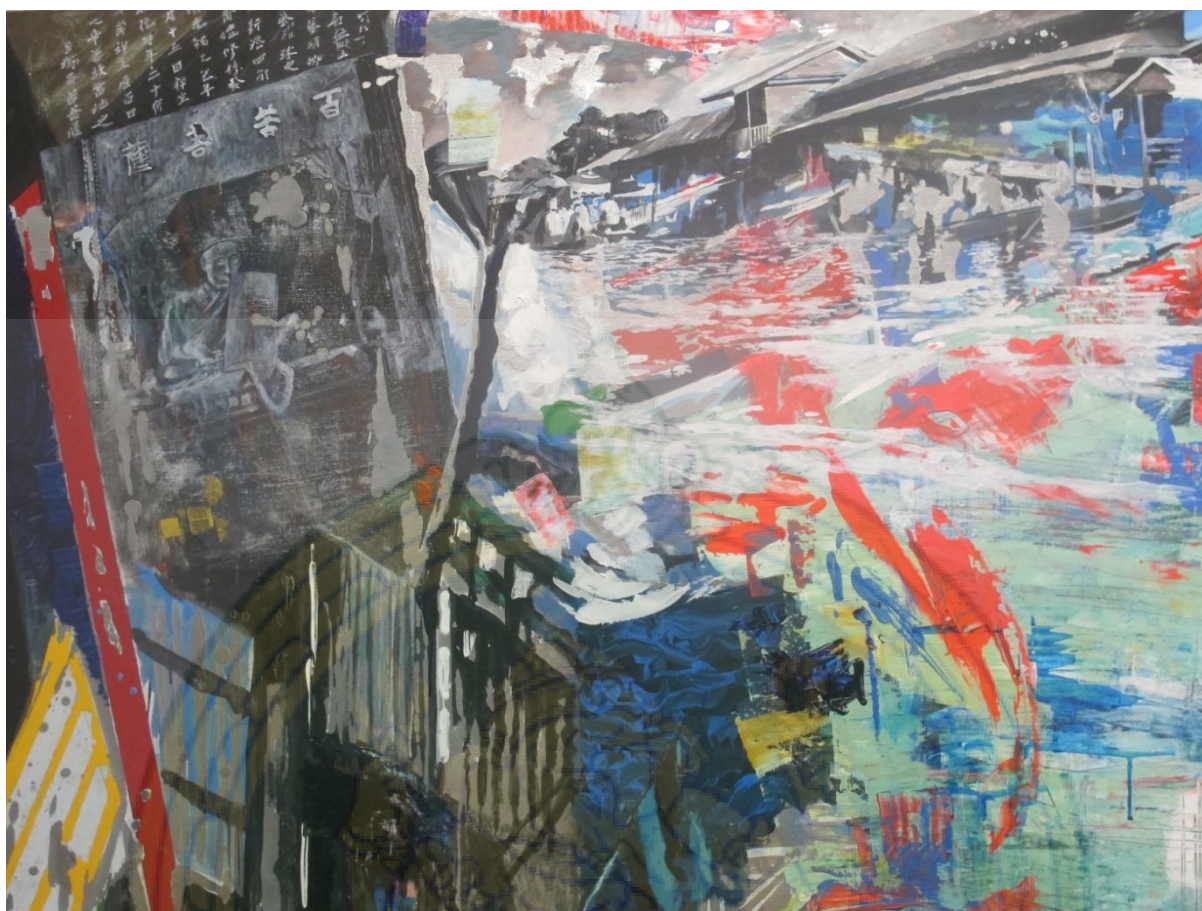
วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1

การใช้สัญลักษณ์ เช่นรูปถ่าย องค์เขียนแป๊ะไคว้ เพื่อแสดงนัยยะของความผูกพันของวิถีชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชน ตลาดเก่าหัวตะเข้ เป็นรูปถ่ายจากบ้านเฮียชัย ร้านขายของชำในตลาด สามารถสื่อความหมายตามแนวเรื่องได้ดี แต่การสร้างสัญลักษณ์ทางศิลปะยังขาดเรื่อง ความลึกซึ้ง ของการแสดงออก เช่น การใช้ความไม่ชัดของรูป ไม่สามารถสะท้อน การหายไปของวิถี ความเชื่อในปัจจุบัน แต่แสดงถึงปัญหาในการมอง ภาพองค์รวมในผลงาน การแสดงออกด้านโครงสร้าง และร่องรอยพู่กันและเทคนิควิธีการได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทฤษฎีตามหลักฮวงจุ้ยสี ไม่สามารถแสดงผลตรงไปตรงมา แต่แฝงอยู่ในคู่สีทั่วไป จึงกล่าวได้ว่าสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึกที่ผ่านสี ร่องรอย ได้แสดงตัวมากกว่านัยยะทาง ความหมายของรูป สัญลักษณ์ นั่นเอง

งานจิตรกรรมชิ้นที่ 1

ภาพรายละเอียดผลงาน

วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2

ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ นำสัญลักษณ์ ของภาพทิวทัศน์ตลาดเก่าเป็นรูปที่จำง่าย ไปจากสภาพปัจจุบัน ในสภาพแวดล้อมของความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสี และร่องรอยเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยี การผสมผสานสัญลักษณ์ ในลักษณะที่เท่ากัน ทำให้เกิดความสมดุลในทางองค์ประกอบศิลป์มากเกินไป ทำให้ไม่สามารถแสดงสภาวะแห่งห้วงคำนึง ซึ่งเป็นมิติด้านความรู้สึก ในการแสดงออกทางจิตรกรรม พัฒนาการในผลงานด้านการแสดงความจริงของรูป ในลักษณะบรรยากาศ แสง เงา

จะสามารถนำไปใช้ ได้ในผลงานจิตรกรรมชิ้นต่อไป

ภาพรายละเอียดผลงาน

วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3

นำการแสดงออกทางจิตรกรรมที่สะท้อนพัฒนาการในผลงานด้านการแสดงความจริงของรูป ในลักษณะบรรยากาศ สี แสง เงามาใช้ในผลงานโดยใช้ภาพถ่ายในอดีตของชุมชนที่ได้จากการวิจัย มีการแสดงสัญลักษณ์ในชุมชน เพิ่มเติม มากขึ้น เช่น ใช้การเขียนภาพรูปถ่ายขนาดเล็กที่มีค่าน้ำหนัก ขาว ดำ ให้เกิดการตัดกันกับค่าน้ำหนัก น้ำตาลที่มีสีใกล้เคียงความจริง การใช้สัญลักษณ์ ของการติดทอง สัญลักษณ์ การสแกนในคอมพิวเตอร์ รวมทั้งร่องรอยพื้นผิว ของสีที่มองคล้ายภาพถ่ายที่หลุดร่อนโดยแทนที่ด้วยสีและร่องรอยใหม่ ของเทคโนโลยียุคปัจจุบัน

ภาพรายละเอียดผลงาน

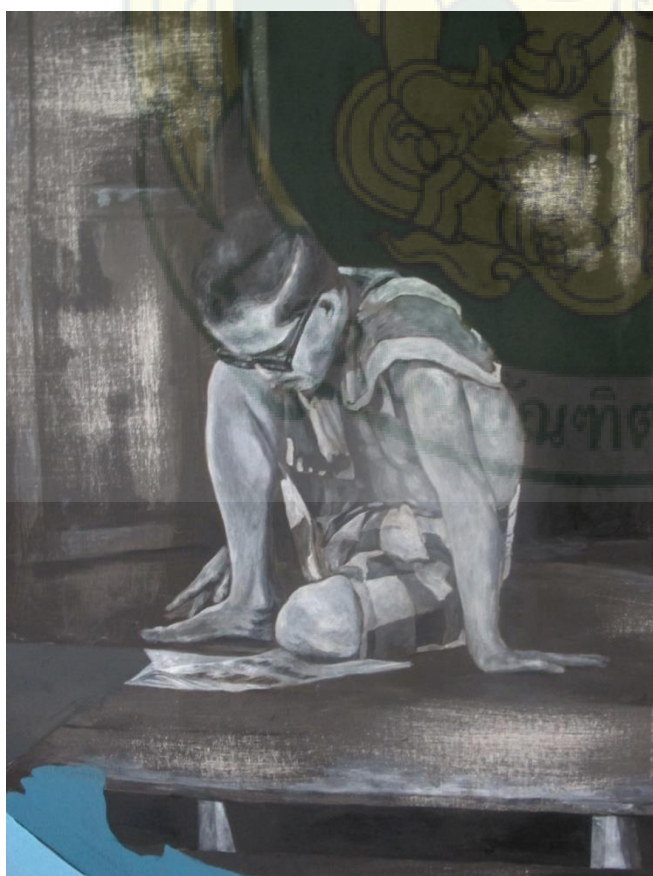

วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4

นำข้อพัฒนาของการใช้ภาพถ่ายที่ได้จากการวิจัย มาเป็นแบบในการเขียนภาพเพื่อแสดงความจริงมาใช้ในในการทำงานจิตรกรรมชั้นนี้ รวมถึงการเพิ่มสัญลักษณ์ในชุมชน เช่น ป้ายร้าน ยันต์แปดเหลี่ยม สัญลักษณ์ของช่องลมของสถาปัตยกรรมอาคารไม้ ตลาดเก่า ที่แสดง อยู่ในเงามืด โดยลดการแสดงออกของร่องรอย พู่กันลง และเน้นคู่สีที่แสดงถึงเทคโนโลยี โดยใช้แสงสีฟ้าที่สาดลงบนบรรยากาศของภาพในปริมาณที่ไม่เยอะจนเกินไป ทำให้ผลงานชั้นนี้ สามารถแสดงถึงนัยยะของ รูป สัญลักษณ์ ที่สะท้อนห้วงคำนึง ในอดีต และสะท้อนร่องรอย การเปลี่ยนผ่าน ของวัฒนธรรมและกาลเวลา รวมถึงการแสดงออกด้านอารมณ์ ความรู้สึกในงานจิตรกรรมทั้งจาก มิติ สี และบรรยากาศในภาพได้เป็นอย่างดี

ภาพรายละเอียดผลงาน

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

รายละเอียดของผลงานจิตรกรรมที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ผลงาน สื่อผสม ชั้นที่1 การนำแนวความคิด รูปทรง และโครงสร้างในการสร้างสรรค์ ไปใช้ใน
โครงการ Line Thai

การทดลองนำแนวความคิด เรื่องรูปทรง และเรื่องราวในอดีต เช่น ล้นชัก ตู้ยาจีน โบราณ ตู้กับข้าว ไปใช้ทดลอง สร้างในโครงการ Line Thai ของวิทยาลัยช่างศิลป์ โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำรูปแบบในงานสร้างสรรค์ไปออกแบบ รูปทรง 3 มิติ ขึ้น ทำให้เห็นถึงพัฒนาของรูปทรง ในงานสื่อผสม มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวของรูปทรงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ชม ในการเปิด ปิด ล้นชัก และมุมมอง 3 มิติ ที่มีผู้ชม ร่วมอยู่ร่วมและด้านผ่าน ช่อง พื้นที่ว่างของผลงาน อีกทั้งยังเป็นการทดลองเรื่อง การใช้วัสดุ เช่น การใช้ ไม้ เหล็ก แผ่น อะคริลิก รางเลื่อน แสตनเลส และเกิดผลเป็นที่น่าพอใจสามารถนำไปใช้สร้างสรรค์งานสื่อผสมได้ต่อไป

วิเคราะห์ผลงาน สื่อผสม ชั้นที่ 2 การสร้างสรรค์งานสื่อผสม ที่สัมพันธ์กับชุมชน

ภาพรายละเอียดผลงาน

เทคนิคผสม ลายรดน้ำ ภาพตลาดเก่า ร้านขายยาจีนชุมชนในอดีต ด้วยลื่นชัก สีสผสม

การนำพัฒนาการของการทดลอง รูปทรง โครงสร้าง 3 มิติด้วยการสร้างจริงในโครงการ Line Thai มาใช้พัฒนาต่อในงาน สร้างสรรค์ โดยปรับโครงสร้าง งาน 3 มิติ ให้เป็น เส้นตรง เพื่อใช้เป็นเสาค้ำยัน หลังคาในชุมชน ในลักษณะงานสื่อผสม แสดงชั่วคราว ที่แสดงความหมาย แทนเสา ที่ไม่แข็งแรงของชุมชน ภายในลิ้นชักประกอบไปด้วยยันต์ เครื่องราง ภาพถ่ายเก่าที่ได้ข้อมูลจากการวิจัย สิ่งของที่มีอยู่หรือ สัมพันธ์กับชุมชน เช่น แห อวน เคียวขึ้นส่วนระหัดวิดน้ำ ใช้เทคโนโลยี ผ่าน TV. มอนิเตอร์ที่แสดงภาพเคลื่อนไหว บทสัมภาษณ์ของคนในชุมชน จึงเป็นการสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปใช้ติดตั้งแสดงจริงในชุมชน โดยผ่านความเห็นชอบของคนในชุมชนในโอกาสต่อไป

บทที่ 5

สรุป

รูป สัญลักษณ์ สามารถสะท้อนความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยง กับนัยยะนามธรรมที่มี คุณค่า เช่น การรำลึกถึง ความกตัญญู ความเปลี่ยนแปลง การผันแปร ของรูปชีวิต และกาลเวลา แต่รูปทรงทางศิลปะมีลักษณะเฉพาะของรูปแบบ ที่นำไปสู่ความงามบริสุทธิ์เป็นขอบเขตของความหมายที่มีความลึกซึ้งเกินจากสาระที่กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าแนวเรื่อง เป็นเพียงแค่จุดเริ่มในการสร้างสรรค์ ที่ก่อให้เกิดกระบวนการด้านศิลปะที่ตามมา มีการตอบโต้ แสดงออกนอกเหนือจากกฎระเบียบเดิมที่วางไว้ แต่ก็ยังสามารถอยู่ในมิติทางความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราว การสร้างสรรค์จิตรกรรม และทัศนศิลป์ สื่อผสม จึงไม่ใช่การสร้างภาพหรือวัตถุประกอบเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน แต่ยังเป็นการค้นพบ กระบวนการ และกระบวนการทัศน์ใหม่ ในการเห็น รับรู้ การแสดงออกทางทัศนศิลป์ รูปสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นแนวทางในครั้งแรก จึงเปลี่ยนรูปกลายเป็นรูปทรงทางศิลปะ ที่นอกเหนือเหตุผลและตรรกะเดิม โดยมีความเป็น สัญลักษณ์ และบริบท ที่ต้องตีความด้วยเงื่อนไข ที่มีลักษณะของพลวัตและความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สัญลักษณ์ หลากอย่างเกิดการผสมผสาน มีความหมายใหม่ เช่น รูปถ่ายขาว ดำที่ผสมกับระนาบแปลนของสี ในลักษณะแสงเงา ในยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดคำถามถึงมิติ กาลเวลา ในภาพ หรือการนำสัญลักษณ์ลวดลายของช่องลม ลายฉลุไม้ มาผสมผสานกับภาพถ่ายในอดีตที่มีความเคลื่อนไหวของสีในลักษณะความเปลี่ยนแปลง ลักษณะความฉาบฉวยและลักษณะความด้านของสีก็มีผลในทางการเห็น การรับรู้ พื้นผิวร่องรอยที่เก่า กับ สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นบนระนาบงานจิตรกรรม 2 มิติได้สะท้อนนัยยะความหมายของงานจิตรกรรม ระนาบ สี และ รอยพู่กัน ที่หักเหและเบี่ยงเบนในมิติของการลงตา เกิดการผสมผสานลักษณะ และวิธีการเขียนรูป เป็นรูปแบบที่มีส่วนผสมที่ไม่คงที่ระหว่างรูปที่แสดงความหมาย ของเรื่อง กับ ลักษณะนามธรรมที่สัมผัสได้จากการแสดงออกของ สี ร่องรอย ความเคลื่อนไหว

รูปธรรมและนามธรรมจึงมีการตอบโต้กันบนพื้นที่และระนาบบนผืนผ้าใบ เกิด
 จังหวะและความกลมกลืนกันในทางทฤษฎีศิลปะ การวิเคราะห์และการทำความเข้าใจใน
 ศิลปะจึงต้องการการตีความความเข้าใจในภาษาและกระบวนการทัศนเดียวกัน

การสร้างสรรคที่มีความเกี่ยวเนื่องกับผู้คนในชุมชน ต้องหลีกเลี่ยงผลกระทบกับ
 ชุมชนและวิถีชีวิตผู้คน รูปสัญลักษณ์ ในทางศิลปะที่นำมาใช้ในมิติของการสร้างสรรค์
 อาจจะเป็นสัญลักษณ์ใหม่ที่เกิดการตีความและกระทบต่อความเชื่อ ความศรัทธา จิตใจ
 ของผู้คนในชุมชน ศิลปะอาจเป็นภาษาที่แปลกปลอมหรือของเลียนแบบทางวัฒนธรรม
 หากเปรียบเทียบกับวิถีดั้งเดิม ที่มีการใช้สื่อสัญลักษณ์ตอบโต้กันทางชีวิตและวัฒนธรรมมา
 เป็นเวลายาวนาน

ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ และงานทัศนศิลป์สื่อผสมชุดนี้จะสมบูรณ์ ได้ต้องมี
 ส่วนประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน และความหมายของผลงานสร้างสรรค์
 จะสมบูรณ์ขึ้นก็ ต่อเมื่อนำผลงานไปแสดงจริงในพื้นที่ชุมชนในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ต้อง
 ผ่านการสอบถามกับกรรมการชุมชน สัมภาษณ์ ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้มาซึ่งการปรับปรุง
 ผลงานโดยใช้โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้เกิด
 ความสัมพันธ์ทั้งทางรูปแบบและเนื้อหา และความต้องการของชุมชน และสามารถนำไป
 แสดงได้จริงกับพื้นที่ ทางศิลปะ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ใต้ถุนของห้องเก่าที่เคยใช้เป็นที่สอน
 ภาษาจีนของคนในชุมชนเป็นที่จัดวางติดตั้งงานสื่อผสม รวมทั้งสถานที่ต่างๆในชุมชนตาม
 ความเหมาะสมได้ต่อไป

โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน

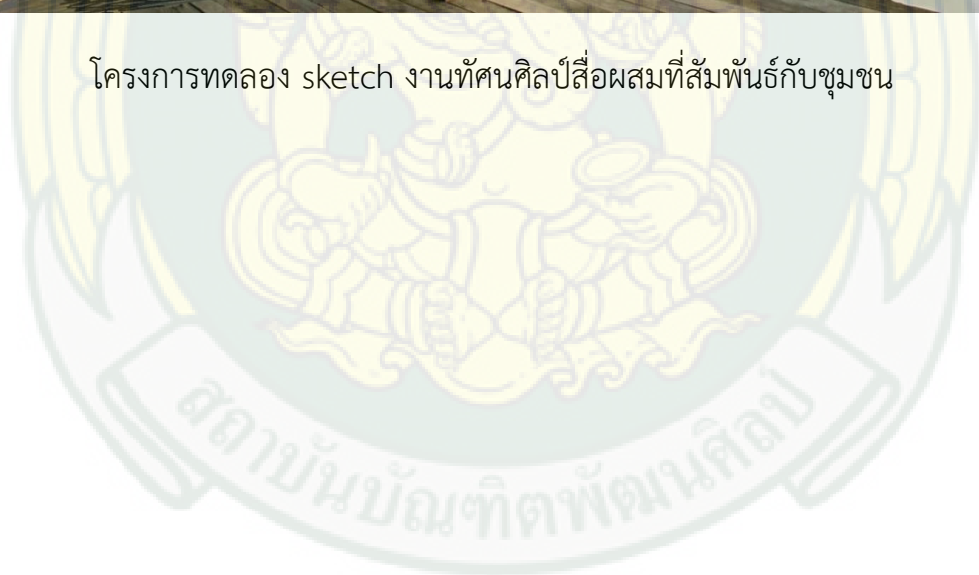

โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน

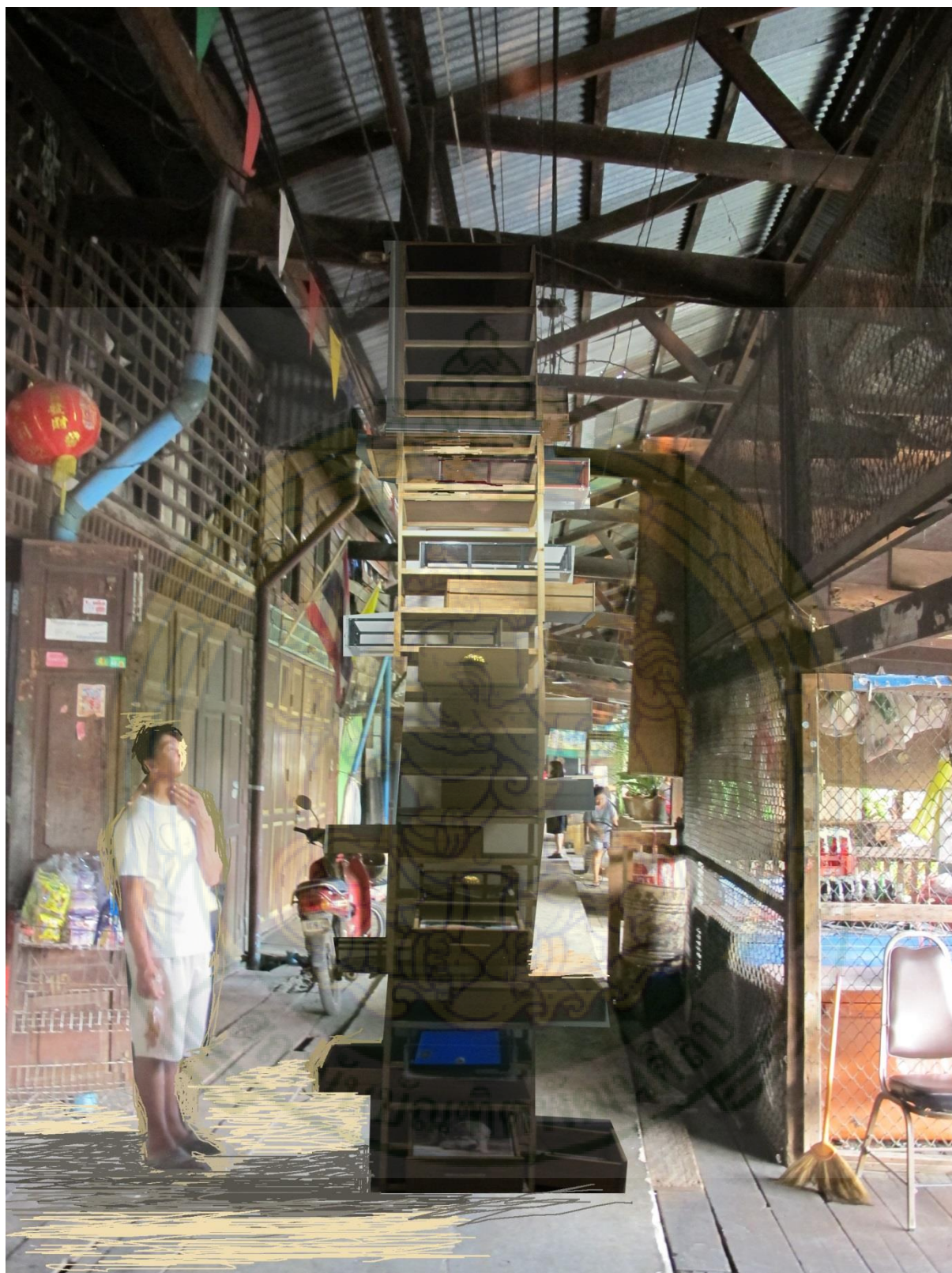
โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน

โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน

โครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน

จากการทำงานโครงการทดลอง sketch งานทัศนศิลป์สื่อผสมที่สัมพันธ์กับชุมชน ผู้สร้างสรรค์จึงต้องทำความเข้าใจต่อเรื่องราว สัญลักษณ์ ของชุมชนอย่างถ่องแท้ก่อนนำมา ผสมผสานให้เกิด นัยยะ และภาษาใหม่ทางวัฒนธรรม และหวังว่าการแสดงออกการสร้างสรรค์จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ รวมถึงสาระที่เกิดขึ้นจะเกิดประโยชน์ทางด้านจิตสำนึกที่เป็นนามธรรม ด้านการ รัก และหวงแหน ต่่วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของตนเองในชุมชน รวมทั้งการให้คุณค่า ยกย่อง เคารพบูชา นึกคำนี้ ถึง ผู้ล่วงลับ บรรพชน สิ่งดั่งาม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้คนในชุมชน ผ่าน ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่สร้างสรรค์ขึ้นในครั้งนี้ อีกทั้งยังสามารถต่อยอดองค์ความรู้และ อัตลักษณ์ทางทัศนศิลป์เกิดการนำไปใช้ และการสร้างโอกาสด้านการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ การผสมผสาน รูป สัญลักษณ์กับห้วงคำนึง ชุมชนริมน้ำจากอดีตสู่ปัจจุบัน จึงเป็นการผสมผสานด้านกายภาพ กับนามธรรมด้านความทรงจำ ความรู้สึก โดยใช้เนื้อหาและแนวเรื่องที่ผ่านกาลเวลาทั้งในอดีต ปัจจุบัน เป็นการเปลี่ยนแปลงยุคสมัย การส่งต่อวิถีคิดและการแสดงออกด้านศิลปวัฒนธรรมสู่คนรุ่นต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- เสฐียรโกเศศ. **ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน**. กรุงเทพฯ:ราชบัณฑิตยสถาน:กรุงเทพ ,2531
- ชลูด นิ่มเสมอ.**องค์ประกอบของศิลปะ**.กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช,2538.
- มหาวิทยาลัย. **อภิธานศัพท์ศิลปะ**. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย,2539.
- อานวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์,**ฮวงจุ้ยสี**. กรุงเทพฯ :สร้อยทอง,2540.
- ดร. ชิตชยางค์ ยมาภัย,ดร.พฐ คุศรีพิทักษ์ .**PAR ถนัด เพื่อ พัฒนา** .สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ,2557
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์ไทย**.นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: ,2552.
- จุฬญาณนนท์ ศิริผล.**มนุษย์วิทยาและศิลปะชุมชน**[ออนไลน์] เข้าถึงจาก www.thaicritic.com/wp-content/uploads/2013/10/15.pdf
- ดร.เถกิง พัฒโนภาส.**ศาสตร์ กับภาพแทนความ** [ออนไลน์] เข้าถึงจาก www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/qyYaZ1mab3Sun103124.pdf
- ประไพพรรณ กัวเกษม **คติชนวิทยา** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก[www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา\(2-2549\).doc](http://www.phrae.mju.ac.th/system/.../ศท331-คติชนวิทยา(2-2549).doc)
- สาครินทร์ เครืออ่อน,**สภาวะการณ์-มนุษย์-เมือง** [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://pitchanans.wordpress.com/.../บทสนทนาในถ้ำ-dialogue-in-the-ca>.
- สำราญ ผลดี .**ศิลปวัฒนธรรม**[ออนไลน์] เข้าถึงจาก (www.thonburi-u.ac.th/ce/artandculture.doc)
- อภิรักษ์ โปษยานนท์. **ศิลปะแห่งการเปลี่ยนแปลง**แปลโดยจักรพันธ์ วิลาสินีกุล[ออนไลน์] เข้าถึงจาก www.artbangkok.com > Article-Visual Art
- อุทิศ มานะศิลปะและสุนทรียภาพหลังสมัยใหม่ [ออนไลน์] เข้าถึงจาก v1.midnightuniv.org/midnighttext/000911.doc
- David Cottington. **ModernArtศิลปะสมัยใหม่**. แปลโดย จณัญญา เตรียมอนุรักษ์ . กรุงเทพฯ:openworld,2554.
- ศักดิ์ชาย บุญอินทร์, **การจัดสถานที่และตกแต่งบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของคนชุมชนริมน้ำตลาดเก่าหัวตะเข้**_งานวิจัยเชิงสำรวจชุมชนและท้องถิ่นของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2557.